Tvärvillkor

2017

Innehåll

1 Vad menas med tvärvillkor? **5**

2 Krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden **8**

2.1 Nytt år 2017 . . . . . **9**

2.2 Lämna dikes- och åkerrenar och se till att jordmånen är i skick **10**

2.3 Bekämpa flyghavre och jätteloka **11**

2.4 Odla enligt god jordbrukarsed **12**

2.5 Sköt om trädesåkrarna **15**

2.6 Bevara landskapets särdrag **18**

2.7 Ta reda på om du behöver tillstånd att ta bevattningsvatten **20**

2.8 Skydda grundvattnet **21**

3 Föreskrivna verksamhetskrav gällande miljöfrågor **23**

3.1 Hantera stallgödsel och gödselfabrikat omsorgsfullt **24**

3.1.1 Följ bestämmelserna om lagring av stallgödsel **25**

3.1.2 Lagring av torrgödsel vid exceptionella situationer **27**

3.1.3 Följ konstruktionskraven **28**

3.1.4 Följ begränsningarna för spridning av stallgödsel **29**

3.1.5 Följ de maximala kvävegödselmängderna **31**

3.1.6 Låt göra en stallgödselanalys med fem års mellanrum och för bok **32**

3.2 Skydda naturen **33**

4 Föreskrivna verksamhetskrav gällande folkhälsa samt djurhälsa och växtskydd **36**

4.1 Använd och förvara växtskyddsmedlen rätt **37**

4.1.1 God växtskyddspraxis **38**

4.1.2 Användning av växtskyddsmedel på gården **39**

4.2 Ha omsorg om fodersäkerheten **42**

4.2.1 Fodersäkerhet **44**

4.2.2 Krav på foderbokföring i tvärvillkor **48**

4.2.3 Anskaffning av foder från registrerade eller godkända foderföretagare **50**

4.3 Producera trygga livsmedel **51**

4.3.1 Krav på primärproduktionsställen **52**

4.3.2 Förbjudna ämnen, tillåtna veterinärmedicinska läkemedel och bokföring över läkemedelsbehandling **57**

4.3.3 Rester av växtskyddsmedel **61**

4.4 Märkning och registrering av djur **62**

4.4.1 Krav på märkning och registrering av djur **63**

4.4.2 Anvisningar för märkning och registrering av djur efter djurart **64**

4.4.3 Terminologi **65**

4.5 Djursjukdomar **67**

4.5.1 TSE-sjukdomar **68**

4.5.2 TSE-sjukdomar vid handel på den inre marknaden och vid import från andra än EU-medlemsstater **69**

5 Föreskrivna verksamhetskrav som gäller djurens välbefinnande **71**

5.1 Djurens välbefinnande **72**

5.1.1 Kontroller av nötkreatur, svin, får, getter och värphöns **74**

5.1.2 Kontroller av andra produktionsdjur **76**

6 Hur iakttagandet av krav övervakas **77**

7 Neuvo 2020 och tvärvillkorsrådgivningen **79**

8 Vad bygger tvärvillkoren på **80**

Bilaga 1. . . . . **83**

Bilaga 2. . . . . **92**

Bilaga 3. . . . . **99**

Läsinstruktioner och utskrift **100**

Ändringar i guiden 2017 . . . . . **101**

Uppgifter om publikationen **102**

Minneslista **103**

1 Vad menas med tvärvillkor?

Tvärvillkoren är en uppsättning grundläggande krav som måste följas som villkor för de flesta jordbrukarstöden. Tvärvillkoren består av krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden samt föreskrivna verksamhetskrav som anknyter till odlingen. De föreskrivna verksamhetskraven hänför sig till miljöfrågor, folkhälsa, växtskydd samt djurens hälsa och välbefinnande.

Tabell 1. Den helhet som tvärvillkoren utgör

Den helhet som tvärvillkoren utgör
Krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden
Dikes- och åkerrenar och jordmånens skick
Bekämpning av flyghavre och jätteloka
Odling enligt god jordbrukarsed
Skötsel av trädesåkrar
Landskapets särdrag
Tagande av bevattningsvatten
Skötsel av permanenta betesmarker
Skydd för grundvatten
Föreskrivna verksamhetskrav
Miljö
Hantering och lagring av stallgödsel och gödselmedel
Naturskydd på jordbruksmark
Folkhälsa, djurhälsa och växtskydd
Märkning och registrering av djur
Användning av växtskyddsmedel
Livsmedelssäkerhet
* Hygien i primärproductionen * Förbjudna ämnen för produktionsdjur, rester av växtskyddsmedel och djurläkemedel, läkemedelsbokföring
Foder
Djursjukdomar
* Import och export
* TSE-sjukdomar
Djurens välbefinnande

Villkoren gäller de flesta jordbruksstöden

När du ansöker om stöd som EU finansierar helt eller delvis eller ansöker om vissa nationella jordbruksstöd, ska du känna till och följa tvärvillkoren. Nedan förtecknas de stöd som förutsätter att man följer villkoren i denna guide. Förutom tvärvillkoren omfattas jordbrukarstöden också av egna villkor som är mer krävande än villkoren.

För alla stöd som förtecknas i tabellen krävs att man följer tvärvillkoren

- Grundstöd
- Förgröningsstöd
- Stöd till unga jordbrukare
- Bidrag för jordbruksgrödor
- Får- och getbidrag
- Bidrag för mjölkkor
- Bidrag för nötkreatur
- Miljöersättning (miljöförbindelse och miljöavtal)
- Ersättning för ekologisk produktion
- Kompensationsbidrag
- Ersättning för djurens välbefinnande
- Nordligt hektarstöd (Bara en del av kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden berör det nordliga hektarstödet. Kraven gäller för statsrådets förordning (4 /2015) 4 §, 11 §, 12 § 3 mom. och 13—15 §)

Tvärvillkoren ska tillämpas på all jordbruksmark som sökanden har och all jordbruksverksamhet som sökanden bedriver. Tvärvillkoren ska iakttas under hela kalenderåret (1.1 -31.12).

När du ansöker om jordbrukarstöd är du ansvarig för att tvärvillkoren följs under hela kalenderåret även om ett skifte inte är i din besittning hela tiden. Om besittningen av ett skifte ändras under kalenderåret ska du vid behov skriftligt säkerställa med den andra parten att tvärvillkoren följs. Vid en eventuell försummelse påförs tvärvillkorssanktionen den jordbrukare som ansökte om stöden det aktuella året.

Vad menas med jordbruksmark

Med jordbruksmark menas arealen av odlad åker, permanenta grödor samt permanenta gräsmarker och betesmarker.

Man övervakar att villkoren iakttas genom gårdsbesök med inspektioner. Inspektioner kan göras också på t.ex. sådana gårdar där man i samband med någon annan kontroll har märkt att tvärvillkoren försummats. Försummelser av tvärvillkor som upptäckts vid kontrollerna minskar samtidigt beloppet av alla stöd för vilka iakttagandet av tvärvillkor är ett krav.

1: Bild: MMM_kuva-arkisto

En guide om tvärvillkor

Från och med 2015 finns det bara en guide om tvärvillkor som behandlar den helhet som tvärvillkoren utgör. De tidigare guiderna, "Odlingssätt och miljövillkor" som utgavs av Landsbygdsverket och guiden "Märkning och registrering av djur, växtskyddsmedel, foder, livsmedel, anmälan av djursjukdomar och djurens välbefinnande", som utgavs av Livsmedelssäkerhetsverket Evira, gäller inte längre i fråga omför de stöd som ansöks från och med år 2015.

Ändringarna av tvärvillkoren tas upp i kapitlen över de olika ämneshelheterna. Om det blir ändringar i tvärvillkoren eller i övervakningen av dem införs de i tvärvillkorsguiden som uppdateras årligen. Du beaktar väl också att bara gällande författningar är officiella juridiska källor.

Vilka villkor tas upp i guiden

De tvärvillkor som behandlas i guiden anknyter till skötsel och användning av jordbruksmark, folkhälsa, djurhälsa och växtskydd samt djurens välbefinnande. Guiden redogör för kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden samt föreskrivna verksamhetskrav. Dessa anknyter till omsorgsfull lagring och användning av stallgödsel, skydd för fåglar och skydd av naturtyper, märkning och registrering av djur, användning av växtskyddsmedel, livsmedelssäkerheten, foder, djursjukdomar samt djurens välbefinnande.

Dessa krav har som mål att bibehålla åkrarna i gott odlingsskick, undvika utsläpp till vattendragen och upprätthålla naturens mångfald, att livsmedel och foder som produceras på gårdarna är säkra och att produktionsdjuren mår bra. Sökanden ska ha kännedom om tvärvillkoren. Ta hänsyn till tvärvillkoren exempelvis när du

- planerar sådd, gödsling och växtskyddsåtgärder
- odlar
- utför iståndsättningsåtgärder på jordbruksmark
- bekämpar flyghavre och jätteloka
- lagrar och sprider stallgödsel
- odlar på grundvattenområden
- odlar på Natura 2000 -områden

- använder yt- och/eller grundvatten till bevattning
- producerar produkter som ska användas som livsmedel eller foder
- håller produktionsdjur.

2 Krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden

2: Bild: MMM_kuva-arkisto

Krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden

- Dikes- och åkerrenar, skyddsremsor och jordmånens skick
- Bekämpning av flyghavre och jätteloka
- Odling enligt god jordbrukarsed
- Skötsel av trädor
- Bevarande av landskapselement
- Tagande av bevattningsvatten
- Skötsel av permanenta betesmarker och permanenta gräsmarker
- Skydd för grundvatten

2.1 Nytt år 2017

Nytt år 2017

Precisering av datumet för att avsluta växtligheten på en trädesåker

- Om en trädesåker har anmälts som en träda som utgör en areal med ekologiskt fokus enligt förgröningsstödet, får växtligheten avslutas och bearbetas tidigast den **16** augusti, om det på arealen sås vallväxter eller växter som ska sås eller planteras på hösten (tidigare var datumet den 15 augusti. Datumet har anpassats till villkoren för förgröningsstödet).

Precisering av skötseln av odlad jordbruksmark vad gäller permanenta gräsmarker

- Om permanent betesmark och permanent gräsmark används för betesgång ska markytan huvudsakligen förbli täckt av växtlighet samtidigt som betesgången får medföra jorderosion endast i liten utsträckning (tidigare var kravet striktare formulerat à betesgången fick inte medföra jorderosion och markytan skulle förbli täckt av växtlighet).

Till förbudet mot beskärning av träd på landskapselementområden har fogats en tidsgräns under vilken träden inte får beskäras

- Träd på landskapselementområden får inte beskäras under fåglars häckningstid från den 1 maj till den 30 juni. (Tidigare var den exakta tidsgränsen inte fastställd)

LÄS MERA OM ÄNDRINGARNA I TEXTAVSNITTEN!

3: Bild: MMM_kuva-arkisto

2.2 Lämna dikes- och åkerrenar och se till att jordmånen är i skick

Lämna en minst 1 meter bred ren längs vattendrag och utfallsdiken. Mät dikesrenens bredd från dikeskanten i riktning mot jordbruksskiftet. En ren får varken bearbetas, gödslas eller behandlas med växtskyddsmedel. Vid svåra ogräsfall får du punktbekämpa ogräs på renen. Om växtligheten på en dikesren skadas eller förstörs under vintern, i samband med punktbekämpning av ogräs eller arbeten med iståndsättning av diken, eller av någon annan motsvarande anledning, ska den förstörda dikesrenen besås med vallväxtlighet så snart omständigheterna medger det. Så vallväxtlighet på ett nyröjningsskiftes dikesren genast när omständigheterna medger det, om det inte finns vallväxtlighet på dikesrenen sedan tidigare.

Ingen åkerren behöver lämnas om det mellan jordbruksmarken och vattendraget eller utfallsdiket alltid finns i genomsnitt minst 10 meter skog, buskage, tomtmark, vägområde, impediment eller tvinmark eller annat område och vattnet inte når fram till jordbruksmarken ens vid översvämning. Du behöver inte heller lämna någon ren om åkern ligger bakom en översvämningsvall och dräneringsvattnet till exempel pumpas bort.

Renen minskar risken för att dikeskanterna rasar in och att jordpartiklar och näringsämnen rinner ut i diken och vattendrag. På renarna trivs också många fåglar samt ängsväxter och insekter.

Gödsling närmare ett vattendrag än fem meter är förbjudet

Gödslingen längs med vattendrag är begränsad. Det är förbjudet att gödsla närmare ett vattendrag än fem meter. På den följande fem meters zonen från vattendraget är det förbjudet att sprida stallgödsel och organiska gödselfabrikat som ytspridning, om åkern inte bearbetas inom ett dygn från spridningen. De ovannämnda gödslings- och ytspridningsförbuden hindrar dock inte att husdjur betar på områdena i fråga.

Utfallsdike och vattendrag

Ett utfallsdike är en grävd öppen fåra som samlar upp vatten från kant-, teg- och täckdiken i torrläggningsområdet samt från det ovanförliggande avrinningsområdet och avleder det från torrläggningsområdet. Som utfallsdike räknas också andra fåror som är registrerade i basskiftesregistret och upptas i jordbrukarnas webbtjänst Vipu. Med vattendrag avses här vattenfåror som är större än utfallsdiken såsom bäckar, åar, tjärnar, sjöar och hav och andra naturliga vattenområden samt konstgjorda sjöar, kanaler och andra motsvarande konstgjorda vattenområden, dock inte rännilar, diken och källor.

Se till att jordbruksmarken inte kommer åt att nötas på grund av erosion.

2.3 Bekämpa flyghavre och jätteloka

Kontrollera om det växer flyghavre och jätteloka på jordbruksmarken. Bekämpa flyghavre på jordbruksmark genom plockning, bearbetning, kemiskt eller på något annat sätt. Gör en anmälan om de skiften som är smittade med flyghavre till kommunens landsbygdsnäringsmyndighet.

Landsbygdsnäringsmyndigheten kan ge jordbrukaren bindande anvisningar om bekämpningen av flyghavre eller i svårare fall utarbeta en bekämpningsplan. Följ de anvisningar och den plan du fått.

Bekämpa kaukasisk, persisk och armenisk jätteloka på jordbruksmark genom plockning, kemiskt, mekaniskt eller på något annat sätt.

4: Bild: Terhi Ryttäri, Heracleum sosnowskyi

2.4 Odla enligt god jordbrukarsed

En odlad åker innebär åker som odlas för växtproduktion

Beakta förhållandena på orten då du odlar. Bearbeta, gödsla och så eller plantera åkern på ändamålsenligt sätt så att det är möjligt att åstadkomma jämn groning och ett jämnt växtbestånd. Sköt om växtskyddet och förhindra ogrässpridningen på mekanisk, biologisk eller kemisk väg eller med hjälp av växtföljd.

5: Bild: MMM_kuva-arkisto

Odla sådana växtarter och sorter som lämpar sig för regionen och använd en tillräcklig mängd utsäde. Så eller plantera senast 30.6. Vid odling av vissa trädgårdsväxter (tabell 2) är en senare sådd möjlig, men då måste skiftet besås med en förgröda senast 30.6. Om exceptionella väderförhållanden utgör ett hinder för sådd eller plantering senast 30.6, måste du så eller plantera genast när förhållandena tillåter det. Som ett exceptionellt väderförhållande anses en situation där riklig nederbörd som fortgått under en längre period och liten avdunstning har lett till att åkrarna är så våta att det förhindrar sådd. Undantaget från sista såningsdatum 30.6 gäller odlad jordbruksmark och grönträdor. Ingen förgröda behöver sås om det planteras sallatsväxter, kinakål, blomkål, broccoli, spenat, dill, kålrabbi eller rova på skiftet.

Om du odlar jordgubbar, åkerbär och allåkerbär förutsätts att det finns minst 15 000 plantor per hektar. Om du odlar de nämnda växterna så, att plast inte används för att täcka markytan och de revplantor som uppstår får slå rot bredvid moderplantan, kan planttätheten under den första vegetationsperioden vara minst 11 000 plantor per hektar.

Om du odlar vinbär och krusbär ska det finnas 1 200 plantor per hektar, vid odling av hallon 2 800 plantor per hektar, vid odling av bärhäggmispel och havtorn 800 plantor per hektar, vid odling av buskblåbär 2 250 plantor per hektar och vid odling av fruktträd 400 plantor per hektar.

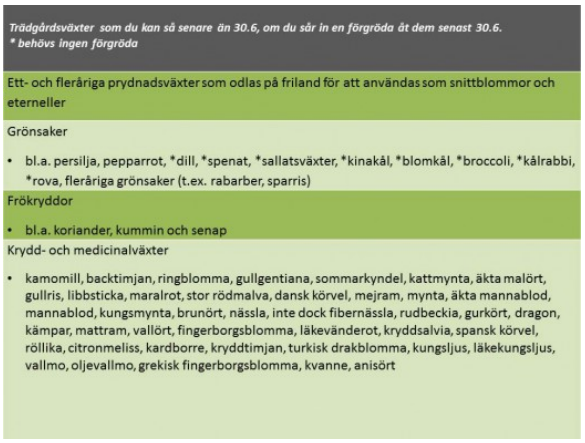
Gå till väga så att det är möjligt att producera och bärga en marknadsduglig skörd. Om du ändå inte kan bärga någon skörd ska du se till att åkerns växtlighet hanteras så att åkerns kulturtillstånd förblir gott och att det följande år igen går att anlägga ett nytt växtbestånd på åkern.

Bränning av stubb

Du får bränna stubb bara om det är nödvändigt med tanke på genomförandet av sådden eller bekämpning av ogräs, växtsjukdomar eller skadedjur.

Tabell 2. Trädgårdsväxter som du kan så senare än 30.6, om du sår in en förgröda åt dem senast 30.6. * behövs ingen

förgröda

Trädgårdsväxter som du kan så senare än 30.6, om du sår in en förgröda åt dem senast 30.6.
** behövs ingen förgröda*

Ett- och fleråriga prydnadsväxter som odlas på friland för att användas som snittblommor och eterneller

Grönsaker

- bl.a. persilja, pepparrot, *dill, *spenat, *sallatsväxter, *kinakål, *blomkål, *broccoli, *kålrabbi, *rova, fleråriga grönsaker (t.ex. rabarber, sparris)

Frökryddor

- bl.a. koriander, kummin och senap

Krydd- och medicinalväxter

- kamomill, backtimjan, ringblomma, gullgentiana, sommarkyndel, kattmynta, äkta malört, gullris, libbsticka, maralrot, stor rödmalva, dansk körvel, mejram, mynta, äkta mannablod, mannablod, kungsmynta, brunört, nässla, inte dock fibernässla, rudbeckia, gurkört, dragon, kämpar, mattram, vallört, fingerborgsblomma, läkevänderot, kryddsalvia, spansk körvel, röllika, citronmeliss, kardborre, kryddtimjan, turkisk drakblomma, kungsljus, läkekungsljus, vallmo, oljevallmo, grekisk fingerborgsblomma, kvanne, anisört

Bevara och sköt om permanenta betesmarker och permanenta gräsmark

Permanenta gräsmarker är odlad jordbruksmark. Gå till väga så att det är möjligt att producera och bärga en marknadsduglig skörd. Sköt om växtskyddet på de permanenta gräsmarkerna och förhindra ogräsens spridning med hjälp av växelbruk eller på mekanisk, biologisk eller kemisk väg. Hantera växtligheten så att det också följande år går att anlägga ett växtbestånd på skiftet eller producera en bärgnings- och marknadsduglig skörd.

Så senast 30.6. Om det till följd av exceptionella väderleksförhållanden inte går att utföra sådden senast 30.6 ska du så genast när omständigheterna medger det. Som exceptionella väderleksförhållanden betraktas en situation då riklig nederbörd som fortgått under en längre period och en liten avdunstning har lett till att åkrarna är så våta att det förhindrar sådd.

Du kan förnya växtligheten på permanent betesmark och gräsmark genom att bearbeta marken och så in den med gräs- och vallfoderväxter. Du kan också ta permanent gräsmark i annan odlingsanvändning och odla andra växter än gräs- och vallfoderväxter på skiftet, i så fall är skiftet inte längre permanent gräsmark.

Du kan gödsla permanenta betesmarker och permanenta gräsmarker på ett ändamålsenligt sätt. Det betyder att du kan gödsla området om du bärgar skörd från den permanenta betesmarken eller den permanenta gräsmarken genom betesgång eller på något annat sätt. Vid kvävegödsling av permanenta betesmarker ska du följa de maximala värdena för betesmarker (kapitel 3.1.5., tabell 8), om skiftet är betesmark. Om du bärgar vallskörd från skiftet kan du gödsla enligt de maximala mängderna för vallar (kap. 3.1.5, tabell 8). Om du har ingått förbindelse om miljöersättning måste du gödsla enligt de striktare gödslingsnivåerna för miljöersättning. Miljöförbindelsens gödslingsnivåer hittar du i förbindelsevillkoren (länk till förbindelsevillkoren: https://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/305/cover).

Om du använder en permanent betesmark eller permanent gräsmark för betesgång ska markytan huvudsakligen förbli täckt av växtlighet samtidigt som betesgången får medföra jorderosion endast i liten utsträckning. Om du slår växtligheten på en permanent betesmark eller permanent gräsmark ska du utföra slåttern vid en sådan tidpunkt och på ett sådant sätt att den inte skadar vilda fåglar och däggdjur.

Förgröningsstödets inverkan på skötseln av permanenta gräsmarker i ett Naturaområde

Om en permanent gräsmark ligger i ett Naturaområde får du förnya växtligheten bara om det finns ett särskilt skäl för det och förnyandet får inte innefatta plöjning. Gör en skriftlig anmälan om förnyandet och hur det ska ge-

nomföras till kommunens landsbygdsnärings-myndighet innan du påbörjar förnyandet. Mer info om förgröningsstödets villkor hittar du i ansökningsguiden.

2.5 Sköt om trädesåkrarna

Skötsel av trädesåkrarna ingår i tvärvillkoren.

Trädesåker = åker som inte används för produktion och som består av grönträda, stubbträda eller svartträda

Grönträda = åker som besåtts med frön av ett- eller fleråriga gräs-, vilt-, landskaps- eller ängsväxter eller med fröblandningar av dessa växter

Svartträda = åker som under växtperioden är utan växttäcke eller stubb

Stubbträda = åker som är täckt av stubb av spannmål, oljeväxter, spånadsväxter, baljväxter eller frökryddor från föregående eller en äldre växtperiod och som är obearbetad

Trädningen är frivillig och du får i regel utnyttja trädesåkrarna ekonomiskt. En grönträda får också användas för betesgång bara markytan behåller sitt växttäcke. Om du har anmält en trädesåker som ekologisk fokusareal enligt förgröningsstödet kan du utnyttja trädan ekonomiskt och som betesmark först efter 16.8. Ytterligare uppgifter om ekologiska fokusarealer enligt förgröningsstödet finns i ansökningsguiden.

Bevara trädesåkrarna som jordbruksmark och i gott skick ur jordbrukssynpunkt. Ett område som du anmält som träda får du inte använda som lagerområde under vegetationsperioden, exempelvis för långvarig förvaring av ensilagebalar.

Växttäcket på en trädesåker

Ha i regel grönträda eller stubbträda på trädesåkrarna och förnya växtligheten på dem vid behov. Grönträdor är den bästa trädesformen med tanke på vattenskyddet. På trädesåkrarna kan du odla vall-, vilt-, landskaps- och ängsväxter samt blandade växtbestånd av dessa. Så växtligheten på grönträda senast den 30 juni, om det inte tidigare har såtts grönträda på åkerskiftet. Om exceptionella väderförhållanden utgör ett hinder för sådd senast 30.6, måste du så genast när förhållandena tillåter det. Som ett exceptionellt väderförhållande anses en situation där riklig nederbörd som fortgått under en längre period och liten avdunstning har lett till att åkrarna är så våta att det förhindrar sådd. Använd en tillräcklig mängd frön av vall-, vilt-, landskaps- och ängsväxter så att du får ett täckande växtbestånd.

Trädor som finns på grundvattenområden ska hållas täckta av växtlighet. Om du anlägger en träda på ett grundvattenområde får högst 20 procent av fröblandningens vikt utgöra frö av klöverarter, vickerarter, blålusern, getruta, sötväppling och andra motsvarande kvävefixerande växter. Anteckna fröblandningens sammansättning i de skiftesvisa anteckningarna.

Förhindra att ogräs sprids på trädesåkern. Du kan bekämpa ogräsen kemiskt i de undantagssituationer som finns förtecknade i följande kapitel eller i samband med vallbrott från och med 1.9 eller från och med 15.7 om du besår trädesåkern med gräsväxter eller växter som sås eller planteras på hösten.

Undantag från kravet på växttäcke på träda

Om du som träda anmäler ett skifte som inte tidigare använts för odling, ska skiftet vara grönträda under året för anmälan.

I andra fall kan du frångå kravet på växttäcke om du förbättrar åkerns kulturtillstånd genom att bekämpa svårutrotade ogräs, utför kortvariga iståndsättningsåtgärder eller av någon annan särskild orsak. Iståndsättningsåtgärder av kortvarig natur är t.ex. täckdikning, kalkning, dikning eller dikesrensning och andra motsvarande åtgärder. Du får frångå kravet på växttäcke bara i den omfattning som krävs för den kortvariga iståndsättningsåtgärden. Du får avvika från kravet på växttäcke på trädesåkrar också när det gäller force majeure eller exceptionella omständigheter enligt vad som sägs nedan.

Situationer där force majeure eller exceptionella omständigheter kan godkännas som skäl att frångå kravet på växttäcke på trädesåkrar:

1. a) stödtagarens död
   b) långvarig arbetsoförmåga hos stödtagaren
   c) en allvarlig naturkatastrof som i stor omfattning påverkar jordbruksföretaget
   d) gårdens husdjursbyggnader förstörs i en olycka
   e) en epizooti eller en växtsjukdom som drabbar hela eller en del av stödtagarens djurbesättning respektive grödor
   f) expropriation av hela eller en stor del av jordbruksföretaget, om denna inte kunde förutses den dag då ansökan lämnades in.

[1] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/305/cover

Gödsling av trädesåker

Du får inte gödsla svartträda, stubbträda och ettårig grönträda. Du får gödsla en flerårig grönträda, men endast i samband med anläggandet. Mängden kvävegödsel får då vara högst 80 kg/ha på mineraljordar eller 60 kg/ha på organogena jordar.

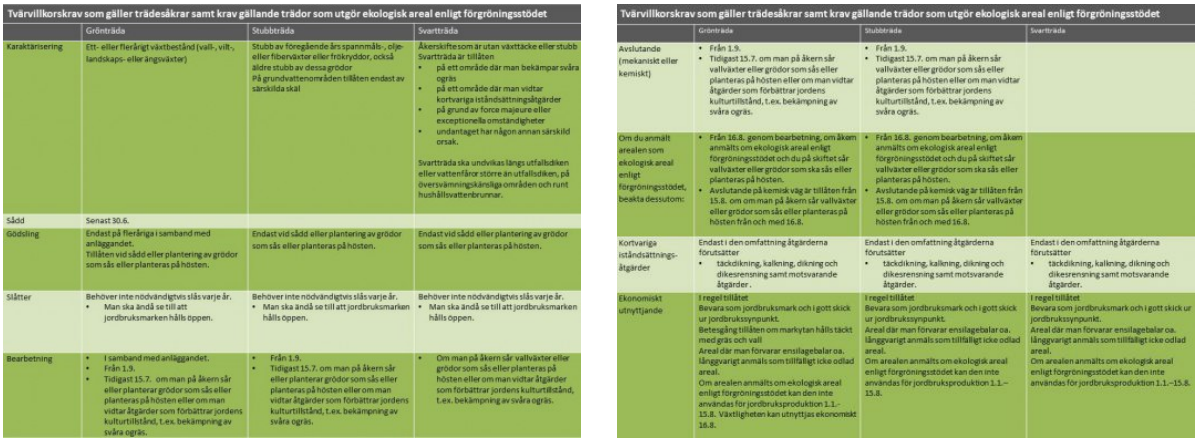
Observera också att gränsvärdena för gödsling vid anläggandet av flerårig grönträda är lägre på gårdar som ingått miljöförbindelse. Miljöförbindelsens gödslingsnivåer hittar du i förbindelsevillkoren[1].

Avslutande av växtligheten på en trädesåker

Du får avsluta växtligheten på en trädesåker antingen kemiskt eller mekaniskt från och med 1.9. Om du sår vallväxter eller växter som ska sås eller planteras på hösten på trädesåkern kan växtligheten avslutas från och med 15.7. Trädesåkern ska då bearbetas och gödslas i samband med sådden eller planteringen.

Om du har anmält trädesåkern som en träda som utgör en ekologisk fokusareal enligt förgröningsstödet kan du avsluta växtligheten genom bearbetning tidigast 16.8, om du sår vallväxter eller växter som ska sås eller planteras på hösten på skiftet. Då får du avsluta växtligheten på trädor som utgör ekologisk fokusareal kemiskt tidigast 15.7.

Tabell 3. Tvärvillkorskrav som gäller trädesåkrar samt krav gällande trädor som utgör ekologisk areal enligt förgröningsstödet

Tvärvillkorskrav som gäller trädesåkrar samt krav gällande trädor som utgör ekologisk areal enligt förgröningsstödet

	Grönträda	Stubbträda	Svartträda
Karaktärisering	Ett- eller flerårigt växtbestånd (vall-, vilt-, landskaps- eller ängsväxter)	Stubb av föregående års spannmåls-, olje- eller fiberväxter eller frökryddor, också äldre stubb av dessa grödor På grundvattenområden tillåten endast av särskilda skäl	Åkerskifte som är utan växttäcke eller stubb Svartträda är tillåten • på ett område där man bekämpar svåra ogräs • på ett område där man vidtar kortvariga iståndsättningsåtgärder • på grund av force majeure eller exceptionella omständigheter • undantaget har någon annan särskild orsak. Svartträda ska undvikas längs utfallsdiken eller vattenfåror större än utfallsdiken, på översvämningskänsliga områden och runt hushållsvattenbrunnar.
Sådd	Senast 30.6.		
Gödsling	Endast på fleråriga i samband med anläggandet. Tillåten vid sådd eller plantering av grödor som sås eller planteras på hösten.	Endast vid sådd eller plantering av grödor som sås eller planteras på hösten.	Endast vid sådd eller plantering av grödor som sås eller planteras på hösten.
Slåtter	Behöver inte nödvändigtvis slås varje år. • Man ska ändå se till att jordbruksmarken hålls öppen.	Behöver inte nödvändigtvis slås varje år. • Man ska ändå se till att jordbruksmarken hålls öppen.	Behöver inte nödvändigtvis slås varje år. • Man ska ändå se till att jordbruksmarken hålls öppen.
Bearbetning	• I samband med anläggandet. • Från 1.9. • Tidigast 15.7. om man på åkern sår eller planterar grödor som sås eller planteras på hösten eller om man vidtar åtgärder som förbättrar jordens kulturtillstånd, t.ex. bekämpning av svåra ogräs.	• Från 1.9. • Tidigast 15.7. om man på åkern sår eller planterar grödor som sås eller planteras på hösten eller om man vidtar åtgärder som förbättrar jordens kulturtillstånd, t.ex. bekämpning av svåra ogräs.	• Om man på åkern sår vallväxter eller grödor som sås eller planteras på hösten eller om man vidtar åtgärder som förbättrar jordens kulturtillstånd, t.ex. bekämpning av svåra ogräs.

Tvärvillkorskrav som gäller trädesåkrar samt krav gällande trädor som utgör ekologisk areal enligt förgröningsstödet

	Grönträda	Stubbträda	Svartträda
Avslutande (mekaniskt eller kemiskt)	• Från 1.9. • Tidigast 15.7. om man på åkern sår vallväxter eller grödor som sås eller planteras på hösten eller om man vidtar åtgärder som förbättrar jordens kulturtillstånd, t.ex. bekämpning av svåra ogräs.	• Från 1.9. • Tidigast 15.7. om man på åkern sår vallväxter eller grödor som sås eller planteras på hösten eller om man vidtar åtgärder som förbättrar jordens kulturtillstånd, t.ex. bekämpning av svåra ogräs.	
Om du anmält arealen som ekologisk areal enligt förgröningsstödet, beakta dessutom:	• Från 16.8. genom bearbetning, om åkern anmälts om ekologisk areal enligt förgröningsstödet och du på skiftet sår vallväxter eller grödor som ska sås eller planteras på hösten. • Avslutande på kemisk väg är tillåten från 15.8. om om man på åkern sår vallväxter eller grödor som sås eller planteras på hösten från och med 16.8.	• Från 16.8. genom bearbetning, om åkern anmälts om ekologisk areal enligt förgröningsstödet och du på skiftet sår vallväxter eller grödor som ska sås eller planteras på hösten. • Avslutande på kemisk väg är tillåten från 15.8. om om man på åkern sår vallväxter eller grödor som sås eller planteras på hösten från och med 16.8.	
Kortvariga iståndsättnings-åtgärder	Endast i den omfattning åtgärderna förutsätter • täckdikning, kalkning, dikning och dikesrensning samt motsvarande åtgärder.	Endast i den omfattning åtgärderna förutsätter • täckdikning, kalkning, dikning och dikesrensning samt motsvarande åtgärder.	Endast i den omfattning åtgärderna förutsätter • täckdikning, kalkning, dikning och dikesrensning samt motsvarande åtgärder.
Ekonomiskt utnyttjande	I regel tillåtet Bevara som jordbruksmark och i gott skick ur jordbruksynpunkt. Betesgång tillåten om markytan hålls täckt med gräs och vall Areal där man förvarar ensilagebalar oa. långgvarigt anmäls som tillfälligt icke odlad areal. Om arealen anmälts om ekologisk areal enligt förgröningsstödet kan den inte användas för jordbruksproduktion 1.1.–15.8. Växtligheten kan utnyttjas ekonomiskt 16.8.	I regel tillåtet Bevara som jordbruksmark och i gott skick ur jordbruksynpunkt. Areal där man förvarar ensilagebalar oa. långgvarigt anmäls som tillfälligt icke odlad areal. Om arealen anmälts om ekologisk areal enligt förgröningsstödet kan den inte användas för jordbruksproduktion 1.1.–15.8.	I regel tillåtet Bevara som jordbruksmark och i gott skick ur jordbruksynpunkt. Areal där man förvarar ensilagebalar oa. långgvarigt anmäls som tillfälligt icke odlad areal. Om arealen anmälts om ekologisk areal enligt förgröningsstödet kan den inte användas för jordbruksproduktion 1.1.–15.8.

6: Klicka på bilden för att förstora den!

2.6 Bevara landskapets särdrag

Fastlandsfinland

Bevara trädgrupper och enskilda träd som är skyddade enligt 29 § 1 mom. 9 punkten i naturvårdslagen (1096/1996), om de växer på en areal om högst 0,2 hektar på ett basskifte som är på jordbruksmark på en dikesren på ett basskifte eller i området mellan angränsande basskiften.

Skyddsbesluten fattas i Fastlandsfinland av NTM-centralerna. Träden som dominerar landskapet på sådana skyddsobjekt har grov stam, är gamla, ofta förgrenade och med bred krona. Hos tall, gran, björk och ek ska stammen vara minst 60 cm i diameter på 1,3 meters höjd och hos andra trädslag minst 40 cm. Skyddade områden får inte röjas till åker eller ändras på annat sätt. Beskär inte träd som är landskapselement under fåglarnas häckningstid 1.5 – 30.6.

Om naturvärdena i ett område som hör till en skyddad naturtyp har försvunnit kan skyddet av området dras in genom NTM-centralens beslut.

Bevara också högst 0,2 hektar stora naturminnesmärken som är skyddade med stöd av 23 § i naturvårdslagen (1096/1996), om de finns på ett basskifte, på en dikesren på ett basskifte eller i ett område mellan angränsande basskiften. Ett naturminnesmärke är ett träd, en dunge, ett flyttblock eller en motsvarande naturformation som skyddat på grund av sin skönhet, sällsynthet, betydelse i landskapet, sitt vetenskapliga värde eller av annan motsvarande anledning. Skyddade naturminnesmärken är vanligen också utmärkta i terrängen. Beskär inte träd som är landskapselement under fåglarnas häckningstid 1.5 – 30.6.

Kommunens miljömyndigheter fattar skyddsbeslut om objekt på privata marker på ansökan av markägaren eller med dennes samtycke. Naturminnesmärken får inte skadas eller avlägsnas.

Om det inte längre finns grunder för att skydda ett naturminnesmärke eller om fridlysningen utgör ett hinder för att genomföra ett projekt eller en plan som är av betydelse för allmänintresset, kan kommunen på ansökan av ägaren eller på förslag av NTM-centralen upphäva skyddet av naturminnesmärket. NTM-centralens utlåtande om ansökan ska inhämtas. Om ärendet har blivit anhängigt på NTM-centralens förslag ska områdets ägare ges tillfälle att bli hörd.

Meddela kommunens landsbygdsnäringsmyndighet om de objekt som är belägna på ett område som du besitter. Objekt på ett område som ligger mellan skiften anmäls av områdets innehavare. Anmäl objekten i samband med den samlade stödansökan på blankett 442.

Åland

Bevara trädgrupper och enskilda träd som är skyddade enligt 5 § 1 mom. 8 punkten i Ålands landskapsförordning (ÅFS 113/1998) om de växer på en areal om högst 0,2 hektar på ett basskifte som är på jordbruksmark på en dikesren på ett basskifte eller i området mellan angränsande basskiften. I enlighet med 5 § 8 punkten i förordning ÅFS 113/1998 ska de skyddsvärda träden vara vilt

växande ek, lönn och asp som 130 cm över markytan har en omkrets på minst 170 cm samt enar med en höjd av minst 6 meter. Skyddsobjekten ska vara avgränsade i området och landskapsregeringen kan definiera gränserna för skyddsobjektet på begäran av markområdets ägare eller innehavare.

Bevara också naturminnesmärken som avses i 6 § i Ålands landskapslag (ÅFS 82/1998) om naturvård, om de finns på ett basskifte, på en dikesren på ett basskifte eller i ett område mellan angränsande basskiften. Ett naturminnesmärke är ett träd, en dunge, ett flyttblock eller en motsvarande naturformation som skyddat på grund av sin skönhet, sällsynthet, betydelse i landskapet, sitt vetenskapliga värde eller av annan motsvarande anledning. Skyddade naturminnesmärken är vanligen också utmärkta i terrängen. Träden får inte beskäras under fåglarnas häckningstid 1.5 – 30.6.

2.7 Ta reda på om du behöver tillstånd att ta bevattningsvatten

7: Bild: Pentti Sormunen/Plugi

Då du använder vatten för bevattning av jordbruksmark ska du innan du tar vatten fråga NTM-centralen eller kommunens miljötillståndsmyndigheten om du behöver vattentäktstillstånd för detta. Iakttagandet av tillståndsvillkoren ingår i tvärvillkoren, om tillstånd behövs.

Du behöver tillstånd att ta vatten från ett vattendrag enligt vattenlagen (587/2011) (på Åland ÅFS 61/1996) till exempel när vattnet inte räcker till för vattenområdets ägare eller delägare som tar vatten. Också om du tar mer än 250 m3 grundvatten per dygn krävs det tillstånd enligt vattenlagen. Dessutom ska NTM-centralen underrättas om vattentäkten, om den mängd som ska tas överstiger 100 m3/dygn.

2.8 Skydda grundvattnet

8: Bild: Reijo Juurinen/Kuvaliiteri

Alla former av förorening av grundvatten är förbjuden i miljöskyddslagen (527/2014). Förbud mot att direkt eller indirekt släppa ut ämnen som är farliga eller skadliga för miljön i grundvatten ingår i statsrådets förordning 1022/2006. Jordbrukaren bör i fråga om sin egen gård kontrollera att gårdens verksamhet inte orsakar sådana direkta eller indirekta utsläpp av miljöfarliga eller miljöskadliga ämnen som nämns i bilaga E till den ovan nämnda förordningen (t.ex. från bränslen, smörjmedel, växtskyddsmedel). Beakta kravet i all jordbruksverksamhet på din gård och på hela jordbruksmarken, också i de områden som inte ligger på ett grundvattenområde. Ämnen som är farliga och skadliga för miljön och som varken direkt eller indirekt får släppas ut i grundvattnet finns förtecknade i tabell 4.

Se till att det inte finns t.ex. läckande växtskyddsmedelsbehållare, oljetankar, dunkar eller fat med spillolja, kasserade fordon eller andra anläggningar som kan orsaka direkta eller indirekta utsläpp av växtskyddsmedel eller kolväte i grundvattnet. Se också till att det inte uppkommer direkta eller indirekta utsläpp i grundvattnet när du lagrar växtskyddsmedel och fyller eller tvättar växtskyddsprutor. Beakta kraven på all jordbruksmark, också de områden som inte ligger på ett grundvattenområde.

Ta reda på var grundvattenområdet ligger

Begränsningarna för användning av grundvattenområden berör samtliga jordbrukare som har jordbruksmark på ett grundvattenområde. Hos kommunens miljöskyddsmyndighet tar du reda på om något eller några av dina skiften ligger på ett grundvattenområde. Gränserna för grundvattenområdena kan kontrolleras av alla också på webben via miljöförvaltningens OIVA-tjänst (www.miljo.fi/oiva). Om något skifte endast delvis är beläget på ett grundvattenområde ska begränsningarna för grundvattenområden följas på del av skiftet som ligger på grundvattenområdet. Av detta område kan man inrätta ett separat jordbruksskifte. Observera att det i din kommuns miljöskyddsbestämmelser eller i ett eventuellt miljötillstånd eller ett annat tillstånd för din gård kan ingå exaktare begränsningar för odling på grundvattenområden, exempelvis för spridning av stallgödsel, än vad tvärvillkoren förutsätter. Föreskrifterna kan variera från kommun till kommun.

Använd endast växtskyddsmedel som är tillåtna på grundvattenområden

Följ den begränsning för skydd av grundvattnet som nämns i påskrifterna på preparatets förpackning. Det finns skillnader i be-

gränsningarna för olika preparat. Här invid ser du ett exempel på en grundvattenfras som begränsar användningen av ett preparat. Lägg ändå märke till att begränsningarna kan ändras efter det att preparaten första gången har godkänts. Det är därför bra att alltid innan ett preparat används kontrollera de uppdaterade uppgifterna i det register över växtskyddsmedel som Tukes för. www.tukes.fi/växtskyddsmedelsregister.

I registret kan du göra en sökning av preparat som är tillåtna på grundvattenområden eller ta ut en förteckning över preparat vilkas användning är på något sätt begränsad på grundvattenområden. Närmare uppgifter om preparatens grundvattenbegränsningar finns i uppgifterna om preparaten i registret och i texten på försäljningsförpackningen. Du kan också höra dig för hos kommunens landsbygdsnäringsmyndighet om vilka begränsningar som är i kraft.

Exempel på en grundvattenfras för ett växtskyddsmedelspreparat:

Grundvattenbegränsning: Växtskyddsmedlet eller dess nedbrytningsprodukt kan transporteras i marken och medlet får därför inte användas på viktiga eller andra för vattenförsörjning lämpliga grundvattenområden (grundvattenområden av klasserna I och II). Kring brunnar och källor som används för anskaffning av hushållsvatten lämnas en skyddszon på minst 30-60 meter som inte behandlas med växtskyddsmedlet. Användning av växtskyddsmedel på grov mojord eller grövre jordarter än så bör undvikas.

Tabell 4. Ämnen farliga för grundvatten och i ämnesgrupper gående farliga ämnen som inte får släppas ut i grundvatten (Statsrådets förordning 1022/2006).

Ämnen farliga för grundvattnet och i ämnesgrupper ngående farliga ämnen som inte får släppas ut i grundvatten (Statsrådets förordning 1022/2006)
Organiska halogenföreningar och ämnen som kan bilda sådana föreningar i vattenmiljö
Organiska fosforföreningar
Organiska tennföreningar
Ämnen och preparat eller nedbrytningsprodukter av dessa som påvisas ha cancerogena eller mutagena egenskaper eller sådana egenskaper som i eller via vattenmiljön kan påverka produktionen av steroider eller sköldkörteln, fortplantningen eller andra endokrina funktioner
Kolväten samt svårnedbrytbara, bioackumulerbara och toxiska organiska ämnen
Cyanider
Metaller och deras föreningar
Arsenik och dess föreningar
Biocider och växtskyddsmedel
Uppslammade ämnen
Ämnen som bidrar till eutrofiering (I synnerhet nitrater och fosfater)
Syretärande ämnen (mätbara med hjälp av parametrar som till exempel BOD och COD)
Kiselföreningar
Fluorider
Ämnen som negativt påverkar grundvattnets smak eller lukt samt föreningar som eventuellt bildar sådana ämnen i vatten och gör vattnet olämpligt att användas av människor

9: Klicka på bilden för att förstora den!

3 Föreskrivna verksamhetskrav gällande miljöfrågor

10: Bild: Sakari Alasuutari/Plugi

Föreskrivna verksamhetskrav

- Hantering och lagring av stallgödsel och gödselmedel
- Naturskydd på jordbruksmark

3.1 Hantera stallgödsel och gödselfabrikat omsorgsfullt

Näringsämnena i stallgödsel och gödselfabrikat kan smutsa ner yt- och grundvatten. Av den orsaken finns det begränsningar för användning och lagring av stallgödsel samt för användning av andra ämnen som används som gödselmedel i jordbruket. Dessa begränsningar bygger på statsrådets förordning om begränsning av vissa utsläpp från jordbruk och trädgårdsodling (1250/2014, med ändringar) och gäller samtliga jordbrukare.

11: Bild: MMM_kuva-arkisto

Du bör uppmärksamma att statsrådets förordning om begränsning av vissa utsläpp från jordbruk och trädgårdsodling (1250/2014) innehåller också andra krav som måste följas, men som inte ingår i tvärvillkoren.

Miljöministeriet har utarbetat svar på ofta ställda frågor och dem kan du läsa här[2].

[2]file:///C:/Users/ketomaha/Downloads/Nitraattiasetus_UKK_151015 (1).pdf

3.1.1 Följ bestämmelserna om lagring av stallgödsel

På en gård där det ansamlas stallgödsel från animalieproduktionsdjur ska det finnas ett utrymme för lagring av stallgödseln. Gårdens gödselstad ska rymma den stallgödsel som ansamlas under en 12-månadersperiod, med undantag av den stallgödsel som blir kvar på betesmarken under betesperioden. För nötkreaturens del kan man beakta mängden stallgödsel som blir kvar på betesmarken under högst fyra månader.

För nötkreatursslag som föds upp utomhus året runt kan man beakta hela utevistelseperioden när kravet på gödselstadens volym räknas ut. Beakta ändå att stallgödseln regelbundet måste avlägsnas från rastgårdar, framför allt utfodrings- och dricksplatser, samt från områden där djuren i allmänhet trivs och att den stallgödseln måste lagras i en gödselstad.

Om djuren tillbringar nätterna i djurstallet kan endast hälften av betessäsongen beaktas vid uträkningen av gödselvolymen, d.v.s. för nötkreatur två månader. För den mängd gödsel som regelbundet samlas in från rastgårdar och permanenta utfodringsplatser och som inte direkt kan utnyttjas för gödsling ska det finnas lagerutrymmen.

När du räknar ut minimivolymen för gödselstaden kan du beakta jordbrukarnas gemensamma gödselstäder och ströbäddar i lösdriftsstall. En mindre storlek på gödselstaden är möjlig också om du överlåter stallgödsel till en annan jordbrukare för att lagras eller användas genast, eller om du överlåter stallgödsel till en sådan användare (t.ex. en komposterings- eller biogasanläggning), som har ett tillstånd enligt miljöskyddslagen att ta emot stallgödsel.

Grunderna för dimensionering av gödselstäder enligt förordningen om begränsning av vissa utsläpp från jordbruk och trädgårdsodling anges i tabell 5. I tabellen anges riktgivande volymer för urin, flytgödsel, torrgödsel och strögödsel av olika produktionsdjur. Lagringsutrymmets storlek beror på hur stallgödseln behandlas (Tabell 6).

Tabell 5. 12 månaders lagring per djur/per djurplats enligt typ av gödsel (m3/djur/år, utan regnvatten).

Riktgivande volymer för gödselstäder för 12 månaders lagring per djur/per djurplats enligt typ av gödsel (m3/djur/år, utan regnvatten)

För regnvatten utökaden storlek som beräknats enligt tabell 1 för flytgödsel- eller urinbehållare med minst 300 millimeter, om behållaren täcks genom skorpbildning, och minst 500 millimeter om behållaren är försedd med något annat flytande täcke. Dessutom ska behållarens höjd också med minst 100 millimeter för flytande löst täcke som placeras på ytan av flytgödseln. Om andra vätskor än tvättvatten från djurstallet leds till flytgödsel- eller urinbehållaren, såsom pressvätska från ensilage, ska det beaktas vid dimensioneringen av behållaren.

Djur	Flytgödsel	Strögödsel, gödsel från ströbädd	Torrgödsel	Urin
Mjölkko (8500 kg) [1]	25,5	28,6	15,8	8,7
Kviga	8,5	13,4	6,6	2,9
Diko	19,0	20,4	14,9	1,9
Köttboskap, tjur	12,1	12,9	10,1	1,7
Kokalv 6–12 mån.	7,2	9,7	6,1	1,7
Kokalv < 6 mån.	3,6	6,1	3,1	1,1
Tjurkalv 6–12 mån.	9,5	12,1	8,0	2,1
Tjurkalv < 6 mån.	4,7	7,1	4,0	1,3
Slaktsvin [2,3]	2,4	3,0	1,0	1,6
Sugga och griser [4]	9,3	10,7	2,2	6,8
Sugga och griser i satellitsystemet [4]	12,7	13,5	3,5	10,4
Smågrisar	3,9	4,9	1,6	2,7
Avelsgris [4]	1,2	1,6	0,6	0,8
Galt (fullvuxen)	4,9	6,1	1,8	3,5
Broiler [5]	-	0,015	-	-
Värphöns, broileravelshöns	-	0,04	-	-
Kalkon [5]	-	0,08	-	-
Anka, gås [5]	-	0,04	-	-
And [5]	-	0,025	-	-
Får och lamm	-	1,3	-	-
Getter och killingar	-	1,3	-	-
Lamm och killingar 3–9 mån. [7]	-	1,3	-	-
Lamm och killingar 6–9 mån. [7]	-	0,6	-	-
Häst > 150 cm	-	17,0	-	-
Ponny 120–150 cm	-	12,0	-	-
Liten ponny < 120 cm	-	8,0	-	-
Mink, iller	-	0,25	-	-
Räv, sjuttin	-	0,5	-	-

1 För högproducerande boskap rekommenderas större lager än det tabellen. 2 Per djurplats. 3 Gäller gödsel med en genomsnittlig slaktvikt på högst 90 kg. Om slaktvikten är högre används värden för sinsugga. 4 Normalt suggsätt. Orsierna med upp till cirka 11 veckors ålder. 5 Gäller satellitsystemet. Ströbeläggningar per suggplats, när den används för minst åtta grisningsomgångar om året. Orsier beaktas upp till en ålder på cirka fem veckor före avvänjning. 6 Gödsel i mellanuppfödningsstadiet, ålder 5–11 veckor. 7 Under uppfödning, två uppfödningsomgångar om året.

12: Klicka på bilden för att förstora den!

Riktgivande volymer för gödselstäder för 12 månaders lagring per djur/per djurplats enligt typ av gödsel (m3/djur/år, utan regnvatten)

För regnvatten utökas den storlek som beräknats enligt tabell 1 för flytgödsel- eller urinbehållare med minst 300 millimeter, om behållaren täcks genom skorpbildning, och minst 300 millimeter om behållaren är försedd med något annat flytande täcke. Dessutom ska behållarens höjd ökas med minst 100 millimeter för flytande löst täcke som placeras på ytan av flytgödseln. Om andra vätskor än tvättvatten från djurstallet leds till flytgödsel- eller urinbehållaren, såsom pressvätska från ensilage, ska det beaktas vid dimensioneringen av behållaren.

Djur	Flytgödsel	Strögödsel, gödsel från ströbädd	Torrgödsel	Urin
Lantraser:				
Mjölkko	-	22,3	-	-
Diko	-	15,9	-	-
Kviga	-	11,7	-	-
Tjur	-	11,9	-	-
Kokalv 6–12 mån.	-	8,5	-	-
Tjurkalv 6–12 mån.	-	9,4	-	-
kalv < 6 mån.	-	5,3	-	-

1 För högproducerande bostapi rekommenderas större lager än de i tabellen. 2 Per djurplats. 3 Gäller gödsvin med en genomsnittlig slaktvikt på högst 90 kg. Om slaktvikten är högre används värden för sinsugga. 4 Normalt suggstall. Grisarna med upp till cirka 11 veckors ålder. 5 Gäller satellitsvinstall. Gödselmängder per suggplats, när den används för minst åttagrisningsomgångar om året. Grisar beaktas upp tillen ålder på cirkafemveckor före avvänjning. 6 Grisar i mellanuppfödningsstadiet, ålder 5–11 veckor. 7 Under uppfödning, tvåuppfödningsomgångar om året.

Tabell 6. Lagringsutrymmets storlek beror på hur stallgödseln behandlas.

Lagringsutrymmets storlek beror på hur stallgödseln behandlas

Behandling av stallgödsel i en biogasanläggning minskar inte mängden stallgödsel märkbart, och därför kan du direkt tillämpa tabell 5 på dessa stallgödselslag.

Vid fraktionering (separering) av stallgödsel delas flytgödseln upp i en flytande och en fast fraktion som ska lagras i separata utrymmen. När du räknar ut storleken på de lagerlokaler som krävs för fraktionerna är utgångspunkten den mängd flytgödsel som enligt tabell 5 uppkommer på gården. Mängden fraktioner och storleken på de lager som behövs beror på utrustningens separationseffekt och på den obehandlade gödselns egenskaper. Separationssanordningar är till exempel filterpress, trumfilter och skruvpress. Dessa anordningar har olika separationseffekter. Använd den separationseffekt som tillverkaren meddelat för anordningen när du räknar ut mängden olika fraktioner.

Exempel på uträkning:

En gård har 50 dikor som producerar sammanlagt 950 kubikmeter flytgödsel om året. Flytgödseln fraktionernas med en filterpress vars separationseffekt enligt tillverkaren är 27 %. Vid fraktioneringen bildas 27 % x 950 m3 = 257 m3 fast fraktion. Resten, dvs. 693m3 är flytande fraktion. Dimensionera gödsellagren enligt dessa mängder. Beakta också de krav på regnvatten och eventuellt flytande täcke som anges i samband med tabell 5.

Den mängd stallgödsel som ska lagras kan beräknas minska med 20 % från den årliga stallgödselmängd som räknats ut med hjälp av tabell x, om torr- eller strögödseln komposteras aktivt i stackar vilket innebär att stacken luftas eller vänds regelbundet till exempel med grävskopa, eller att torr- och strögödseln komposteras i en separat reaktor.

13: Klicka på bilden för att förstora den!

Om du redan har en befintlig gödselstad, eller om din ansökan om bygglov har blivit anhängig före 1.4.2015, tillämpas alltjämt tabellen (Tabell 7) i statsrådets förordning om begränsning av utsläpp i vattnen av nitrater från jordbruket (931/2000) när det gäller kraven på volymen för gödselstäder.

Tabell 7. Riktgivande lagringsvolym per djur (djurplats) för gödselplattor samt för urin- och flytgödselbehållare (m3) enligt nitratförordningen (931/2000), när lagringstiden för gödseln/urinen är 12 månader.

Riktgivande lagringsvolym per djur (djurplats) för gödselplattor samt för urin- och flytgödselbehållare (m3) enligt nitratförordningen (931/2000), när lagringstiden för gödseln/urinen är 12 månader.

Djurslag	Fastgödsel	Urin	Flytgödsel	Fastgödsel + urin som sugs upp i ströbädden
Mjölkko***	12,0	8,0	24,0	24,0
Kviga, diko, köttnöt, avelstjur	9,0	4,0	15,0	15,0
Ungnöt < 6 mån.	2,4	1,2	4,0	4,0
Sugga med smågrisar****	3,0	3,5	7,0	8,3
Satellitsugga med smågrisar*****	4,4	5,2	9,6	12,0
Slaktsvin* (x), avelssvin	0,7	1,0	2,0	2,4
Sinsugga**	0,8	1,2	2,4	2,4
Avvand smågris* (xx)	0,5	0,5	1,0	1,2
Häst	-	-	-	12,0
Ponny	-	-	-	8,0
Får, tacka med lamm, getabock, get med killingar	1,5	-	-	1,5
Golvhöna, broilerhöna	0,05	-	-	0,05
Burhöna	0,05	-	-	0,05
Kalkon*	0,03	-	-	0,03
Broiler, unghöna*	0,015	-	-	0,015
Anka, gås*	0,04	-	-	0,04
And*	0,025	-	-	0,025

* Per djurplats och år
** Berör s.k. suggpoolers centralenheter (nav), per djurplats och år
*** För högavlastande besättningar rekommenderas större lagervolymer än de som anges i tabellen
**** Smågrisarna med till ca 11 veckors ålder (normalt suggstall)
***** Gäller satellitsvinstall, gödselmängder per suggplats när grisningarna på suggplatsen är 8eller flera, smågrisarna beaktas fram till avvänjningsålder (ca 5 veckor)
(x) Gäller slaktsvin vars genomsnittliga slaktvikt är max 90 kg. Om slaktvikten är högre används det värde som getts för en sinsugga.
(xx) Smågris i uppfödning, ålder 5-11 veckor

14: Klicka på bilden för att förstora den!

Om det ansamlas högst 25 m3 torrgödsel om året eller om du lagrar högst 25 m3 torrgödsel åt gången på gården får du lagra gödseln på ett tätt flak eller ett motsvarande underlag som står under tak eller som täcks med en presenning.

Om du tar emot och lagrar stallgödsel ska du ha en gödselstad som dimensioneras enligt den mängd som tas emot per år. Ingen gödselstad behövs om du förvarar torrgödsel eller organiska gödselfabrikat med en torrsubstans på minst 30 % på åkern under spridningstiden i högst fyra veckor i väntan på spridningen.

3.1.2 Lagring av torrgödsel vid exceptionella situationer

Torrgödsel med en torrsubstanshalt på minst 30 % kan du lagra i stack, om arbetstekniska eller hygieniska skäl kräver det.

Med arbetstekniskt skäl avses exempelvis menföre eller att anordningar i gödselstaden har gått i olag. Som hygieniskt skäl kan man anse till exempel sjukdomsalstrare i stallgödseln, såsom salmonella, listeria eller någon annan sjukdom. Om du anlägger en gödselstack av ett hygieniskt skäl ska skälet alltid ha godkänts av en veterinär.

Lagring i gödselstack får inte orsaka nedsmutsning eller risk för nedsmutsning av vattendrag. Det är alltid förbjudet att lagra gödsel i stack på grundvattenområden och områden som översvämmas.

Placera stacken på ett bärande åkerområde. På en sluttande åker ska du placera stacken nära den övre kanten. Stacken får inte placeras på mindre än 100 meters avstånd från ett vattendrag, ett utfallsdike eller en brunn för hushållsvatten och på mindre än fem meters avstånd från ett dike. Bred ut ett minst 20 centimeter tjockt lager som binder vätska, exempelvis torv, som botten för stacken och täck stacken med en tät presenning. Avlägsna snön från platsen för stacken och forma underlaget så att vätska inte rinner ut i miljön. Du får anlägga en ny stack på samma plats efter två mellanår.

I en och samma stack ska du placera minst den mängd stallgödsel eller organiskt gödselfabrikat som ska spridas ut på en hektar eller högst den mängd som ska spridas ut på hela skiftet och på angränsande skiften. Stallgödsel eller organiskt gödselfabrikat som lagras i stack ska du sprida ut inom högst ett år från det att stacken anlagts.

Beakta också de andra kraven som gäller spridning av stallgödsel och som har beskrivits i avsnitten 4.1.2. – 4.1.6.

Om du på grund av ett av veterinären godkänt hygieniskt skäl lagrar torrgödsel i stack, är det inte nödvändigt att sprida stallgödseln i stacken senast ett år efter det att den anlades. Då finns det heller inga begränsningar för den mängd torrgödsel som du placerar i stack på åkern.

Meddela kommunens miljöskyddsmyndighet om lagring av torrgödsel i stack 14 dygn innan du påbörjar lagringen. Kommunens miljöskyddsmyndighet utför vid behov en granskning innan lagringen i stack inleds. Det ovan nämnda kravet ingår inte i tvärvillkoren, men det måste ändå beaktas.

3.1.3 Följ konstruktionskraven

Lagringsplatser för stallgödsel och oförpackade organiska gödselfabrikat, gödselrännor och övriga konstruktioner som är avsedda för ledning av gödsel ska vara vattentäta.

Konstruktioner och anläggningar ska vara sådana att ingen vätska kommer ut i miljön vid flytt och hantering av stallgödsel eller vid tömning av lagringsplatsen. Utför lastningen på underlag med hård botten som håller för maskiners vikt och rörelser och från vilket man vid behov kan ta tillvara gödsel eller organiska gödselfabrikat som fallit ned eller absorberats.

Permanenta utfodringsplatser ska vara täckta och och ha tät botten och den stallgödsel som ansamlas ska avlägsnas tillräckligt ofta. Kravet på att platsen ska vara täckt gäller dock inte permanenta utfodringsplatser i rastgårdar och rasthagar som i funktionellt hänseende finns i närheten av djurstallar. Permanenta utfodringsplatser måste har tät botten.

Sköt rasthagarna så att det inte kommer ut näringsutsläpp i yt- och grundvatten.

Samla upp pressvätska från beredning av ensilage och lagra den i en tät behållare, eller för den till ett reningsverk för att behandlas.

3.1.4 Följ begränsningarna för spridning av stallgödsel

15: Bild: Sakari Alasuutari/Plugi

Sprid gödselmedlen på åkern så att det inte sker någon avrinning i vatten och så att alven inte förtätas. Vid gödslingen ska du beakta genomsnittlig skördenivå, odlingszon, växtföljd, växelbruk och jordart.

Man måste bestämma jordarten på ett skifte som ska gödslas. Ett villkor för miljöförbindelsen är en gällande markkartering som också inbegriper analys av jordarten. Om du inte har ingått miljöförbindelse, och inte har den markkartering som krävs för den, måste du antingen själv undersöka jordarten om du har tillräcklig yrkesskicklighet för detta eller också låta någon göra analysen separat.

Sprid aldrig gödselmedel på snötäckt, frusen eller vattenmättad mark.

Det är förbjudet att sprida stallgödsel och organiska gödselfabrikat på åkern under perioden 1.11 – 31.3. Du får avvika från tiden då spridning av stallgödsel är förbjuden och utföra spridning till utgången av november i situationer där stallgödsel under växtperioden inte har kunnat utnyttjas som gödselmedel på en åker på grund av exceptionella väderleksförhållanden. Som exceptionella väderleksförhållanden betraktas situationer där en åker på grund av långvariga rikliga regn och liten avdunstning varit så våt att detta förhindrat höstspridning av stallgödsel senast i oktober.

Om du sprider stallgödsel i november ska du göra en anmälan om det till kommunens miljöskyddsmyndighet före utgången av oktober. Anmälningskravet ingår inte i tvärvillkoren, men det måste ändå beaktas.

Med hänsyn till spridningstidpunkten kan du förvara torrgödsel och organiska gödselfabrikat vars halt av torrsubstans är 30 % på åkern i fyra veckor i väntan på spridning inom ramen för den tillåtna spridningstiden.

Om du sprider stallgödsel eller organiska gödselfabrikat på åkern måste stallgödseln myllas ner eller åkern plöjas inom ett dygn från spridningen. Om du sprider stallgödseln eller det organiska gödselfabrikatet i växtbeståndet med slangspridare eller som bredspridning, krävs det inte att den myllas ner.

Om du bevarar växttäcket på ett åkerskifte över vintern får du sprida stallgödsel och organiska gödselfabrikat från och med 15.9 endast genom placering, om det inte gäller spridning av stallgödsel före sådd av höstsäd.

Gödslingen längs med vattendrag är begränsad. Det är förbjudet att gödsla närmare ett vattendrag än fem meter. På den följande fem meters zonen från vattendraget är det

förbjudet att sprida stallgödsel och organiska gödselfabrikat som ytspridning, om åkern inte bearbetas inom ett dygn från spridningen. De ovannämnda gödslings- och ytspridningsförbuden hindrar dock inte att husdjur betar på områdena i fråga.

På sådana delar av åkerskiften där lutningen är minst 15 procent är spridning av flytgödsel, urin och flytande organiska gödselfabrikat på annat sätt än genom placering alltid förbjudet. Med en del av ett åkerskifte avses en areal som är minst 25 ar (0,25 ha). Andra typer av stallgödsel och organiska gödselfabrikat som sprids ut på sluttande delar av åkerskiften ska bearbetas in i jorden inom tolv timmar från spridningen.

Om du använder pressvätska från ensilage och avrinningsvatten från rasthagar som gödselmedel ska också de ovan nämnda begränsningarna för spridning av gödselmedel följas.

3.1.5 Följ de maximala kvävegödselmängderna

I fråga om stallgödsel från produktionsdjur och organiska gödselfabrikat som innehåller stallgödsel får den mängd totalkväve som sprids årligen vara högst 170 kg/ha.

Följ gränserna som anger maximala mängder lösligt kväve vid kvävegödslingen. I de maximala mängderna lösligt kväve ingår det lösliga kvävet i oorganiska gödselmedel, stallgödsel från produktionsdjur, inklusive stallgödseln som uppkommer när djur går på bete, samt i organiska gödselfabrikat.

De maximala mängderna kvävegödsel per växtart anges i tabell 8. På åkerskiften som används för bete har kvävet i den stallgödsel som blir kvar på betesmarken beaktats i de maximala kvävegödselmängderna.

Om gödselmängden för lösligt kväve överstiger 150 kg/ha om året ska mängden delas upp på minst två omgångar och tiden mellan spridningarna ska vara minst två veckor.

På hösten från och med 1.9 får mängden lösligt kväve i stallgödsel från produktionsdjur och i organiska gödselfabrikat som sprids vara högst 35 kg/ha. Mängden lösligt kväve som spridits på hösten beaktas i sin helhet som en del av gödslingen av följande gröda.

Tabell 8. De maximala mängderna lösligt kväve per år (kg/ha) för olika grupper av växtarter.

De maximala mängderna lösligt kväve per år (kg/ha) för olika grupper av växtarter		
Växt	Mineraljordar	Organogena jordar
Korn, havre och blandad spannmål	160	120
Vårvete	170	130
Höstråg - på hösten - på våren	30 150	30 120
Vårråg	160	120
Höstvete, rågvete och speltvete - på hösten - på våren	30 170	30 140
Övriga sädesslag, blandningar av dem och andra jordbruksgrödor	160	120
Vall	250	210
Beten	210	170
Höstrybs och höstraps*	200	160
Vårrybs och vårraps	170	130
Lin, majs, oljehampa och solros	150	110
Baljväxter	60	40
Sockerbeta	170	130
Tidig potatis	100	80
Stärkelsepotatis	130	90
Annan potatis	120	80
Kålväxter och purjolök	250	210
Andra lökväxter	160	120
Rotfrukter	200	170
Krydd- och örtväxter	120	80
Andra grönsaks- och trädgårdsväxter	210	170
Bär- och fruktväxter	140	100
Plantskoleproduktion	200	160

*16: * Gödsling före ingången av september betraktas inte som höstgödsling, men den dras av från maximimängderna. Klicka på bilden för att förstora den!*

3.1.6 Låt göra en stallgödselanalys med fem års mellanrum och för bok

Låt göra en stallgödselanalys med fem års mellanrum

I stallgödselanalysen bestäms halterna lösligt kväve, totalkväve och totalfosfor i stallgödseln. Planera gödslingen på basis av antingen stallgödselanalysen eller tabellvärdena (Tabell 9). Spara uppgifterna i stallgödselanalysen och varudeklarationerna för organiska gödselfabrikat så att du på begäran kan visa upp dem för tillsynsmyndigheten.

Skyldigheten att låta göra en stallgödselanalys gäller en gård där mängden stallgödsel som uppkommer och/eller som används som gödselmedel direkt på åkern är större än 25 m3 om året.

Tabell 9. Tabellvärden för stallgödsel.

Tabellvärden för stallgödsel			
Stallgödselslag	Tot. P kg/m³	Lösl. N kg/m³	Tot. N kg/m³
Nötkreatur strögödsel	1,0	1,1	4,0
Nötkreatur flytgödsel	0,5	1,7	2,9
Nötkreatur urin	0,1	1,5	2,5
Svin strögödsel	2,8	1,2	4,6
Svin flytgödsel	0,8	2,2	3,4
Svin urin	0,2	1,3	2,0
Får och get strögödsel	1,3	1,0	4,9
Häst strögödsel	0,5	0,4	2,6
Höna strögödsel	5,6	4,2	9,4
Broiler strögödsel	3,6	2,7	8,7
Kalkon strögödsel	4,4	3,2	8,0
Räv strögödsel	12,7	1,4	6,5
Mink strögödsel	12,1	0,9	5,2

17: Klicka på bilden för att försora den!

För bok över gödslingen varje år

Anteckningarna ska på begäran lämnas till tillsynsmyndigheten. Bokföringen ska per jordbruksskifte innehålla uppgifter om mängden stallgödsel och organiska gödselfabrikat samt kvävegödsel som använts för tillförsel av näringsämnen på åkrarna samt det lösliga kvävet och totalkvävet i dem, skördenivåerna, jordartena och tidpunkterna då stallgödsel eller organiska gödselfabrikat har spridits på åkrarna.

3.2 Skydda naturen

Precisering av skyddet av fåglar och natur

De lagstadgade skötselkraven för skydd av fåglar och natur gäller i fortsättningen också privata jordbruksmarker som är belägna i nationalparker, naturreservat och andra statsägda naturskyddsområden.

Bevara jordbruksmarkens naturvärden

Både i den nationella lagstiftningen och i EU:s habitatdirektiv ingår krav på att bevara den biologiska mångfalden. För att detta mål ska förverkligas krävs att naturvärdena beaktas i all verksamhet, också inom jordbruket. Vilda växter och djur samt naturtyperna utgör landsbygdens centrala naturvärden. Många arter och naturtyper kan ändå ta skada av odlingsåtgärderna. Syftet med EU:s habitatdirektiv och fågeldirektiv är att åstadkomma en sådan skyddsnivå för de arter och naturtyper som betraktas som viktiga att de inte längre minskar i antal. I tvärvillkoren ingår att skydda naturen i de 2000 –områden som inrättats med tanke på skydd av de naturtyper och habitat som anges i habitat- och fågeldirektivet, samt att skydda alla vilda fåglar, i synnerhet de fågelarter och habitat som anges i fågeldirektivet, i Natura-områden och på övrig jordbruksmark.

De villkor som gäller fåglar uppfylls när du iakttar åtgärdsbegränsningarna i naturskyddsprogram som inrättats enligt naturskyddslagen, beslut och bestämmelser om naturskyddsområden och förekomstplatser för arter som kräver särskilt skydd, samt bestämmelserna om nationalparker, naturreservat och Natura 2000 -områden.

Villkoren som gäller skydd av naturtyper och arter enligt habitatdirektivet uppfylls om du iakttar skyddsbesluten om Natura 2000 –områden och bestämmelserna om nationalparker, naturreservat och andra statliga naturskyddsområden och på det sättet säkerställer att de naturtyper och livsmiljöer som ligger till grund för skyddet av Natura 2000 -området inte betydligt försämras eller störs.

Försämra inte naturvärdena på Natura 2000 -områden

Naturtyper som ska skyddas genom EU:s Natura 2000 -nätverk uppräknas i bilaga I till habitatdirektivet, djur- och växtarterna uppräknas i habitatdirektivets bilaga II och fågelarterna uppräknas i bilaga I till fågeldirektivet. Dessutom skyddas också andra flyttfågelarter. I tabellerna 10-11 har vi samlat de viktigaste av de i bilagorna förtecknade skyddade fågelarter och djur- och växtarter som förekommer på jordbruksmark.

Tabell 10. Fågelarter som påträffas i jordbruksmiljöer och som ligger till grund för valet av Natura 2000 -områden

Fågelarter som påträffas i jordbruksmiljöer och som ligger till grund för valet av Natura 2000 –områden	
Jorduggla *Asio flammeus*	kärr, åkrar och trädesåkrar (häckning); åkrar och strandängar (jakt)
Sydlig kärrsnäppa *Calidris alpina schinzii*	havsstrandängar, betesmarker
Brun kärrhök *Circus aeruginosus*	åkrar och strandängar (jakt) / södra och mellersta Finland
Blå kärrhök *Circus cyaneus*	åkrar och strandängar (jakt) / hela Finland utom den sydligaste delen
Ängshök *Circus pygargus*	åkrar och strandängar I södra och västra Finland (jakt) / (Åbo-Björneborg, Uleåborgstrakten, Nyland)
Kornknarr *Crex crex*	trädesåkrar, åkrar, ängar / södra och mellersta Finland
Ortolansparv *Emberiza hortulana*	åkrar / hela Finland utom Lappland
Trana *Grus grus*	åkrar och strandängar som häcknings- matplats, rastar på åkrar under flytten
Törnskata *Lanius collurio*	öppna marker med buskvegetation, ängar med enbuskvegetation, icke odlade åkrar som håller på att växa igen med sly, trädgårdar etc.
Brushane *Philomachus pugnax*	strandängar och översvämmade åkrar (under flytten) / hela Finland
Ljungpipare *Pluvialis apricaria*	under flytten på strandängar och översvämmade åkrar / nästan hela Finland
Höksångare *Sylvia nisoria*	buskage, igenväxande åkrar som inte odlas i sydvästra Finland, sydkusten
Orre *Tetrao tetrix*	åkrar som spel- och matplats / hela Finland
Grönbena *Tringa glareola*	strandängar och översvämmade åkrar (under flytten) / hela Finland
Vitkindad gås *Branta leucopsis*	åkrar och strandängar som mat- och rastplatser under flytten / södra och västra Finland
Fågelarter på Natura 2000 -områden	**Förekomstområde**
Gäss	åkrar som mat- och rastplatser under flytten / hela Finland
Tornfalk	åkrar, ängar och närliggande skogsdungar som jakt- och häckningsplatser / hela Finland
Tringa ssp.	åkrar som mat- och rastplatser under flytten / hela Finland

Tabell 11. Arter som förekommer i jordbruksmiljö och som är skyddade på basis av bestämmelserna om Natura 2000 -områden.

Arter som förekommer i jordbruksmiljö och som är skyddade på basis av bilaga II till habitatdirektivet och skyddas i Natura 2000 -områden	
Växtart	**Livsmiljö / förekomstområde**
Rysk småborre *Agrimonia pilosa*	torra och friska ängsmarker i Natura-områden, Tavastland / Mellersta Finland
Småsvalting *Alisma wahlenbergii*	havsstrandängar, lågvatten, betesmarker / Bottenviken
Hänggräs *Arctophila fulva*	havsstrandängar, betesmarker / Bottenviken
Dvärglåsbräken *Botrychium simplex*	ängar och hällmarkstorrängar främst i närheten av havsstranden, betesmarker / Egentliga Finland
Bred hästsvans *Hippuris tetraphylla*	havsstrandängar, betesmarker / Bottenviken
Äjepilört *Persicaria foliosa*	översvämmade stränder, betesmarker / södra och västra Finland
Strandviva *Primula nutans*	havsstrandängar, betesmarker / Bottenviken
Arktiskt saltgräs *Puccinellia phryganodes*	havsstrandängar, betesmarker / Bottenviken
Insektart	**Livsmiljö / förekomstområde**
Högnordisk gräsfjäril *Erebia medusa polaris*	torra och friska ängsmarker / längs med älvarna i Enare, Lappland
Ärenprisnätfjäril *Euphydryas aurinia*	friska ängsmarker där det växer ängsvädd som föda för larven / sydöstra Finland
Boknätfjäril *Euphydryas maturna*	skogsgläntor, skogsbeten, ängar och åkrar som tagits ur odling / sydöstra Finland
Stor guldvingei *Lycaena dispar*	strandängar (och ruderatmarker)
Violett guldvinge *Lycaena helle*	friska och fuktiga ängsmarker där det växer ormrot som föda för larven / norra Finland, nästan helt utrotad i södra Finland

18: Klicka på bilden för att förstora den!

Av de områden som i Finland valts ut till nätverket Natura 2000 ligger ca 5500 hektar på jordbruksmark. I dessa områden förekommer naturtyper och arter i jordbruksmiljö, som kräver särskilt skydd. Hos kommunen eller NTM-centralen för ditt område tar du reda på om det finns Natura 2000 -områden på de marker du besitter och vad som i synnerhet bör skyddas på dessa områden.

Du får inte förstöra eller försämra arter eller naturtyper som ligger till grund för att området har valts till ett Natura 2000-område. Detta förbud gäller all slags verksamhet. Om du tänker vidta en åtgärd som betydligt kan försämra naturvärdena i ett Natura 2000 -område ska du inom 30 dygn före åtgärden lämna in en anmälan om saken till närings-, trafik- och miljöcentralen. Det kan t.ex. vara fråga om att röja en åker på ett område som ingår i nätverket Natura 2000.

De naturtyper som förekommer i jordbruksmiljö och som kräver skydd enligt habitatdirektivet är havsstrandängar, torra hedar, torra gräsmarker och buskfacies på kalksubstrat, artrika Nardus-gräsmarker, artrika torra-friska låglandsgräsmarker, nordiskt alvar och prekambriska kalkhällmarker, Molinia-ängar, fuktiga gräsmarker med hög örtvegetation, alluviala ängar, slåtterängar i låglandet, höglänta slåtterängar, lövängar (hamlingsängar och stubbskottsängar) samt trädklädda betesmarker.

Förbudet mot att skada naturvärdena gäller alla de naturvärden som ligger till grund för att området valts till nätverket Natura 2000. Valet kan grunda sig på behovet att skydda en eller flera naturtyper eller arter. Arter som förekommer i jordbruksmiljö är till exempel kornknarr, ortolansparv och törnskata samt av insekterna högnordisk gräsfjäril, ärenprisnätfjäril och violett gullvinge.

När det gäller Natura 2000 -objekt i jordbruksmiljö är det till fördel att de blir skötta. I planerna för skötsel och användning av Natura 2000 -områden beskrivs allmänt de åtgärder med vilka man kan befrämja områdets naturvärden. Det är skäl att från fall till fall planera skötseln av jordbruksmarker på Natura 2000 -områdena tillsammans med miljömyndigheten.

Om det på din gård finns jordbruksmark som är belägen i en nationalpark, ett naturreservat, ett naturskyddsområde eller ett område som hör till ett naturvårdsprogram, eller om

där finns livsmiljöer för fågelarter som kräver särskilt skydd och som skyddats genom myndighetsbeslut, eller om din gård har jordbruksmark i ett Natura 2000 -område eller i dess omedelbara närhet, ska du beakta följande aspekter:

- Naturtyper som ligger till grund för val av området till Natura 2000 -område (bilaga I till habitatdirektivet) får inte försämras eller förstöras.
- Arter som ligger till grund för val av området till Natura 2000 -område (bilaga II till habitatdirektivet) får inte försämras eller förstöras.
- Fågelarter eller deras livsmiljöer som ligger till grund för val av området till nätverket Natura 2000 får inte avsevärt försämras.
- Om det på din gård finns jordbruksmark i en nationalpark, ett naturreservat, ett annat statsägt naturskyddsområde eller ett område som hör till ett naturskyddsprogram eller genom myndighetsbeslut skyddade livsmiljöer för fågelarter som kräver särskilt skydd, berörs din gård av fridlysningsbestämmelserna enligt skyddsbesluten.
- Då du planerat åtgärder som betydligt kan försämra de naturvärden som ligger till grund för skyddet av ett Natura 2000 -område, men som inte annars kräver tillstånd eller bör anmälas, ska du inom 30 dygn före åtgärden lämna in en anmälan om saken till närings-, trafik- och miljöcentralen.
- Om NTM-centralen inom 30 dygn efter att anmälan anlänt förbjuder eller begränsar åtgärden ska detta beslut iakttas.
- På jordbruksmarken på en gård som hör till ett av statsrådet godkänt naturskyddsprogram har inte vidtagits sådana åtgärder som äventyrar syftet med områdets skydd.

4 Föreskrivna verksamhetskrav gällande folkhälsa samt djurhälsa och växtskydd

Föreskrivna verksamhetskrav gällande folkhälsa samt djurhälsa och växtskydd

- Användning av växtskyddsmedel
- Produkter som inte får användas för utfodring av djur
- Livsmedels- och foderhygien på animalie- och växtproduktionsgårdar, ämnen som är förbjudna för produktionsdjur, rester av växtskyddsmedel och djurläkemedel i livsmedel
- Märkning och registrering av djur
- Villkor vid import och handel på den inre marknaden; TSE-sjukdom

4.1 Använd och förvara växtskyddsmedlen rätt

Vid övervakningen av tvärvillkor övervakas:

- För växtskyddet har endast använts sådana växtskyddsmedel som är godkända i Finland.
- Växtskyddsmedlen har använts korrekt, enligt anvisningarna i förpackningspåskrifterna, och de har förvarats separat från livsmedel och foder, utom räckhåll för barn och enligt anvisningarna på förpackningen.
- Man har fört bok över användningen av växtskyddsmedel

Växtskyddsmedel är bekämpningsmedel mot skadedjur, ogräs och växtsjukdomar samt tillväxtreglerande medel. Det är endast tillåtet att använda sådana växtskyddsmedel som är godkända för sitt bruksändamål i Finland.

Ett register över godkända växtskyddsmedel finns på säkerhets- och kemikalieverkets (Tukes) webbplats **http://www.tukes.fi/sv/**[3]**.**

Växtskyddsmedel ska användas korrekt med hänsyn till principerna för god växtskyddspraxis. Jordbrukarna skall sätta sig in i växtskyddsmedlens gällande bruksanvisningar och följa dem. Anteckningar om användningen av växtskyddsmedel måste göras.

19: Bild: A. Kivilahti

[3] http://www.tukes.fi/sv/

4.1.1 God växtskyddspraxis

Jordbrukarna ska iaktta god växtskyddssed. Växtskyddsmedel ska användas enligt de tillåtna användningsändamålen i bruksanvisningarna för växtskyddsmedlen. Behandlingen med växtskyddsmedel väljs, doseras och utförs tidsmässigt i enlighet med bruksanvisningen så att man uppnår en godtagbar effekt med den minsta mängd växtskyddsmedel som behövs. Vid valet av behandling med växtskyddsmedel beaktas de lokala förhållandena och möjligheterna att använda odlingsteknisk och biologisk bekämpning.

Ytterligare information:

- Säkerhets- och kemikalieverket Tukes (**www.tukes.fi**[4])
  - Växtskyddsmedel
  - Växtskyddsmedelsregister
- Kasvinsuojeluseura (**www.kasvinsuojeluseura.fi**[5])
  - Växtspecifika guider
  - Boken Aktuella växtskyddsanvisningar
- Livsmedelssäkerhetsverket Evira (**www.evira.fi**[6])
  - Växter – odling och produktion (flyghavre, växtsjukdomar och skadeinsekter, sorter)

20: Bild: K. Kanerva

[4] http://www.tukes.fi
[5] http://www.kasvinsuojeluseura.fi
[6] http://www.evira.fi

4.1.2 Användning av växtskyddsmedel på gården

Preparat som är godkända i Finland

Endast preparat som är godkända i Finland får användas som växtskyddsmedel. Tukes beslutar om godkännandet av preparat som är avsedda som växtskyddsmedel i Finland och om villkoren för deras användning och upprätthåller register över i Finland godkända växtskyddsmedel. På Tukes webbplats finns ett bekämpningsmedelsregister (**https://kasvinsuojeluaineet.tukes.fi/**[7]) som innehåller aktuella uppgifter om växtskyddsmedel.

Påskrifter på växtskyddsmedlets förpackning

Växtskyddsmedlen skall användas korrekt, dvs. jordbrukaren måste följa de bindande användningsföreskrifter som anges på preparatets emballage.

Av förpackningen framgår växtskyddsmedlets

- bruksändamål (t.ex. ogräsbekämpningsmedel)
- användningsobjekt (t.ex. vårvete)
- anvisningar om förvaringen
- bruksmängder och tidpunkter
- begränsningar för användningen
- personlig skyddsutrustning

Det datum då preparatet godkändes för användning som bekämpningsmedel har också tryckts på förpackningen. Där meddelas också namnen på de verksamma ämnen som ingår i växtskyddsmedlet och mängderna av dessa ämnen. Vidare har varningstexter och fraser som anger risker och säkerhetsåtgärder angetts på förpackningen. Anvisningar om skyddsutrustning, eventuella besprutningsanvisningar och andra nödvändiga påpekanden, t.ex. varningar för möjlig utveckling av resistens1), framgår också av förpackningen. Begränsningar för användningen av ett preparat är bland annat karenstid2) och åtgärder för att förhindra miljöolägenheter. Begränsningen kan också gälla behandlingstidpunkten eller användningen av skörden. Åtgärder för att förhindra miljöolägenheter är restriktioner för användning av preparatet i närheten av vattendrag och på grundvattenområden, begränsningar för upprepat bruk och varningar som gäller olika organismer (t.ex. bin).

21: Bild: A. Kivilahti

[7] https://kasvinsuojeluaineet.tukes.fi/

Förpackningspåskrifterna kan ändras med tiden och därför är det skäl att gå in på Tukes webbplats och i **växtskyddsmedelsregistret**[8] kontrollera de gällande påskrifterna.

Mer information **om miljöbegränsningar och andra förpackningspåskrifter för växtskyddsmedel**[9] finns på Tukes webbplats.

1) Med resistens avses en organisms motståndskraft, dvs. förmåga att tolerera någon yttre verkan. I samband med bekämpningsmedel innebär resistensen ogräsens, växtsjukdomarnas eller skadedjurens motståndskraft mot bekämpningsmedel.
2) Karenstid anger den tid i dagar som måste förflyta från sista behandling med ett växtskyddsmedel till skördetillfället.

Förvaring av växtsyddsmedel

Växtskyddsmedlen måste förvaras separat från livsmedel och foder samt utom räckhåll för barn, enligt anvisningarna på emballaget. Växtskyddsmedlen ska förvaras i låst utrymme om det krävs så i förpackningspåskrifterna. Växtskyddsmedlens fysikaliska och kemiska egenskaper kan förändras om de förvaras under en lång tid – preparaten kan bli giftigare än förut eller så kan effekten bli annorlunda. Överåriga eller från registret avförda växtskyddsmedel ska förstöras på det sätt som anges i förpackningspåskrifterna.

Bokföring över användningen av växtskyddsmedel i samband med tvärvillkoren

Jordbrukaren skall föra anteckningar över de växtskyddsåtgärder han har utfört.

Anteckningar förs om:

- odlingsväxten
- växtskyddsmedlets namn
- bekämpningsdatum och mängden växtskyddsmedel som använts
- den areal på vilken växtskyddsmedlet har använts.

Bokföringen över användningen av växtskyddsmedel ska sparas minst tre år i tvärvillkoren men i miljöersättning minst fyra år efter avslutningen av förbindelseperioden. Om jordbrukaren har ingått en förbindelse om miljöersättning är de växtskyddsanteckningar som förts enligt villkoren för miljöersättning tillräckliga.

Begränsningar för användning i närheten av vattendrag

Eftersom vissa växtskyddsmedel eller de aktiva substanserna i dem är giftiga för vattenorganismer har man utfärdat begränsningar för användningen av dem så att vattendragen inte förorenas. Denna begränsning innebär att preparatet inte får användas på ett visst avstånd från ett vattendrag. Begränsningen har angetts på förpackningen. Mer in-

[8] https://kasvinsuojeluaineet.tukes.fi/
[9] http://www.tukes.fi/sv/Tjanstomraden/Kemikalierbiocidervaxtskyddsmedel/Vaxtskyddsmedel/
[10] http://www.tukes.fi/sv/Tjanstomraden/Kemikalierbiocidervaxtskyddsmedel/Vaxtskyddsmedel/Miljobegransningar-/Vattendragsbegransning/

formation om **vattendragsbegränsningar**[10] finns på Tukes webbplats.

Användning på grundvattenområden

Man måste iaktta särskild försiktighet då växtskyddsmedel används på grundvattenområden. Vissa växtskyddsmedel, de aktiva substanserna i dem eller deras nedbrytningsprodukter är lättrörliga och därför är det helt och hållet förbjudet att använda dem på grundvattenområden (grundvattenområden av klass I och II) eller så är användningen begränsad. Förbudet eller begränsningen har angetts på förpackningen. Grundvattenfrasens ovillkorliga bestämmelser måste följas. Innan jordbrukaren skaffar och använder ett växtskyddsmedel bör han eller hon försäkra sig om att det är tillåtet att använda preparatet på grundvattenområden. På Tukes webbplats finns mer information om **grundvattenbegränsning**[11]. Jordbrukaren kan också höra sig för hos kommunens landsbygdsnäringsmyndighet om ett visst bekämpningsmedel får användas på grundvattenområden eller inte. Mer information om skyddet av grundvattnet finns på delen **2.8 Skydda grundvattnet**[12] av den här guiden.

Begränsningar för upprepat bruk

Det finns begränsningar för att flera år i rad använda vissa växtskyddsmedel på samma jordbruksskifte eller område. Detta beror på att en del preparat kan utgöra en risk för marklevande organismer om de används flera år i rad eller så kan preparaten stanna kvar i marken fram till följande vegetationsperiod utan att brytas ned, vilket ökar risken för att de anrikas i marken. Begränsningen i fråga om upprepat bruk har angetts på preparatets förpackning. På Tukes webbplats finns mer information **om begränsningar av upprepad användning**[13].

[11] http://www.tukes.fi/sv/Tjanstomraden/Kemikalierbiocidervaxtskyddsmedel/Vaxtskyddsmedel/Miljobegransningar-/Grundvattenbegransning/

[12] http://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/329/article-25167

[13] http://www.tukes.fi/sv/Tjanstomraden/Kemikalierbiocidervaxtskyddsmedel/Vaxtskyddsmedel/Miljobegransningar-/Begransning-av-upprepad-anvandning-/

4.2 Ha omsorg om fodersäkerheten

Övervakningen av tvärvillkor hänför sig till fodersäkerhet och spårbarhet för foder:

- avfall, farliga ämnen, växtskyddsmedel, biocider dvs. bekämpningsmedel mot skadliga levande organismer, utsäde, gödselmedel och läkemedelsfoder har förvarats och hanterats korrekt och skilt från djurhållningsstället
- foderbokföring
- det har förts bok över användningen av växtskyddsmedel och biocider
- fodret har skaffats av en registrerad eller godkänd foderföretagare
- användning av förbjudet animaliskt protein
- säkerställande av att det används foder innehållande animaliskt protein som lämpar sig för respektive djurart

Foder[1]) inverkar också på livsmedelssäkerheten och därför måste de vara säkra och gå att spåra. Ett foder är inte säkert om det har en negativ effekt på djurhälsan eller miljön eller om ett animaliskt livsmedel inte är tryggt att använda som människoföda på grund av fodret. Foderföretagarna, inklusive jordbrukarna, bär ansvar för fodersäkerheten.

För spårbarheten måste hela foderkedjan från primärproduktion till handel registrera sig som foderföretagare och bok över foder måste föras. En jordbrukare som producerar, blandar, framställer eller utfodrar livsmedelsproducerande djur med foder i Finland ska registrera sig som foderföretagare hos Evira med **blankett F**[14].

Kraven som ställs på foder gäller odling och skörd av växter till foder, blandning och framställning av foder för eget bruk, för försäljning samt för överlåtelse utan ersättning. Kraven gäller dessutom utfodring av livsmedelsproducerande djur[2]) med hemmagjort och industriellt foder. En del av kraven, exempelvis kravet på foderbokföring och registrering som företagare inom primärproduktionen i foderbranschen, gäller inte för uppfödning av livsmedelsproducerande djur för privat hemmabruk. Vidare berörs transport, lagring och hantering av foder på produktionsstället samt transport av primärprodukter från produktionsstället till mottagaren, till exempel till en annan gård eller en foderfabrik, av kraven.

22: Bild: A. Kivilahti

[1]) Foder avser varje ämne eller produkt inklusive tillsatser som är avsedd för oral utfodring av djur, oavsett om ämnena eller produkterna är bearbetade, delvis bearbetade eller obearbetade. Till exempel spannmål avsedd för utfodring av djur, hö, industriellt hel- el-

[14] http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/registre

ler kompletteringsfoder, c-vitamin och ensileringsmedel är foder.

[2]) Livsmedelsproducerande djur avser djur, som t.ex. nötkreatur, svin, höns och hästar, som används inom produktionen av livsmedel, antingen som sådana eller i form av produkter som djuren producerar.

4.2.1 Fodersäkerhet

Hantering, transport och lagring av foder på gården

I alla skeden av produktionen måste man se till att fodret skyddas från potentiella faktorer som kan leda till att fodret kontamineras och förfars. Foder får inte innehålla förbjudna ämnen. Förekomsten av skadliga ämnen, organismer och produkter i foder har begränsats genom att man har fastställt gränsvärden för skadliga ämnen och produkter i foder. Orsaken kan till exempel vara en mikrobiologisk sjukdomsalstrare i marken eller vattnet, rester av gödselmedel och bekämpningsmedel samt inkorrekt hantering och bortskaffande av avfall. Det är viktigt att man bekämpar skadedjuren både för foderhygienens skull och för att förebygga djursjukdomar. Bland annat på grund av risken för salmonella måste man också se till att fågelspillning inte kommer in i fodret. Också djurens strö måste skyddas mot kontaminering, eftersom djuren kanske äter av ströet fastän det inte är foder. Foder och strö ska bytas ut tillräckligt ofta och man måste se till att de inte börjar ruttna. Resultaten av analyser som utförts på foderprover och har betydelse för fodersäkerhet måste beaktas i produktion.

Det foderutdelningssystem som är i bruk på gården måste säkerställa att djuren får bara foder som är avsett för dem. De utrymmen, anordningar, behållare och transportmedel som används när man tillverkar, förpackar, hanterar, lagrar och transporterar foder eller utfodrar djur ska rengöras regelbundet och vid behov desinficeras efter rengöringen. Också djurens dricksanordningar måste rengöras regelbundet. Framför allt efter hantering och användning av foderläkemedel3) ska fordonen och utrustningen för foderhantering och utfodring rengöras så att man undviker att kontaminera följande foderparti.

23: Bild: JSM bildarkiv

3) Foderläkemedel är blandningar av ett eller flera veterinärmedicinska läkemedel och foder, som på grund av sina botande eller förebyggande egenskaper eller övriga medicinska egenskaper är avsedda att ges till djur utan vidare bearbetning.

Djurens dricksvatten och det vatten som används för rengöring av anordningar och redskap måste vara rent. Vid betesutfodring måste man ta hänsyn till fastställda karenstider för växtskyddsmedlen. Tiden mellan spridning av stallgödsel och bärgning av foder eller betesgång måste vara tillräckligt lång så att gödseln inte förorenar fodret. Om man använder något gödselfabrikat av animaliskt ursprung, exempelvis kött- och benmjöl, måste karenstiden mellan spridningen av gödselfabrikatet av animaliskt ursprung och foderbärgning eller betesgång vara minst 21 dygn.

Rengörings- och desinfektionskemikalier ska användas enligt bruksanvisningarna. Också

andra biocider, gödselmedel och växtskyddsmedel ska förvaras, hanteras och användas enligt tillverkarens anvisningar. De, liksom också farliga ämnen, utsäde och avfall, måste hanteras och förvaras åtskilt från foder och djurhållningsplatser. Foder, inklusive foderläkemedel, avsedda för olika djurgrupper och djurslag ska förvaras så att de inte ges åt sådana djur som de inte är ämnade för. Den person som ansvarar för djurens utfodring ska ha de kunskaper och färdigheter som behövs för uppgiften.

Mer information:
Lagring av foder[15]
Förbjudna ämnen, organismer och produkter i foder[16]
Anvisningar för behörig bekämpning av råttor och möss[17]

Förbud som gäller användning av animaliskt protein

Livsmedelsproducerande djur får inte utfodras med animaliskt protein eller foder innehållande sådant. Förbudet syftar till att förhindra spridningen av BSE hos nötkreatur (galna kosjukan). Det finns dock vissa undantag från förbudet (se tabell 12).

Det centrala i förbudet är att inga livsmedelsproducerande djur, med undantag vattenbruksdjur, får utfodras med kött/benmjöl och inga idisslare med fiskmjöl.

Tabell 12. Förbjuden/tillåten användning av animaliskt protein vid utfodring av livsmedelsproducerande djur.

Animaliskt protein (inklusive produkter som kan innehålla animaliskt protein)	Idisslare	Andra livsmedelsproducerande djur
Bearbetat animaliskt protein		
- Kött/benmjöl	Förbjudet	Förbjudet*
- Andra animaliska biprodukter, såsom hornmjöl, blodmjöl	Förbjudet	Förbjudet*
- Fiskmjöl	Förbjudet**	Tillåtet på vissa villkor***
Blodprodukter från idisslare (t.ex. torkad plasma, torkade röda blodkroppar)	Förbjudet	Förbjudet
Blodprodukter från icke-idisslare (t.ex. torkad plasma, torkade röda blodkroppar)	Förbjudet	Tillåtet på vissa villkor***
Hydrolyserat protein som härrör från andra kroppsdelar av idisslare än skinn och hudar	Förbjudet	Förbjudet
Animaliskt di- och trikalciumfosfat	Förbjudet	Tillåtet på vissa villkor***
Gelatin från idisslare	Förbjudet	Förbjudet
Mjölkprodukter	Tillåtet på vissa villkor***	Tillåtet på vissa villkor***
Ägg och äggprodukter	Tillåtet på vissa villkor****	Tillåtet på vissa villkor****

* Bearbetat protein från icke-idisslare får användas vid utfodring av vattenbruksdjur. Användningen förutsätter anmälningsskyldighet och i vissa fall att förfarande med godkännande (se nedan).
** Fiskmjöl är tillåtet i kommersiella mjölknäringar för ovävänjda idisslare. Om det på gården används mjölknäring innehållande fiskmjöl ska gården göra en anmälan om detta på blankett I (www.evira.fi).
*** Användningen kan förutsätta anmälningsskyldighet och i vissa fall ett förfarande med godkännande (se nedan).
**** Det är tillåtet att använda ägg och äggprodukter om man har säkerställt att de är fria från salmonella.

24: Klicka på bilden för att förstora den!

Användning av fiskmjöl, bearbetat protein eller blodprodukter från icke-idisslare samt di- och trikalciumfosfat för utfodring av andra livsmedelsproducerande djur än idisslare förutsätter att följande krav uppfylls:

- Om samma gård håller såväl idisslare som andra djur ska foder innehållande fiskmjöl, blodprodukter eller di- eller trikalciumfosfat hanteras helt åtskilt från idisslare och foder avsett för idisslare.
- Kött/benmjöl eller blodmjöl från icke-idisslare får inte användas för utfodring av andra livsmedelsproducerande djur än vattenbruksdjur. Foder innehållande sådant ska förvaras utom räckhåll för andra livsmedelsproducerande djur och åtskilt från foder för andra livsmedelsproducerande djur.
- Om dessa animaliska foder används på gården ska en anmälan om verksamheten först göras till Evira för registrering eller godkännande (blankett I). Kraven på anmälan gäller inte går-

[15] http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/bokforin
+och+andra+krav+i+samband+med+primarproduktion+av+foder/
[16] http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/bokforin
+och+andra+krav+i+samband+med+primarproduktion+av+foder/
[17] http://www.tukes.fi/Tiedostot/Kemikaalituotteet/biosidit/Bekämpning_råttor_möss_MTT13 03 2014_sv.pdf

dar som använder helfoder, dvs. gårdar som inte tillverkar hemmablandningar. Kraven på anmälan hör samman med bekämpning och kontroll av BSE och andra TSE-sjukdomar.

- Varaktiga förändringar i användningen av animaliskt protein på gården ska anmälas till Evira.

Blankett I[18] för ansökan om användningen av animaliskt protein finns på Eviras webbplats.

Vid användningen av mjölkbaserade produkter och före detta livsmedel vid utfodring av livsmedelsproducerande djur finns det begränsningar för att förhindra smittsamma sjukdomar. **Mer information** [19]och **blankett J**[20] för anmälan om användning av vissa mjölkbaserade produkter finns på Eviras webbplats.

Begränsningar för användningen av fodertillsatser

Fodertillsatser är ämnen, mikroorganismer4) och fabrikat som avsiktligt tillsätts i foder. Syftet med tillsatserna är att till exempel inverka gynnsamt på fodrets eller de animaliska produkternas egenskaper eller att främja animalieproduktionen och djurens välbefinnande. Tillsatser är bl.a. spårämnen, vitaminer, urea och aminosyror samt koccidiostatika5). Också konserveringsmedel för ensilage är fodertillsatser eller deras blandningar dvs. förblandningar. Man måste föra bok över fodertillsatserna och förblandningarna.

Fodertillsatser får inte användas om de inte är godkända i Europeiska unionen. Användningen av fodertillsatser är förknippad med olika villkor beroende på typen av tillsats. Det finns bestämmelser om högsta tillåtna halt av vissa tillsatser, till exempel selen, i foder eftersom dessa tillsatser är giftiga för djur om den högsta tillåtna halten överskrids. Det är helt och hållet förbjudet att utfodra värphöns med foder innehållande koccidiostatika, och i fråga om andra fjäderfä kan det finnas ett användningsförbud under en viss period före slakt (karenstid).

Om en husdjursproducent använder fodertillsatser vid tillverkningen av egna hemmablandningar måste han registrera sig som foderföretagare hos Evira. Om en husdjursproducent använder koccidiostatika eller vissa tillsatser som inverkar på djurets produktion eller förblandningar innehållande sådana tillsatser för tillverkning av foder måste han utöver registreringen anhålla om godkännande hos Evira med blankett C. Kraven ovan gäller inte gårdar som använder kompletterande foder, helfoder eller ensileringstillsatser. Tillsatser ska användas enligt bruksanvisningarna på förpackningen.

Mer information:
Register över fodertillsatser [21]som är godkända i EU
Registrering som användare av fodertillsatser[22]
Ansökan C[23] om godkännande för användning av koccidiostatika eller vissa andra till-

[18]http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/anvand
[19]http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/bokfori
+och+andra+krav+i+samband+med+primarproduktion+av+foder/
[20]http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/anvand
[21]http://ec.europa.eu/food/food/animalnutrition/feedadditives/registeradditives_en.htm
[22]http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/registre
[23]http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/anvand

satser eller förblandningar som inverkar på animalieproduktionen

4) Mikroorganism avser organismer som består av en eller ett fåtal celler, såsom bakterier, urdjur och encelliga alger.
5) Koccidiostat avser preparat avsedda för förhindrande av tarmsjukdomen koccidios hos fjäderfä.

Anmälningsskyldighet

Samtliga foderföretagare, inklusive jordbrukarna, är skyldiga att göra en anmälan till Evira om det finns en misstanke om att det foder de importerar, producerar, tillverkar eller distribuerar inte är säkert. Då ska omedelbara åtgärder vidtas för att dra bort fodret i fråga från marknaden och fodret får inte längre ges åt djur.

Ytterligare uppgifter:
Anmälningsskyldighet[24]

[24] http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/bokforin
+och+andra+krav+i+samband+med+primarproduktion+av+foder/

4.2.2 Krav på foderbokföring i tvärvillkor

Man måste föra bok över foder, analysresultaten från foderproverna samt användningen av växtskyddsmedel och biocider. Kravet på bokföring gäller också foderläkemedel samt tillsatser och förblandningar, till exempel ensileringsmedel. Bokföringen är ett grundläggande krav när det gäller spårbarheten för foder och det berör samtliga foderproducenter och husdjursproducenter. Det är nödvändigt att kunna spåra foder så att man i en eventuell risksituation kan dra tillbaka bestämda foderpartier från marknaden (ta dem ur bruk). Producenten måste föra bok över följande uppgifter:

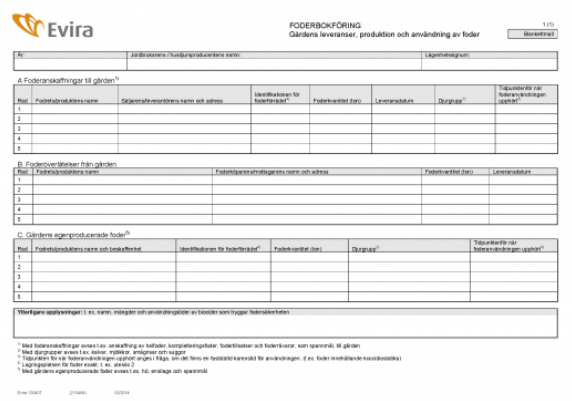
- I fråga om foder som köpts/tagits emot utan ersättning till gården; namn och adress för den som sålt/levererat fodret, produktens namn eller beskaffenhet (t.ex. rybskross), leveransdatum, mängd och djurgrupp som utfodrats med fodret
- I fråga om foder som sålts/överlåtits från gården; namn och adress för den som köpt/tagit emot fodret, produktens namn eller beskaffenhet (t.ex. torrhö), leveransdatum och mängd
- I fråga om gårdens egenproducerade foder; namnet på eller beskaffenheten hos det foder som respektive djurgrupp har utfodrats med samt mängden
- Tidpunkten för när man slutat använda fodret om det finns en karenstid som måste följas
- Resultaten från de prov som tagits av fodret
- Användningen av växtskyddsmedel
- Användningen av biocider som tryggar fodersäkerheten, såsom desinfektionsmedel och skadedjursgifter, som används i foderlager eller vid behandling av utfodringskärl och transportmedel, förflyttnings- eller vägningsutrustning för foder

Dessutom ska jordbrukaren iaktta den nationella foderlagstiftningens krav på att foderlagrens identifikationer ska föras in i foderbokföringen, även om tvärvillkoren inte förutsätter att foderlagrens identifikationer antecknas i foderbokföringen. Mer information **om foderlagrens identifikationer** [25]på Eviras webbplats.

Uppgifterna om foder kan exempelvis antecknas på den modellblankett som finns på Eviras webbplats (**modellblanketten för foderbokföring**[26]).

[25]http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/bokforin
+och+andra+krav+i+samband+med+primarproduktion+av+foder/

[26]http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/bokforin
+och+andra+krav+i+samband+med+primarproduktion+av+foder/

Evira

FODERBOKFÖRING
Gårdens leveranser, produktion och användning av foder

25: Klicka på bilden för att förstora den!

Som bokföring räcker också att man sparar inköps-/försäljningskvittona och verifikaten, i fråga om foderläkemedel bokföringen över medicinsk behandling och/eller i fråga om foder som producerats på gården de skiftesbokföringen enligt miljöersättningens förbindelsevillkor, ifall de uppgifter som krävs i bokföringen framgår av dem.

Som bokföring av analysresultaten från foderprover räcker att man sparar de aktuella analysintygen.

Kraven på bokföring av växtskyddsmedel har beskrivits i guides delen **4.1.2 Användning av växtskyddsmedel på gården**[27]. Om jordbrukaren har ingått en förbindelse om miljöersättning är de växtskyddsanteckningar som förts enligt villkoren för miljöersättningen tillräckliga också för att uppfylla foderkraven. Bokföringen av biocidanvändning ska inbegripa namn, mängder och användningstider av använda biocider. Uppgifterna ska vid behov vara tillgängliga för tillsynsmyndigheten. Foderbokföringen ska sparas minst fem år och bokföringen av biocideranvändning minst tre år.

I tvärvillkoren ingår också krav på bokföring över medicinsk behandling när det gäller att föra bok över foderläkemedel. Läs mer om kraven på bokföring över medicinsk behandling som gäller foderläkemedel i avsnitt **4.3.2 Förbjudna ämnen, tillåtna veterinärmedicinska läkemedel och bokföring över läkemedelsbehandling**[28] i guiden.

[27] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/329/article-25181
[28] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/329/article-25188

4.2.3 Anskaffning av foder från registrerade eller godkända foderföretagare

I anslutning till fodrets spårbarhet och fodersäkerheten får foder skaffas enbart från registrerade eller godkända foderföretagare. När jordbrukarna skaffar foder till gården måste de försäkra sig om att den som säljer eller överlåter fodret är en registrerad eller godkänd foderföretagare. Skyldighet att registrera sig som primärproducenter av foder gäller inte en jordbrukare som årligen producerar foder på en högst 3 hektar stor odlingsareal och som levererar allt foder från denna areal till en lokal gård för att användas. Också när foder köps till gården direkt från ett annat EU-land måste man kontrollera att säljaren av fodret har registrerat sig som foderföretagare. Mer information och f**örteckningar över registrerade foderföretagare och primärproducenter av foder i Finland** [29]finns på Eviras webbplats.

Mer information om användning av före detta livsmedel för utfodring av djur[30] finns också på Eviras webblats.

26: Bild: A. Kivilahti

[29]http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/

[30]http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet+inom+fodersektorn/jordbrukare+och+husdjursproducenter/bokforin
+och+andra+krav+i+samband+med+primarproduktion+av+foder/

4.3 Producera trygga livsmedel

27: Bild: Plugi

År 2017

Det har blivit några ändringar i tvärvillkorskraven för livsmedelshygien, varav de flesta gäller mjölkproduktion.

4.3.1 Krav på primärproduktionsställen

Primärproduktionsställe (gård, produktionsenhet) är en gårdsbruksenhet, trädgård eller en annan plats där man bedriver primärproduktion av livsmedel.

Primärproducent (jordbrukare) är en person eller ett företag som bedriver primärproduktion av livsmedel, exempelvis odling av växter för livsmedelsproduktion, skörd, mjölkproduktion och alla de skeden inom animalieproduktionen som föregår slakt.

Gemensamma krav som gäller primärproduktionsställen

På primärproduktionen av livsmedel som härrör från djur, växter och svampar tillämpas Europeiska gemenskapens lagstiftning samt livsmedelslagen, lagen om medicinsk behandling av djur och de förordningar som utfärdats med stöd av dem. Det är jordbrukaren som ansvarar för att de livsmedel som jordbrukaren producerar är säkra och man ska därför ha tillräcklig information om livsmedlet och de hälsorisker som är förknippade med dess hantering.

Jordbrukaren ska se till och kontrollera att alla som står under dennas överinseende och hanterar livsmedel har tillräckliga insikter i livsmedelshygien. Om jordbrukaren misstänker att ett livsmedel som han producerat kan orsaka hälsorisker för människor, ska han underrätta kommunens livsmedelstillsynsmyndighet omedelbart (t.ex. chefen för hälsoövervakningen, kommunalveterinären eller hälsoinspektören) och vid behov dra igång återkallandet av en produkt som redan har överlåtits samt vidta andra åtgärder för att rätta till missförhållandena. Primärproducenten ska med hjälp av journalföring samt uppgifter och påskrifter på förpackningarna som sänds med produkten se till att livsmedlen är spårbara ända fram till detaljhandeln.

Ett primärproduktionsställe ska byggas och skötas så, att man inte äventyrar säkerheten hos de livsmedel som produceras och hanteras där. För att skydda produkterna från kontaminering ska fodertillsatser, veterinärmedicinska läkemedel, växtskyddsmedel, gödselfabrikat, biocider som exempelvis rodenticider och desinfektionsmedel samt andra farliga kemikalier och avfall hanteras, lagras och användas rätt.

28: Bild: JSM bildarkiv

Gården ska ha tillräcklig tillgång till vatten av god kvalitet för bevattning, dricksvatten för djuren och rengöring. Vattnet får inte ha främmande lukt eller smak eller innehålla mikroorganismer, parasiter eller främmande ämnen i sådana mängder som kan äventyra primärprodukternas säkerhet och de livsmedel som framställs av dem. Kvaliteten på vatten som används för bevattning av växter samt vatten som används för tvätt av produkter och utrustning ska i vissa fall analyseras

regelbundet i laboratorium. Vattnet ska analyseras exempelvis då vatten från egen brunn används vid bevattning av växtdelar som är ätliga som sådana eller för tvätt av mjölkningsutrustning och mjölktank.

Livsmedelsproducerande djur ska ha ett sådant hälsotillstånd och skötas och hanteras på ett sätt som tryggar en god hygienisk kvalitet på de livsmedel som härrör från dem. Man ska sträva efter att förhindra att sjukdomar som smittar från djur till människor förs in till gården och att de sprids på eller från gården. När nya djur förs in till djurhållningsplatsen ska sjukdomsriskerna beaktas. Sjukdomsriskerna kan beaktas bland annat genom att nya djur som förs in till gården hålls åtskilt från andra djur eller genom att nya djur köps in bara från sådana djurhållningsplatser vars hälsotillstånd är känt. Jordbrukaren ska meddela myndigheten (veterinären som övervakar gården/kommunens livsmedelstillsynsmyndighet) om misstänkta sjukdomsfall på gården. Om problem upptäcks, ska primärproducenten vidta ändamålsenliga åtgärder för att korrigera situationen.

Primärproducentens (jordbrukarens) skyldighet att föra journal

Alla primärproducenter ska göra anmälan till kommunens livsmedelstillsynsmyndighet om primärproduktionsstället och den verksamhet som bedrivs där (anmälan om primärproduktionsställe). Kommunens tillsynsmyndighet ska meddela företagaren att uppgifternahar inkommit. Företagaren ska också meddela om väsentliga ändringar som skett inom primärproducentens verksamhet, avbrott i verksamheten för längre än ett år eller om verksamheten upphör.

Gårdar med mjölkproduktion ska i sin anmälan meddela om

- obehandlad mjölk och råmjölk överlåts från gården direkt till slutkonsumenten
- förpackad och fryst råmjölk (kolostrum) levereras till lokal minutförsäljning.

Gårdar med äggproduktion ska i sin anmälan meddela om

- ägg överlåts från gården direkt till slutkonsumenten
- ägg levereras till lokal minutförsäljning (hönsägg i ett undantagsområde).

Gårdar med växtproduktion ska i sin anmälan meddela om

- grönsaker, rotfrukter, frukter, bär, spannmål och svampar överlåts från gården direkt till slutkonsumenten.

Mera information och rådgivning: Kommunens livsmedelstillsynsmyndigheter, regionförvaltningsmyndigheterna och Livsmedelssäkerhetsverket.

Krav på journalföring då det gäller primärproducenter

De uppgifter som aktören journalför behövs bland annat för att säkerställa livsmedlens spårbarhet då djur säljs eller skickas till slakt. Journalen kan bestå av en eller flera filer (t.ex. journalföring av djurens hälsa och medicinering) och vara en del av ett kvalitets- eller annat system som används på primärproduktionsstället.

I företagarens journal ska finnas uppgifter om minst följande omständigheter till den del de berör primärproduktionen i fråga:

- primärprodukter som levererats för användning som livsmedel, förvaras i 1 år
- prover, undersökningar och kontroller som är av betydelse för livsmedelssäkerheten (t.ex. resultat av vattenanalyser, programmet för kontroll av rester av växtskyddsmedel, undersökningar av juverinflammationer, salmonellakontroll samt kontrollrapporter om t.ex. hygienkontroller på gårdar med mjölkproduktion, beslut om köttbesiktning, uppgifter om sjukdomsfrekvensen hos svin, uppgifter som besiktningsveterinären meddelar en primärproducent, kontrollbesök i anslutning till salmonellakontrollprogrammet), förvaras i 3 år. (Obs! Det nyaste analysresultatet från vattenanalyser ska alltid sparas)
- på växtodlingsgårdarna användning av växtskyddsmedel och biocider (t.ex. insektsgifter och rodenticider, desinfektionsmedel): medlets namn, mängd och användningsdatum, förvaras i 3 år
- mottagna djur och djur som levererats till livsmedel, förvaras i 1 år
- slag och ursprung av det foder som getts åt djuren, förvaras i 5 år
- veterinärmedicinska läkemedel och annan behandling som djuren fått, behandlingsdatum samt karenstid, förvaringstid 5 år (mera information om journalföring av medicinsk behandling i punkt 5.2)

På gårdar med mjölkproduktion journalförs också

- mjölkens förvaringstemperatur, förvaringstid 1 år

Det lönar sig att vara noggrann med journalföring och förvaring av journalerna, eftersom kontroll av journalföringen är en del av tvärvillkorsövervakningen på gårdarna. Avsaknad av uppgifter kan räknas som verksamhet som strider mot lagstiftningen och kan leda till att stödet sänks.

Särskilda krav som gäller mjölkproduktion

För gårdar med mjölkproduktion har utöver de allmänna kraven på primärproduktionen (som presenterats ovan) även fastställts särskilda krav som gäller mjölkproduktion.

Lokaler där man håller och mjölkar mjölkproducerande djur och hanterar mjölk samt redskap och utrustning för mjölkproduktion ska vara placerade och konstruerade på ett sådant vis att det finns goda möjligheter att se till att djuren är rena och friska, att mjölkningen utförs hygieniskt och mjölkråvaran är av god hygienisk kvalitet. I lokalerna får inte förvaras något som kan försämra mjölkens hygieniska kvalitet. Det ska finnas ett ändamålsenligt rum för rengöring och förvaring av utrustning och redskap som används då mjölken hanteras.

Djur
Djuren ska hållas rena och de får inte ha sjukdomar eller fel som försämrar mjölkens hygieniska kvalitet. Djurskötaren ska kontrollera att djuren är rena och i god kondition. Djur som uppvisar symptom på en sjukdom som kan försvaga mjölkens hygieniska kvalitet ska isoleras från de andra mjölkproducerande djuren.

Rum för kylning och förvaring av mjölk
De förhållanden under vilka mjölken kyls ner och förvaras får inte försämra mjölkens livsmedelssäkerhet. I de rum där det antingen förvaras eller kyls ner mjölk får man inte ut-

öva verksamhet som försämrar mjölkens livsmedelssäkerhet. I synnerhet direkt förbindelse till djurhållningslokalerna och andra verksamheter som för med sig smuts i närheten av funktioner för nerkylning och förvaring av mjölk kan orsaka en risk för mjölkhygienen. Risken ska beaktas i verksamheten och omsorgsfullhet iakttas vid rengöring av lokaler och utrustning. Rummen för förvaring och nedkylning av mjölk ska skyddas mot skadedjur.

Mjölkningshygien
Före mjölkningen ska spenarna och vid behov juvret och området kring det rengöras omsorgsfullt. Mjölkningsutrustningens mjölkfilter ska bytas innan mjölkningen påbörjas och vid behov under mjölkningen.

I mjölk som överlåts som livsmedel får inte finnas några förändringar som tyder på juverinflammation eller några andra tecken på förändringar. Djur som uppvisar symptom på juversjukdomar eller sjukdomar som smittar till människor via mjölken, eller vars mjölk innehåller läkemedelsrester under medicinering och karenstid, ska antingen mjölkas till sist, med en separat mjölkningsmaskin, för hand eller mjölkas med utrustning som rengörs omedelbart efter mjölkningen. Mjölken från dessa djur mjölkas skilt och får inte överlåtas som livsmedel. Råmjölk mjölkas separat från annan mjölk och ska också förvaras skilt. Primärproducenten ska ha en verksamhetsplan för att försäkra sig om att mjölken från ett sjukt eller medicinerat djur kan avskiljas från den övriga mjölken under hela medicineringen och karenstiden. Medicinerade djur ska vara identifierbara under hela medicineringen och karenstiden.

Ytor som kommer i kontakt med mjölk och underhåll av mjölkningsmaskinen
Ytor som kommer i kontakt med mjölk ska vara gjorda av slätt, tvättbart och giftfritt material. Mjölkningsutrustningen och -redskapen ska hållas rena och i gott, fungerande skick. De ska tvättas efter användning och desinficeras vid behov. Efter tvätt och eventuell desinficering ska utrustningen och redskapen sköljas med rent vatten. Mjölkningsmaskinen ska underhållas och testas efter behov och regelbundet, så att den hålls i gott skick och fungerar bra. Intygen över underhåll och testning ska på begäran kunna visas upp eller skickas i efterhand till tillsynsmyndigheten.

Kvaliteten på mjölkråvara som överlåts från gården
Efter mjölkningen ska mjölken kylas ned till +6 grader eller lägre så snabbt som möjligt och även förvaras i denna temperatur på gården. Mjölken får ändå inte frysa till. Mjölk som flyttas till en transportbehållare får ha en temperatur på högst +6 grader (i enskilda fall +10 grader om temperaturen på mjölken i transportbehållaren inte överstiger +6 grader till följd av detta). Mjölkråvara som överlåts från gården ska uppfylla kraven* på det totala antalet bakteriekolonier och cellhalt.

** Kor*
Totalt antal bakteriekolonier: det geometriska medelvärdet för två månader ska vara under 100 000 cfu/ml, minst 2 prover/månad. Cellhalt: det geometriska medelvärdet för tre månader ska vara under 400 000 st./ml, minst 1 prov/månad. Det totala antalet bakteriekolonier i mjölkråvara som säljs direkt till konsumenten från gården ska vara under 50 000 cfu/ml och cellhalten under 250 000 st./ml.

** Övriga djur*
Totalt antal bakteriekolonier: det geometriska medelvärdet för två månader ska vara under 1 500 000 cfu/ml, minst 2 prov/ månad;

kravet är under 500 000 cfu/ml, om ingen värmebehandling ingår i tillverkningen av produkten. Det totala antalet bakteriekolonier i mjölkråvara av get som säljs från gården direkt till konsumenten ska vara under 50 000 cfu/ml.

Särskilda krav som gäller äggproduktion

För gårdar med äggproduktion har utöver de allmänna kraven på primärproduktionen (som presenteras ovan) även fastställts särskilda krav som gäller äggproduktion.

Äggen ska skyddas mot skadlig inverkan utifrån. De ska hållas rena, torra och skyddas mot lukter, stötar och direkt solljus.

Företagaren ska journalföra undersökningar och kontroller som utförs i enlighet med programmet för salmonellakontroll. Denna journal ska förvaras på gården i minst 3 år.

Ytterligare information:
Om kraven på primärproduktion
[31] Om kraven på analys av vatten och vattenkvalitet (på finska)
[32] Om det nationella programmet för salmonellakontroll[33]

[31] http://www.evira.fi/portal/se/livsmedel/primarproduktion/
[32] http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/alkutuotanto/veden+laatuvaatimukset/
[33] https://www.evira.fi/sv/om-evira/blanketter-och-anvisningar/salmonellakontroll/

4.3.2 Förbjudna ämnen, tillåtna veterinärmedicinska läkemedel och bokföring över läkemedelsbehandling

Tillåtna veterinärmedicinska läkemedel

Det är viktigt att man har kontroll över användningen av läkemedel för djur. Produktionsdjur får medicineras endast med sådana medicinska preparat som innehåller ett läkemedel som är godkänt att användas för produktionsdjur. Om en veterinär har ordinerat medicineringen ska den bruksanvisning som veterinären ger för läkemedlet i fråga följas. Bruksanvisningen för läkemedel som kan köpas receptfritt på apotek finns på bipacksedeln. Veterinären eller apoteket lämnar uppgifter om läkemedel och hur de används rätt. Man måste alltid försäkra sig om att ett läkemedel används på rätt sätt och kontrollera karenstiden innan läkemedlet ges åt djuret. Lägg märke till att den karenstid som veterinären föreskriver kan avvika från den karenstid som nämns på bipacksedeln. Producenten måste på ett föreskrivet sätt föra bok över de läkemedel som getts åt djuren.

Säkerheten för alla läkemedel som är godkända för produktionsdjur utvärderas, och vid behov har det fastställts en karenstid för läkemedel avsedda för produktionsdjur som ska följas. Med karenstid avses en från den tidpunkt då läkemedel sista gången gavs räknad minimitid inom vilken kött eller andra produkter av ett slaktat djur eller djuret eller mjölk, honung eller ägg som djuret producerat inte får överlåtas för att användas som livsmedel. Produkter som fåtts av djuret under karenstiden får enligt bestämmelserna användas som livsmedel endast i särskilda fall. Produktionsdjur ska kunna identifieras under den tid medicinsk behandling och läkemedelsbehandling pågår samt under läkemedlets karenstid. Jordbrukaren ska se till att karenstiderna följs, om man inte bryr sig om att följa karenstiderna kan det leda till alltför höga halter av läkemedelsrester i livsmedlet vilket försämrar livsmedelssäkerheten.

29: Bild: JSM bildarkiv

Bokföring över läkemedelsbehandling av produktionsdjur

Ägaren till eller innehavaren av ett produktionsdjur måste föra bok över de läkemedel (också homeopatiska läkemedel) som givits åt djuret. Kravet på bokföring gäller djur som hålls, föds upp, sköts, slaktas eller samlas in för produktion av livsmedel. I bokföringen antecknas de läkemedel som veterinären har gett åt produktionsdjuret samt de läkemedel

som ägaren själv eller någon annan person har gett. Också läkemedelsfoder som djuret har fått måste antecknas i bokföringen.

Gällande medicinering ska av bokföringen åtminstone framgå:

1. djurets eller djurgruppens identifieringsuppgifter
2. datum för medicineringen
3. vem som har påbörjat medicineringen (veterinär, djurets ägare eller innehavare eller en annan av dem bemyndigad person)
4. läkemedlets eller foderläkemedlets indikation;
5. läkemedlets namn
6. mängden läkemedel eller foderläkemedel;
7. fastställd karenstid för läkemedlet eller foderläkemedlet; samt
8. försäljaren av läkemedlet eller foderläkemedlet

Det rekommenderas att EU-signumet på öronmärket används som identifikationsuppgift för t.ex. nötkreatur, getter och får. Med given mängd av läkemedlet avses den mängd läkemedel t.ex. i milliliter eller gram som givits åt djuret. Med den som sålt läkemedlet avses den veterinär som givit eller sålt läkemedlet eller det apotek eller motsvarande företag som sålt läkemedlet. I stället för veterinärens namn kan man använda veterinärens identifikationsnummer.

Djurets ägare eller innehavare kan föra in anteckningarna om djurets medicinering exempelvis i djurets seminerings- och hälsokort, i svinstallsjournalen eller hälsokontrollboken. Att förvara de skriftliga rapporter eller recept som veterinären utfärdat om medicineringen i en mapp räcker också som bokföring över medicineringen, om djurets ägare eller innehavare kompletterar handlingarna med de uppgifter som saknas. Djurets ägare eller innehavare kan också anteckna uppgifterna om djurets medicinering i ett separat häfte eller en bok som reserverats för ändamålet. Man kan också föra bokföringen i ett elektronisk system. Ett villkor för överlåtelse av läkemedel till sådana ägare eller innehavare av djur som anslutit sig till ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram är att djurets ägare eller innehavare ska föra journal över alla de läkemedel som ett produktionsdjur behandlats med i ett system för uppföljning av hälsovården, om systemet har en sådan möjlighet, eller i något annat motsvarande elektroniskt system, från vilket uppgifterna kan överföras till systemet för uppföljning av hälsovården.

Intyg som ska sparas vid journalföringen är recept från veterinär och skriftliga redogörelser över utlämning av läkemedel eller medicinskt foder samt övriga intyg från veterinär, apotek eller ställe som lämnat ut det medicinska fodret om försäljningen av läkemedlen eller de medicinska fodren eller annan utlämning. Det kan exempelvis vara kvitton på receptfria läkemedel som köpts på apotek (exempelvis järntillskott för grisar och flytande medel som intas via munnen).

Bokföringen ska föras så att uppgifterna om den enskilda djurens eller djurgruppens samtliga medicineringarna lätt kan fås fram under hela den tiden som bokföringen bevaras. Bokföring över medicinering av produktionsdjur ska bevaras i minst fem år efter den sista behandlingen, oberoende av om djuret är vid liv eller inte.

Förbjudna ämnen

Följande läkemedelssubstanse som främjar djurens tillväxt och avkastning får inte användas för behandling av produktionsdjur: stilben och stilbenderivat samt deras salter och estrar, ämnen som har tyreostatisk verkan, 17-beta-estradiol och deras esterderivat samt bovint somatotropin och dess derivat. Endast en veterinär får använda vissa andra ämnen med östrogen androgen eller gestagen verkan samt beta-agonister för behandling av enskilda animalieproduktionsdjur i vissa noga avgränsade fall.

Till förbjudna ämnen hörs sådana ämnen (till exempel kloramfenikol, metronidatsol eller nitrofuraner), om vilkas rester i livsmedel det inte går att fastställa en för konsumenten säker gräns för restämneshalten. Användningen av ämnen förbjuds för produktionsdjur utom för hästar, om det i hästpasset eller identifieringshandlingarna anges att det är förbjudet att slakta hästen för användning till livsmedel.

Djur som har behandlats med läkemedel i strid mot lagen eller produkter av ett sådant får inte släppas ut på marknaden. Om förbjudna tillväxtbefrämjande ämnen påträffas i levande djur eller djurprodukter är det alltid fråga om en grov förseelse.

Om ett djur har behandlats med en förbjuden läkemedelssubstans ska regionförvaltningsverket bestämma att djuret ska avlivas. Slaktkroppen och de produkter som härrör från den måste destrueras.

Övervakning av läkemedelsrester och förbjudna ämnen samt bokföringen över medicinsk behandling av djur

Övervakningen av främmande ämnen i animaliska livsmedel grundar sig på livsmedelslagen och är en del av hygienövervakningen av livsmedel. Lagen om medicinsk behandling av djur innehåller bestämmelser om djurens medicinering och övervakningen i samband med den samt om bokföringen över medicinsk behandling. I förordningen om främmande ämnen i livsmedel ingår detaljerade bestämmelser om övervakningen av främmande ämnen.

För att trygga konsumenternas hälsa genomförs årligen ett nationellt program för övervakning av förekomsten av främmande ämnen i livsmedel, där man övervakar att det inte används förbjudna ämnen vid uppfödningen av produktionsdjur och att resterna av tillåtna läkemedel för djur i livsmedlen inte överskrider de föreskrivna gränsvärdena. Regionförvaltnigsmyndigheter och de veterinärer som är underställda regionförvaltningsverken och arbetar på deras förordnande utför också inspektioner av bokföringen över medicinsk behandling på gårdarna.

De prov som analyseras inom ramen för programmet tas av regionalförvaltningsmyndigheterna, kommunens livsmedelstillsynsmyndigheter och Eviras besiktningsveterinärer. Prov tas både på gårdarna och i t.ex. slakterierna av levande djur och kött (nötkreatur, svin, får, häst, fjäderfä (höns, broiler, kalkon), hägnat vilt (and, ren, vildsvin, struts)), av mjölk, ägg och honung. Proven tas alltid utan förhandsanmälan och så att den ursprungliga produktionsgården kan spåras. Djurets ägare eller innehavare ska på egen kostnad lämna tillsynsmyndigheten den hjälp som behövs för tillsynen och inspektionen. Djurets ägare eller innehavare är skyldig att

ordna sådana förhållanden att inspektionen och provtagningen kan utföras tryggt och med beaktande av djurets normala beteende.

Om resultatet av ett prov som tas inom övervakningen av främmande ämnen strider mot bestämmelserna ska myndigheten omedelbart börja utreda fallet. Man vidtar en inspektion på gården för att försöka utreda ursprunget för läkemedelsresten och orsaken till att resultatet är i strid med bestämmelserna. I samband med inspektionerna granskas också jordbrukarens bokföring över medicinsk behandling av djur. Med hjälp av en noggrann och bestämmelseenlig bokföring kan jordbrukaren visa att han handlat korrekt när det gäller den medicinska behandlingen av djur.

Om besiktningsveterinären eller kommunens tillsynsmyndighet misstänker att ett animaliskt livsmedel innehåller högre halter av främmande eller förbjudna ämnen än vad som tillåtet enligt lagstiftningen är myndigheten skyldig att låta analysera livsmedlet för säkerställande av dess säkerhet. Det görs också ett stort antal restämnesanalyser inom anläggningarnas egenkontroll. Tester för rester av mikrobläkemedel görs av mjölken vid mejerierna och vid slakterierna av njurprov. Om det visar sig att gränsvärdet för främmande ämnen överskrids görs en anmälan till den myndighet som övervakar anläggningarna, som i sin tur startar en officiell utredning av fallet. Också om jordbrukaren vill kan han efter karenstidens utgång, och innan han levererar mjölk från det medicinerade djuret till mejeriet, utföra ett test av resthalterna av mikrobläkemedel i mjölken som ett led i sin egenkontroll.

Om det visar sig vid undersökningen att producenten har handlat i strid mot bestämmelserna beaktas förseelsen också vid tvärvillkorsövervakningen och den kan medföra stödpåföljder.

4.3.3 Rester av växtskyddsmedel

För växter som odlas till livsmedel och foder får bara användas sådana växtskyddsmedel som är godkända för sitt bruksändamål i Finland. På Säkerhets- och kemikalieverkets (Tukes) webbplats finns en förteckning över godkända växtskyddsmedel under adressen **www.tukes.fi**[34]. När växtskyddsmedlen används på korrekt sätt och med hänsyn till de karenstider som ska hållas innan produkternas släpps ut på marknaden överskrids inte de tillåtna gränsvärdena för de växtskyddsmedel som används. De högsta tillåtna halterna finns bl.a. på kommissionens webbplats **http://ec.europa.eu/sanco_pesticides/public/index.cfm**[35]**.** Också svenska kan användas som sökspråk.

Övervakningen av att resterna av växtskyddsmedel är förenliga med bestämmelserna utförs bl.a. inom ramen för det nationella kontrollprogrammet för bekämpningsmedelrester där prover samlas in från partiaffärer, packerier, detaljaffärer och gårdsbruksenheter. Proven tas så att de kan spåras till den gård där de har tagits. Prov tas ibland också på gårdar där man vid kontroller som gäller användningen av växtskyddsmedel har upptäckt sådana försummelser som kan leda till att halterna av växtskyddsmedelsrester i produkterna strider mot bestämmelserna.

Om det visar sig att halten av växtskyddsmedelsrester i proven överskrider de fastställda gränserna beaktas förseelsen också i tvärvillkorsövervakningen.

30: Bild: A. Kivilahti

[34] http://www.tukes.fi
[35] http://ec.europa.eu/sanco_pesticides/public/index.cfm

4.4 Märkning och registrering av djur

Vid övervakningen av tvärvillkor övervakas

- Att du har registrerat dig som djurhållare av den djurart gården har
- Att uppgifterna i registret är uppdaterade
- Förteckningen över djur på djurhållningsstället är uppdaterad
- Märkningen är i ordning
- Djurens närvaro på djurhållningsstället/gården

Märkning och registrering av djur är inget nytt krav. När en djursjukdom bryter ut måste man veta på vilken plats vart och ett djur har funnits vid respektive tidpunkt så att de djur som sannolikt har fått smittan, dvs. som i något skede kommit i kontakt med det sjuka djuret, kan avskiljas från andra djur.

31: Bild: A. Kivilahti

4.4.1 Krav på märkning och registrering av djur

32: Bild: JSM bildarkiv

En person som håller svin, nötkreatur eller får- och getdjur ska

- registrera sig hos kommunens landsbygdsnäringsmyndighet som djurhållare av den aktuella djurarten
- se till att djuren hålls i en registrerad djurhållningsplats som har ett djurhållningsplatssignum
- se till att djurens märkning är i ordning
  - det finns lediga märken för de djur som föds (nötkreatur, får, getter)
  - djuren är märkta och registerade enligt bestämmelserna utfärdade enligt djurart
  - ersättningsmärken beställda och fastsatta enligt behov (nötkreatur, får, getter)
- förteckning över djuren är uppdaterad på varje hållningsplats (nötkreatur, får, getter och svin)
- registeringsanmälningar har lämnats inom utsatt tid
  - om nötkreatur i nötkreatursregistret som uppdateras av Mtech Digital Solutions Ab
  - om svin i svinregistret som uppdateras av Mtech Digital Solutions Ab
  - om får och getter i får- och getregistret som uppdateras av Mtech Digital Solutions Ab
- anmälan om antalet svin har lämnats enligt bestämmelserna

Försummelse att följa de ovan nämnda kraven leder till att stöden minskas ifall gården blir föremål för övervakning av märkningen och registreringen av djur.

Närmare anvisningar och bestämmelser om kraven finns i anvisningarna om märkning och registrering av olika djurarter.

4.4.2 Anvisningar för märkning och registrering av djur efter djurart

33: Bild: A. Kivilahti

I de efter djurart upprättade anvisningarna har man samlat de märknings- och registreringskrav som ingår i EU-lagstiftningen och den nationella lagstiftningen. Därtill presenteras i anvisningarna till exempel de anmälningskanaler som man använder när man beställer öronmärken och ersättande märken eller lämnar en anmälan.

Anvisning om märkning och registrering av nötdjur, Anvisning om märkning och registrering av får och getter samt *Anvisning om märkning och registrering av svin* kan skrivas ut på Livsmedelssäkerhetsverket Eviras internetsidor: www.evira.fi -> Djur-> Djurskydd och djurhållning-> **Märkning och registrering**[36]. Det går också att avgiftsfritt beställa anvisningarna hos kundstjänst av nötkreatur-, får- och get- och svinregistret (Mtech Digital Solutions Ab).

[36]https://www.evira.fi/sv/djur/djurskydd-och-djurhallning/markning-och-registrering/

4.4.3 Terminologi

Djurhållare

En fysisk eller juridisk person som ansvarar för djuren permanent. Även de som håller ett sommarfår eller en sommargris är djurhållare. Djurförmedlare som tillfälligt ansvarar för ett djur hör inte till denna grupp. En djurhållare ska anmäla sig till kommunens landsbygdsnäringsmyndigheter och registrera sig som hållare av djurarten i fråga. När verksamheten avslutas ska detta anmälas på motsvarande sätt. Innan verksamheten avslutas görs först en anmälan om avlägsnande till det aktuella registret och först därefter en anmälan om att verksamheten upphör till kommunens landsbygdsnäringsmyndighet.

Djurhållningsplats

En enhet som består av en eller flera anläggningar, byggnader, hägn eller andra platser där produktionsdjur hålls, uppföds eller hanteras (ladugårdar, lösdriftsladugårdar, djurhallar, betesmarker).

Djurhållningsplatssignum

Ett signum som en registrerad hållningsplats får och som används när man meddelar till registret om ändringar i uppgifterna om hållningsplatsens djur (köp, försäljning, förflyttning till en annan hållningsplats osv.) Signumet är en 12-siffrig teckenserie som börjar på FI.

Öronmärke

Ett av Livsmedelssäkerhetsverket Evira godkänt märke (nötkreatur, får och getter) med ett färdigtryckt EU-signum för djuret. Alla efter 1.1.1998 födda nötkreatur och i huvudsak efter 9.7.2005 födda får och getter måste ha två märken. Det ena öronmärket kan vara en elektronisk.

Märkningssignum

Ett fyrsiffrigt signum som är djurhållarspecifikt och som används för märkning av svin. Signumet antingen tatueras eller skrivs på öronmärket.

Djurförteckning

En uppdaterad djurförteckning per djurhållningsplats som djurhållaren upprätthåller och varav bl.a. framgår basuppgifterna om djuren, eventuella datum för köp och avlägsnande, förflyttningsdatum, även uppgifter om avgångsplats och destination. För varje djurart (nötdjur, svin, får och getter) finns det egna regler för journalföringen. Uppgifterna i förteckningarna ska sparas i minst tre år.

Register, djurregister

En adb-baserad databas, till vilken varje djurhållare ska meddela basuppgifterna om sina djur och de förändringar som skett.

Efter djurart upprättade blanketter om

registrering som djurhållare och djurhållningsplatser och ett exempel på en djurförteckning per djurhållningsplats av olika djurarter kan skrivas ut på Livsmedelssäkerhetsverket Eviras internetsidor: www.evira.fi -> Om Evira -> Blanketter och anvisningar -> Djur -> Märkning och registrering[37].

[37] https://www.evira.fi/sv/om-evira/blanketter-och-anvisningar/djur/markning-och-registrering/

4.5 Djursjukdomar

34: Bild: A. Kivilahti

Kontrollobjekt i samband med tvärvillkoren

Om någon TSE-sjukdom förekommer på gården görs på samma sätt som tidigare en kontroll av om gården har iakttagit skyldigheten att göra anmälan om djursjukdomar. Dessutom kontrolleras om myndighetens föreskrifter för att förhindra spridningen av TSE har följts på gården samt om tillsynsmyndigheten har fått nödvändig information för att klarlägga TSE-sjukdomens ursprung och utbredning. Om djur som är födda någon annanstans än i Finland har förts in till en får- och getgård, kontrolleras om djurhälsokraven som gäller TSE-sjukdomar har följts i samband med införseln av djuren.

4.5.1 TSE-sjukdomar

35: Bild: A. Kivilahti

TSE (transmissibel spongiform encefalopati) är ett samlingsnamn för ett flertal likartade sjukdomar som förekommer hos flera olika djurarter. De mest kända TSE-sjukdomarna som förekommer hos djur är BSE hos nötkreatur och scrapie hos får och getter.

Anmälningsskyldighet

Den som håller djur ska omedelbart underrätta kommunveterinären om han eller hon upptäcker att ett djur uppvisar symptom som tyder på TSE-sjukdom. Typiska tidiga symptom är ändrat beteende och skygghet. Senare drabbas djuret av störningar i balans och koordination, darrningar och kramper. I slutskedet kan djuret inte stiga upp. Hos får och getter kan scrapie också orsaka avmagring och kraftig klåda, som gett sjukdomen dess finska namn: "kutkatauti".

Också i fråga om självdöda djur och djur som avlivats på gården ska anmälan göras till kommunveterinären ifall djuren uppvisade neurologiska symptom före sin död. Symptomen på TSE varierar kraftigt och sjukdomen går inte med säkerhet att påvisa hos ett levande djur. Sjukdomen konstateras genom laboratorieundersökningar av det döda djurets hjärna.

Ett djur som eventuellt lider av en TSE-sjukdom får inte flyttas från djurhållningsplatsen. Om länsveterinären anser att det gäller en reell misstanke om TSE-sjukdom (s.k. formell misstanke om djursjukdom), kan länsveterinären bestämma att djuret ska isoleras eller avlivas. Om det bestäms att djuret ska avlivas tar man efter avlivningen prover av djuret för undersökning avseende TSE. Dessutom kan länsveterinären genom sitt beslut begränsa förflyttningar av djurhållningsplatsens djur. Länsveterinären styr och övervakar åtgärderna, om TSE misstänks eller har konstaterats. Djurhållaren ska följa myndighetens föreskrifter för att förhindra spridningen av TSE samt ge tillsynsmyndigheten nödvändig information för att klarlägga TSE-sjukdomens ursprung och utbredning.

4.5.2 TSE-sjukdomar vid handel på den inre marknaden och vid import från andra än EU-medlemsstater

Jordbrukaren ska vid handel på den inre marknaden säkerställa att får, getter samt deras embryon och könsceller som anlänt till gården från andra EU-länder eller som skickats från gården till andra EU-länder uppfyller de hälsovillkor som ställts på förflyttningarna. När det gäller Norge och Schweiz iakttas samma villkor som vid handel på den inre marknaden. I samband med tvärvillkorskontrollen granskar myndigheterna i hälsointygen att de villkor som ställts för förflyttningar mellan EU-länder har följts för TSE-sjukdomarnas del. För djur som förs in från länder utanför EU säkerställs uppfyllandet av TSE-villkoren i samband med den veterinära gränskontrollen.

TSE-villkoren vid handel på den inre marknaden

Jordbrukaren ska se till att kommunveterinären kontrollerar de får och getter som förflyttas från gården till en annan EU-medlemsstat innan djuren avsänds från gården. Kommunveterinären beviljar det hälsointyg som krävs för djuren vid handel på den inre marknaden efter att ha konstaterat att villkoren är uppfyllda.

Jordbrukaren ska kontrollera de får och getter samt könsceller och embryon från får och getter som anlänt till gården från andra EU-medlemsstater och säkerställa att villkoren för djurens hälsa, inbegripet villkoren för TSE-sjukdomar, uppfylls i de hälsointyg som beviljats djuren. Om villkoren inte uppfylls måste jordbrukaren ta kontakt med kommunveterinären.

TSE-villkor vid import från länder utanför EU

Jordbrukaren ska se till att de nötkreatur, får och getter samt könsceller och embryon från får och getter som anlänt till gården från länder utanför EU har kommit in till EU:s territorium via veterinär gränskontroll och att de åtföljs av ett CVEDA-dokument som beviljats i samband med denna kontroll och som ska sparas på samma sätt som hälsointyget och övriga dokument.

Bokföringsskyldighet

Jordbrukaren ska föra bok över de djur, könsceller och embryon som kommit till gården från utlandet eller som förflyttats från gården till andra EU-medlemsstater. Bokföringen ska förvaras i minst fem år efter det att sändningarna har anlänt eller avgått. Bokföringen ska innehålla följande uppgifter:

1. uppgifter om importerade djur samt deras identifieringsuppgifter,
2. antalet djur,
3. djurens avsändare och avgångsplats,

mottagare samt destinationsplats,

4. importdatum,
5. vilka dokument som har åtföljt leveransen. *Bra praxis är att ta kopior på dokumenten och arkivera dem.*
6. om mottagna djur överlåts vidare, följande kända mottagare samt leveranstidpunkten.

Ytterligare information:
Import, handel på den inre marknaden och export av djur[38]
Hälsoövervakning av djur[39]

[38] http://www.evira.fi/portal/se/djur/inforsel+och+utforsel/
[39] http://www.evira.fi/portal/se/djur/djurhalsa+och+sjukdomar/bekampning+och+overvakning+av+djursjukdomar/halsoo

5 Föreskrivna verksamhetskrav som gäller djurens välbefinnande

36: Bild: A. Kivilahti

Kontroll av djurens välbefinnande som gäller tvärvillkoren inriktas på hållning av följande produktionsdjur:

- Nötkreatur
- Svin
- Får
- Getter
- Värphöns
- Hästar
- Bison
- Hägnade hjortar
- Strutsfåglar
- Ankor, myskankor, gäss
- Kalkoner
- Pälsdjur
- Broilrar
- Andra produktionsdjur, till exempel hägnat vilt (bl.a. vildsvin, kronhjort, europeisk mufflon, rådjur, fasan, rapphöna), vaktlar, kaniner och hägnade renar

5.1 Djurens välbefinnande

År 2016 breddades tvärvillkorens krav på djurens välbefinnande så att de omfattar alla produktionsdjur som hålls för jordbruksändamål. Det tillkom också ytterligare krav på de grupper av produktionsdjur som redan tidigare har omfattats av tvärvillkoren. Gårdens produktionsinriktning påverkar vad de utökade kraven innebär på den enskilda gården i praktiken.

Utanför tillsynen av tvärvillkoren kan man lämna sällskaps- och hobbydjur som inte används för jordbruksverksamhet utan exempelvis för sport eller som sällskapsdjur. Tvärvillkoren gäller inte heller s.k. husbehovsanvändning såsom några hönor som hålls för familjens eget behov. Djur som ingår i avtal om uppfödning av ursprungsraser omfattas dock av tillsynen över tvärvillkoren. Djur på besöksgårdar omfattas i regel inte av tvärvillkoren.

Även om kraven blev fler för till exempel hästgårdarna gäller övervakningen ändå inte hästar som används inom sport eller enskilda hästar för hobbyändamål. Att låta betäcka en eller två hästar anses också vara hobbyverksamhet. Tillsynen över tvärvillkoren gäller inte heller hästar som i sitt hästpass har en anteckning om att de permanent är odugliga för livsmedelskedjan.

För tvärvillkorens del omfattas fiskar, kräldjur, groddjur, blötdjur och bin inte av kontrollerna av produktionsdjurens välbefinnande.

Nya övervakningsobjekt för alla produktionsdjur är från och med 2016 byggnadernas och anordningarnas material, säkerhet och renhållning på djurhållningsplatsen, krav på utomhusfållor, användning och kontroll av automatiska utfodrings- och dricksanordningar, inspektionen av djurens välbefinnande tillräckligt ofta samt bokföring över djur som dött. För olika djurslag finns dessutom övervakningsobjekt som gäller respektive djurslag. Dessa ingår i bilaga 1 och bilaga 2 och finns dessutom förtecknade som minneslistor på **Eviras webbplats**[40].

Tvärvillkoren som gäller djurens välbefinnande skapas utifrån gällande djurskyddslagstiftning och medför alltså inga nya krav på hållning av produktionsdjur. Kontrollen inriktas på krav i lagstiftningen som definierats i förväg. Dessa krav gäller både kalvar och minst 6 månader gamla nötkreatur, svin, får, getter och värphöns, varje djurslag skilt för sig. Därtill ställs skilda krav för andra produktionsdjur (bl.a. hästar, bison, hägnade hjortar, strutsdjur, ankor, myskankor, gäss, kalkoner, pälsdjur, broilrar, hägnat vilt, vaktlar, kaniner och hägnade renar). Lagstiftningen om alla produktionsdjurs välbefinnande uppräknas i kapitel **8 Vad bygger tvärvillkoren på**[41].

Urvalsbaserade kontroller av djurens välbefinnande som gäller tvärvillkoren inriktas främst på nötkreatur, svin, får, getter, värphönserier med fler än 350 höns, broilrar och kalkoner. Även andra produktionsdjur som nämns ovan kontrolleras i samband med de urvalsbaserade kontrollerna. Om det i samband med kontrollen på gården observeras andra produktionsdjur utöver de som utvalts för kontroll,

[40] http://www.evira.fi/portal/se/
[41] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/329/article-25202

ska även dessa djurs välbefinnande kontrolleras. Om exempelvis en gård med köttboskap har valts ut för kontroll, och det även finns ankor och gäss på gården så kontrolleras alla dessa djurs välbefinnande.

Utöver det planerade urvalet kan produktionsdjurens välbefinnande kontrolleras även för tvärvillkorens del i situationer där regelstridig djurhållning har upptäckts i samband med en annan djurskyddsinspektion. Om en djurskyddsmyndighet som besöker gården konstaterar att man bryter mot bestämmelserna om djurens välbefinnande, kan kontrollen utvidgas till att gälla även tvärvillkoren. Då inriktas kontrollen uttryckligen på kraven i tvärvillkoren. I praktiken är den djurskyddsmyndighet som besöker gården oftast kommunalveterinären, men det är länsveterinären som utför den utvidgade kontrollen för tvärvillkorens del.

37: Bild: A. Kivilahti

Djurskyddslagstiftningen om produktionsdjur presenteras i Eviras publikationer Djurskyddslagstiftning i sammandrag som sammanställts för olika djurslag. De kan skrivas ut från Eviras webbsidor (**www.evira.fi**[42]). Det går också att få djurskyddslagstiftningen från jord- och skogsbruksministeriet per post, per telefon (tfn 029 516 2200) eller på ministeriets webbsidor (**www.mmm.fi**[43]).

[42] http://www.evira.fi/portal/se/om+evira/publikationer/?a=category&cid=32
[43] http://www.mmm.fi/sv/index/lagstiftning/Veterinarlagstiftningen/sisalto/f-register.html

5.1.1 Kontroller av nötkreatur, svin, får, getter och värphöns

38: Bild: JSM bildarkiv

Vid kontrollerna övervakas för vart och ett djurslag kraven på utfodring och vattning, inklusive användning och kontroll av automatiska utfodrings- och dricksanordningar, utrymmeskraven och förhållandena på djurhållningsplatsen, bl.a. belysningen, byggnadernas och anordningarnas material och säkerheten och renhållningen på djurhållningsplatsen. Dessutom övervakas inspektionen av djurens välbefinnande, vården av sjuka och skadade djur, kravet på utomhusfållor samt att djuren har tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden och bokföringen över djur som dött.

I fråga om nötkreatur, svin, får och getter kontrolleras också djurens uppbindning. Då det gäller svin, höns och nötkreatur kontrolleras dessutom kraven på beredskap för störningar i ventilationssystemet.

Då det gäller nötkreatur kontrolleras därtill kraven på bland annat användning av strömedel, tillfredsställande av kalvarnas sociala behov, att kalvarnas välbefinnande kontrolleras minst två gånger om dagen och tillgången på råmjölk. I fråga om svin kontrolleras därtill de krav som gäller bland annat kraven för uppfödning i grupp, tillfredsställande av de sociala behoven, grisarnas kastrerings- och avvänjningsålder, rutinmässig klippning/slipning av smågrisarnas tänder, tillgång till stimulerande material och material att bygga bo av samt spaltgolv av betong i svinstallen. I fråga om värphöns kontrolleras därtill de krav som gäller bland annat reden, sittpinnar och strö. Kraven förklaras mera detaljerat i **bilaga 1**.[44]

Tillräckligt med material att undersöka för svin

Enligt djurskyddsbestämmelserna ska svinen hela tiden ha tillgång till tillräckligt mycket material som de kan undersöka, för att de ska kunna utöva sitt naturliga beteendebehov. Svin ska ha tillgång till så mycket av t.ex. kutterspån, torv, halm, trä e.dyl. att de kan böka ihop materialet till små högar. Om detta inte är möjligt (t.ex. på grund av risk för stopp i utgödslingssystemet), ska svinen hela tiden ha tillgång till "leksaker" (bollar, kättingar e.dyl.) som gärna också ska bytas då och då. Då man använder leksaker som stimulansmaterial för svinen ska de också samtidigt två gånger om dagen ges halm, hö, tidningar eller annat material som de kan undersöka så att deras behov av att tugga på och böka blir tillfredsställt.

[44] http://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/329/article-25203

När behövs ett larmsystem för ventilationen i ladugården?

Om djurens hälsa och välbefinnande är beroende av ett mekaniskt ventilationssystem ska det i djurstallet finnas ett system som ger larm vid funktionsstörningar. Ladugårdar med maskinell ventilation är vanligen försedda med undertrycksventilation. I samband med elavbrott eller om maskinen går i olag kan ventilation med självdrag förslå, om draget i ventilationskanalerna är tillräckligt. Larmanordningar behövs således inte, om det förutom maskinell ventilation också finns fungerande (naturlig) ventilation med självdrag. Alarmsystemet kan fungera med till exempel en ljus- eller ljudsignal eller påringning till mobilen ifall det blir störningar i ventileringen.

5.1.2 Kontroller av andra produktionsdjur

I fråga om andra produktionsdjur (bl.a. hästar, bison, hägnade hjortar, strutsfåglar, ankor, myskankor, gäss, kalkoner, pälsdjur, broilrar, hägnat vilt, vaktlar, kaniner och hägnade renar) kontrolleras inom tvärvillkorskontrollerna de krav som gäller till exempel vattentillgång och utfodring, utrymmen och förhållanden på djurhållningsplatsen, bl.a. belysning, byggnadernas och anordningarnas material och säkerheten och renhållningen på djurhållningsplatsen. Dessutom övervakas inspektionen av djurens välbefinnande, vård av sjuka och skadade djur, krav på utomhusfållor samt att det finns tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden och bokföring över djur som dött. Kraven förklaras mera detaljerat i **bilaga 2**[45].

39: Bild: A. Kivilahti

[45] http://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/329/article-25204

6 Hur iakttagandet av krav övervakas

Hur iakttagandet av krav övervakas

Iakttagandet av de tvärvillkor som beskrivits i denna guide övervakas av närings-, trafik- och miljöcentralernas (ELYcentralernas) inspektörer och regionförvaltningsverkens länsveterinärer.

Under året kan ett flertal kontroller av tvärvillkor utföras på gården. I praktiken kan det på samma gårdar också göras övervakning av stöd eller kontroller inom den grundläggande kontrollen över djurhållningen, t.ex. urvalsbaserade djurskyddsinspektioner. Också försummelser av tvärvillkor som observerats i samband med andra kontroller än tvärvillkorskontrollen kan leda till stödavdrag.

För var och en kontroll fyller inspektören i ett observationsprotokoll varav framgår vad som granskats och eventuella försummelser. Om inspektören under gårdsbesöket upptäcker brister i iakttagandet av tvärvillkor antecknar han eller hon försummelserna i en bedömningsbilaga. I den antecknar inspektören också sin bedömning av försummelsens allvar, omfattning, varaktighet och upprepning samt uppsåtlighet. Dessa faktorer kan höja eller sänka den föreslagna påföljdsprocenten som i regel är 3 %. Om försummelsen betraktas som uppsåtlig, är påföljden av försummelsen i regel 20 %. Påföljden riktar sig mot alla de ansökta stöd som förutsätter att tvärvillkoren följs.

Tvärvillkorens minimikrav för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden samt de föreskrivna verksamhetskraven indelas i följande moduler som kallas villkorsområden:

- verksamhetskrav som gäller miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden
- folkhälsa, djurhälsa och växtskydd
- djurens välbefinnande

Om inspektören upptäcker flera försummelser av samma villkorsområde, bestäms påföljdsprocenten för villkorsområdet enligt den högsta föreslagna påföljdsprocenten för en enskild försummelse. Om fler än en försummelse upptäcks i fråga om olika villkorsområden fastställs en påföljdsprocent separat för vart och ett villkorsområde. Påföljdsprocenten för de olika villkorsprocenterna räknas samman. Om det inte är frågan om en upprepad eller uppsåtlig försummelse kan påföljden dock vara högst 5 %.

Om samma försummelse upprepas inom en treårsperiod räknas det som en upprepad försummelse. Då multipliceras den påföljdsprocent som getts för försummelsen gången innan, och vid ID-övervakning den föregående sammanlagda sanktionsprocenten, med tre. Avdraget kan dock vara högst 15 % av det sammanlagda beloppet av de stöd som uppräknas i tabell 2. Om man når upp till ett avdrag om 15 % skickas ett anmärkningsbrev till jordbrukaren. Om jordbrukaren efter att ha fått anmärkningsbrevet fortsätter att bryta mot samma bestämmelse eller krav betraktas försummelsen som uppsåtlig och då kan kan påföljdsprocenten rentav stiga till 100 %.

Om försummelsen är ringa kan man tillämpa ett s.k. system för tidig varning. Då görs inga stödavdrag på grund av försummelsen, utan man skickar jordbrukaren ett brev, där man

förutsätter att jordbrukaren rättar till situationen inom utsatt tid. Tidsfristen kan variera beroende på försummelse. Om man senare, vid en inspektion som gjorts inom tre kalenderår, konstaterar att inga korrigerande åtgärder har gjorts, blir avdraget för försummelsen minst 1 % för det år då försummelsen ursprungligen observerats, och för det år den förnyade kontrollen gjorts påförs gården påföljd för upprepad försummelse. Om jordbrukaren har rättat till försummelsen inom utsatt tid görs inga stödavdrag. Systemet med tidig varning kan inte tillämpas när det gäller försummelser som kan orsaka omedelbar fara för folkhälsan eller djurs hälsa.

Innan påföljdsprocenten fastställs kan koordinatorn för tvärvillkor vid respektive ELY-central på förslag av inspektören ändra påföljdsprocenten, om han eller hon anser det befogat. Koordinatorn sammanställer alla övervakningar av tvärvillkor på gården och fastställer den slutliga påföljdsprocenten då alla övervakningar av tvärvillkor som ska utföras på gården det aktuella året har slutförts.

I det slutliga protokoll som skickas till jordbrukaren räknas upp alla försummelser som upptäckts i samband med kontrollerna under året i fråga. Stödavdragen i euro framgår av kommunens beslut om stöd eller återkrav. Avdraget tas från det stöd som ska betalas ut eller verkställs i form av återkrav ifall stöden redan har hunnit betalas ut. Rättelse i stödbeslutet kan sökas hos ELY-centralen.

40: Bild: MMM_kuva-arkisto

7 Neuvo 2020 och tvärvillkorsrådgivningen

Neuvo 2020 – systemet för jordbruksrådgivning om tvärvillkor erbjuder tillförlitlig och sakkunnig rådgivning om tvärvillkorskraven. Rådgivningen sker helt konfidentiellt och har ingenting att göra med tvärvillkorsövervakningen. Rådgivningsbesöken skräddarsys alltid efter din gårds behov.

Ersättningen för de avlagda rådgivningsbesöken betalas direkt till rådgivaren eller dennes arbetsgivare. Rådgivaren fakturerar jordbrukaren bara för mervärdesskattens andel av rådgivningen och för resekostnaderna för rådgivningsbesöket.

Rådgivningen ges av personer som godkänts som rådgivare i systemet Neuvo 2020. Ytterligare upplysningar om jordbruksrådgivningen och en förteckning över godkända rådgivare hittar du på adressen www.mavi.fi.

41: Bild: MMM_kuva-arkisto

8 Vad bygger tvärvillkoren på

Krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden

Kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden baserar sig på statsrådets förordning 4/2015 med ändringar. Kraven har slagits fast nationellt i överensstämmelse med det som krävs i artikel 94 och bilaga III till Rådets förordning (EG) nr 1306/2013. Kraven gäller jordbrukare som har ansökt om sådana jordbrukarstöd som förutsätter att tvärvillkoren följs. Tabell ss innehåller en förteckning över de nationella författningar som gäller kravet på god jordbrukarsed och goda miljöförhållanden.

Tabell 13. Nationella författningar som gäller tvärvillkorens krav på god jordbrukarsed och goda miljöförhållanden.

Nationella författningar som gäller tvärvillkorens krav på god jordbrukarsed och goda miljöförhållanden
Statsrådets förordning om krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden enligt tvärvillkoren (4/2015) med ändringar
Statsrådets förordning om föreskrivna verksamhetskrav enligt tvärvillkoren samt övervakningen av att verksamhetskraven och kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden följs (7/2015) med ändringar
Vattenlagen (587/2011) kap. 4
Vattenlagen för landskapet Åland (61/1996) kap. 4 8 § och kap. 6
Vattenförordningen för landskapet Åland (93/2010) 5 §
Miljöskyddslagen (527/2014) 17 §
Statsrådets förordning om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön (1022/2006) 4a §
Naturvårdslagen (1096/1996) 23 § och 29 § 1 mom. 9 punkten
Ålands landskapsförordning (ÅFS 113/1998) 5 § 8
Ålands landskapslag (82/1998) 6 §
Lag om bekämpning av flyghavre (185/2002)
Ålands landskapslag om bekämpning av flyghavre (68/1977)

Föreskrivna verksamhetskrav

De föreskrivna verksamhetskraven bygger på de förordningar och direktiv som avses i artikel 93 och bilaga II till Europaparlementets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 . Bestämmelserna ska iakttas såsom föreskrivna verksamhetskrav. Direktivens bestämmelser ska iakttas så som de satts i kraft i Finland.

Om föreskrivna verksamhetskrav enligt tvärvillkoren samt övervakningen av att verksamhetskraven och kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden föreskrivs i statsrådets förordning 7/2015.

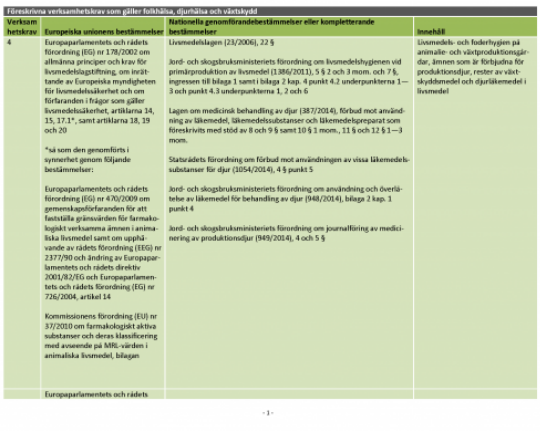
Tabellerna 14-16 i denna guide innehåller de förordningar, direktiv och tillhörande nationella bestämmelser där de föreskrivna verksamhetskraven anges. Kraven gäller de jordbrukare som har ansökt om sådana jordbrukarstöd som förutsätter att tvärvillkoren följs.

När det gäller föreskrivna verksamhetskrav på Åland tillämpas i fråga om de lagstadgade skötselkraven EU-direktiven som sådana och dessutom tillämpas Ålands lagstiftning genom vilken direktiven i tabellerna 14-16 har satts i kraft. Ålands landskapsregering lämnar ytterligare information om lagstiftningen om tvärvillkor på Åland.

Tabell 14. Författningar som gäller tvärvillkorens föreskrivna verksamhetskrav som hänför sig till miljö, klimatförändring och god jordbrukshävd

Författningar som gäller tvärvillkorens föreskrivna verksamhetskrav som hänför sig till miljö, klimatförändring och god jordbrukshävd			
Verksamhetskrav	Europeiska unionens bestämmelser	Nationella genomförandebestämmelser eller kompletterande bestämmelser	Innehåll
1. Vatten	Rådets direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket, artikel 4 och 5	Statsrådets förordning om begränsning av vissa utsläpp från jordbruk och trädgårdsodling (1250/2014) 5 §, 7 § mom. 1 och 5-8, 8 §, 10 § mom. 1-3, 5-8 och 10 samt 11-13, 15 och 16 §	Gödsling samt användning och upplagring av stallgödsel
2. Biologisk mångfald	Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar, artikel 3.1, artikel 3.2 b, artikel 4.1, 4.2. och 4.4	Naturvårdslagen (1096/1996) 9 §, 13§, 15§ och 17§, samt skyddsbeslut som fattats med stöd av 24 och 25 §, skyddsbeslut beträffande fåglar som fattats med stöd av 47 § samt 64 a och 65 b § och beslut som fattats med stöd av 65 c §	Skydd av fåglar
3. Biologisk mångfald	Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, artikel 6.1 och 6.2	Naturvårdslagen (1096/1996), 9 §, 13§, 15§, 17§, samt skyddsbeslut beträffande områden som nämns i 64 § 1 mom. 2 punkten som fattats med stöd av 24 och 25 § samt 64 a och 65 b § och beslut som fattats med	Skydd av naturtyper, vilda djur och växter

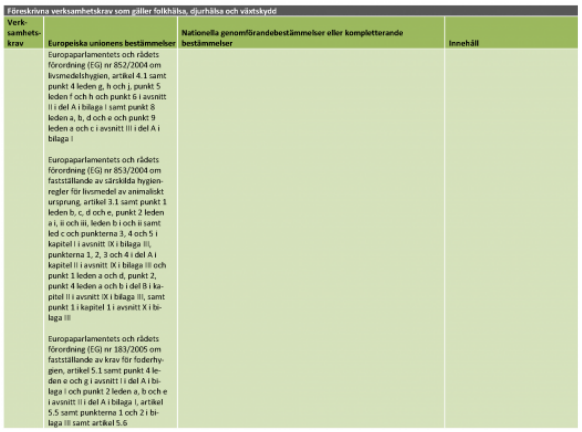
Tabell 15. Föreskrivna verksamhetskrav som gäller folkhälsa, djurhälsa och växtskydd.

Föreskrivna verksamhetskrav som gäller folkhälsa, djurhälsa och växtskydd

Verksam hetskrav	Europeiska unionens bestämmelser	Nationella genomförandebestämmelser eller kompletterande bestämmelser	Innehåll
4	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, artiklarna 14, 15, 17.1*, samt artiklarna 18, 19 och 20 *så som den genomförts i synnerhet genom följande bestämmelser: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 470/2009 om gemenskapsförfaranden för att fastställa gränsvärden för farmakologiskt verksamma ämnen i animaliska livsmedel samt om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 2377/90 och ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/82/EG och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 726/2004, artikel 14 Kommissionens förordning (EU) nr 37/2010 om farmakologiskt aktiva substanser och deras klassificering med avseende på MRL-värden i animaliska livsmedel, bilagan	Livsmedelslagen (23/2006), 22 § Jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelshygienen vid primärproduktion av livsmedel (1386/2011), 5 § 2 och 3 mom. och 7 §, ingressen till bilaga 1 samt i bilaga 2 kap. 4 punkt 4.2 underpunkterna 1—3 och punkt 4.3 underpunkterna 1, 2 och 6 Lagen om medicinsk behandling av djur (387/2014), förbud mot användning av läkemedel, läkemedelssubstanser och läkemedelspreparat som föreskrivits med stöd av 8 och 9 § samt 10 § 1 mom., 11 § och 12 § 1—3 mom. Statsrådets förordning om förbud mot användningen av vissa läkemedelssubstanser för djur (1054/2014), 4 § punkt 5 Jord- och skogsbruksministeriets förordning om användning och överlåtelse av läkemedel för behandling av djur (948/2014), bilaga 2 kap. 1 punkt 4 Jord- och skogsbruksministeriets förordning om journalföring av medicinering av produktionsdjur (949/2014), 4 och 5 §	Livsmedels- och foderhygien på animalie- och växtproduktionsgårdar, ämnen som är förbjudna för produktionsdjur, rester av växtskyddsmedel och djurläkemedel i livsmedel
	Europaparlamentets och rådets		

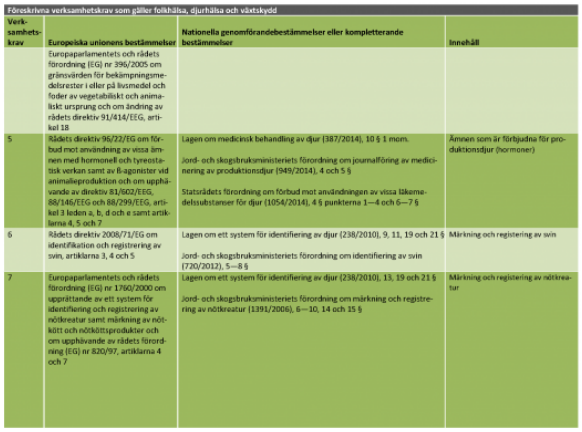
-1-

42: Sidor 1 – Klicka på bilden för att förstora den!

Föreskrivna verksamhetskrav som gäller folkhälsa, djurhälsa och växtskydd

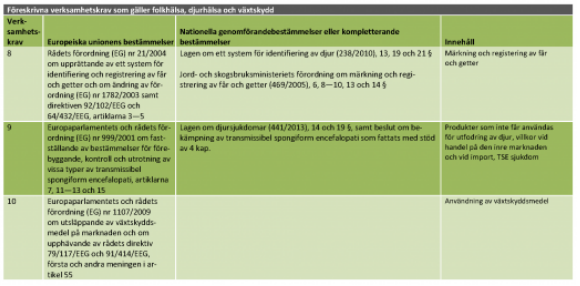
Verk-samhets-krav	Europeiska unionens bestämmelser	Nationella genomförandebestämmelser eller kompletterande bestämmelser	Innehåll
	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien, artikel 4.1 samt punkt 4 leden g, h och j, punkt 5 leden f och h och punkt 6 i avsnitt II i del A i bilaga I samt punkt 8 leden a, b, d och e och punkt 9 leden a och c i avsnitt III i del A i bilaga I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung, artikel 3.1 samt punkt 1 leden b, c, d och e, punkt 2 leden a i, ii och iii, leden b i och ii samt led c och punkterna 3, 4 och 5 i kapitel I i avsnitt IX i bilaga III, punkterna 1, 2, 3 och 4 i del A i kapitel II i avsnitt IX i bilaga III och punkt 1 leden a och d, punkt 2, punkt 4 leden a och b i del B i kapitel II i avsnitt IX i bilaga III, samt punkt 1 i kapitel 1 i avsnitt X i bilaga III Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 om fastställande av krav för foderhygien, artikel 5.1 samt punkt 4 leden e och g i avsnitt I i del A i bilaga I och punkt 2 leden a, b och e i avsnitt II i del A i bilaga I, artikel 5.5 samt punkterna 1 och 2 i bilaga III samt artikel 5.6		

43: Sidor 2 – Klicka på bilden för att förstora den!

Föreskrivna verksamhetskrav som gäller folkhälsa, djurhälsa och växtskydd

Verk-samhets-krav	Europeiska unionens bestämmelser	Nationella genomförandebestämmelser eller kompletterande bestämmelser	Innehåll
	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 396/2005 om gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i eller på livsmedel och foder av vegetabiliskt och animaliskt ursprung och om ändring av rådets direktiv 91/414/EEG, artikel 18		
5	Rådets direktiv 96/22/EG om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av ß-agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EEG, artikel 3 leden a, b, d och e samt artiklarna 4, 5 och 7	Lagen om medicinsk behandling av djur (387/2014), 10 § 1 mom. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om journalföring av medicinering av produktionsdjur (949/2014), 4 och 5 § Statsrådets förordning om förbud mot användningen av vissa läkemedelssubstanser för djur (1054/2014), 4 § punkterna 1—4 och 6—7 §	Ämnen som är förbjudna för produktionsdjur (hormoner)
6	Rådets direktiv 2008/71/EG om identifikation och registrering av svin, artiklarna 3, 4 och 5	Lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010), 9, 11, 19 och 21 § Jord- och skogsbruksministeriets förordning om identifiering av svin (720/2012), 5—8 §	Märkning och registering av svin
7	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1760/2000 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur samt märkning av nötkött och nötköttsprodukter och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 820/97, artiklarna 4 och 7	Lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010), 13, 19 och 21 § Jord- och skogsbruksministeriets förordning om märkning och registrering av nötkreatur (1391/2006), 6—10, 14 och 15 §	Märkning och registering av nötkreatur

44: Sidor 3 – Klicka på bilden för att förstora den!

Föreskrivna verksamhetskrav som gäller folkhälsa, djurhälsa och växtskydd

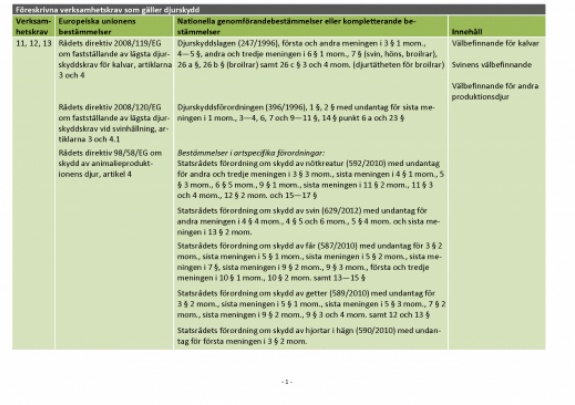
Verk-samhets-krav	Europeiska unionens bestämmelser	Nationella genomförandebestämmelser eller kompletterande bestämmelser	Innehåll
8	Rådets förordning (EG) nr 21/2004 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av får och getter och om ändring av förordning (EG) nr 1782/2003 samt direktiven 92/102/EEG och 64/432/EEG, artiklarna 3—5	Lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010), 13, 19 och 21 § Jord- och skogsbruksministeriets förordning om märkning och registrering av får och getter (469/2005), 6, 8—10, 13 och 14 §	Märkning och registering av får och getter
9	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati, artiklarna 7, 11—13 och 15	Lagen om djursjukdomar (441/2013), 14 och 19 §, samt beslut om bekämpning av transmissibel spongiform encefalopati som fattats med stöd av 4 kap.	Produkter som inte får användas för utfodring av djur, villkor vid handel på den inre marknaden och vid import, TSE sjukdom
10	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG, första och andra meningen i artikel 55		Användning av växtskyddsmedel

45: Sidor 4 – Klicka på bilden för att förstora den!

Ladda ner tabellen skalbar pdf-fil.[46]

[46] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/wp-content/uploads/sites/44/2015/02/Kansanterveytta_ym_koskevat_saadokset_SV.p

Tabell 16. Föreskrivna verksamhetskrav som gäller djurskydd.

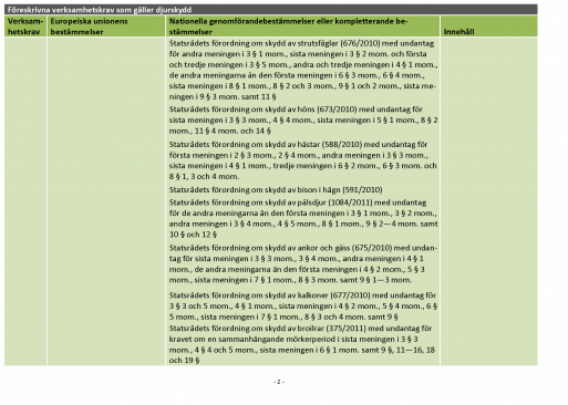

Föreskrivna verksamhetskrav som gäller djurskydd

Verksamhetskrav	Europeiska unionens bestämmelser	Nationella genomförandebestämmelser eller kompletterande bestämmelser	Innehåll
11, 12, 13	Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, artiklarna 3 och 4	Djurskyddslagen (247/1996), första och andra meningen i 3 § 1 mom., 4—5 §, andra och tredje meningen i 6 § 1 mom., 7 § (svin, höns, broilrar), 26 a §, 26 b § (broilrar) samt 26 c § 3 och 4 mom. (djurtätheten för broilrar)	Välbefinnande för kalvar Svinens välbefinnande Välbefinnande för andra produktionsdjur
	Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artiklarna 3 och 4.1	Djurskyddsförordningen (396/1996), 1 §, 2 § med undantag för sista meningen i 1 mom., 3—4, 6, 7 och 9—11 §, 14 § punkt 6 a och 23 §	
	Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, artikel 4	*Bestämmelser i artspecifika förordningar:* Statsrådets förordning om skydd av nötkreatur (592/2010) med undantag för andra och tredje meningen i 3 § 3 mom., sista meningen i 4 § 1 mom., 5 § 3 mom., 6 § 5 mom., 9 § 1 mom., sista meningen i 11 § 2 mom., 11 § 3 och 4 mom., 12 § 2 mom. och 15—17 § Statsrådets förordning om skydd av svin (629/2012) med undantag för andra meningen i 4 § 4 mom., 4 § 5 och 6 mom., 5 § 4 mom. och sista meningen i 13 § 2 mom. Statsrådets förordning om skydd av får (587/2010) med undantag för 3 § 2 mom., sista meningen i 5 § 1 mom., sista meningen i 5 § 2 mom., sista meningen i 7 §, sista meningen i 9 § 2 mom., 9 § 3 mom., första och tredje meningen i 10 § 1 mom., 10 § 2 mom. samt 13—15 § Statsrådets förordning om skydd av getter (589/2010) med undantag för 3 § 2 mom., sista meningen i 5 § 1 mom., sista meningen i 5 § 3 mom., 7 § 2 mom., sista meningen i 9 § 2 mom., 9 § 3 och 4 mom. samt 12 och 13 § Statsrådets förordning om skydd av hjortar i hägn (590/2010) med undantag för första meningen i 3 § 2 mom.	

-1-

46: Klicka på bilden för att förstora den!

Föreskrivna verksamhetskrav som gäller djurskydd

Verksamhetskrav	Europeiska unionens bestämmelser	Nationella genomförandebestämmelser eller kompletterande bestämmelser	Innehåll
		Statsrådets förordning om skydd av strutsfåglar (676/2010) med undantag för andra meningen i 3 § 1 mom., sista meningen i 3 § 2 mom. och första och tredje meningen i 3 § 5 mom., andra och tredje meningen i 4 § 1 mom., de andra meningarna än den första meningen i 6 § 3 mom., 6 § 4 mom., sista meningen i 8 § 1 mom., 8 § 2 och 3 mom., 9 § 1 och 2 mom., sista meningen i 9 § 3 mom. samt 11 § Statsrådets förordning om skydd av höns (673/2010) med undantag för sista meningen i 3 § 3 mom., 4 § 4 mom., sista meningen i 5 § 1 mom., 8 § 2 mom., 11 § 4 mom. och 14 § Statsrådets förordning om skydd av hästar (588/2010) med undantag för första meningen i 2 § 3 mom., 2 § 4 mom., andra meningen i 3 § 3 mom., sista meningen i 4 § 1 mom., tredje meningen i 6 § 2 mom., 6 § 3 mom. och 8 § 1, 3 och 4 mom. Statsrådets förordning om skydd av bison i hägn (591/2010) Statsrådets förordning om skydd av pälsdjur (1084/2011) med undantag för de andra meningarna än den första meningen i 3 § 1 mom., 3 § 2 mom., andra meningen i 3 § 4 mom., 4 § 5 mom., 8 § 1 mom., 9 § 2—4 mom. samt 10 § och 12 § Statsrådets förordning om skydd av ankor och gäss (675/2010) med undantag för sista meningen i 3 § 3 mom., 3 § 4 mom., andra meningen i 4 § 1 mom., de andra meningarna än den första meningen i 4 § 2 mom., 5 § 3 mom., sista meningen i 7 § 1 mom., 8 § 3 mom. samt 9 § 1—3 mom. Statsrådets förordning om skydd av kalkoner (677/2010) med undantag för 3 § 3 och 5 mom., 4 § 1 mom., sista meningen i 4 § 2 mom., 5 § 4 mom., 6 § 5 mom., sista meningen i 7 § 1 mom., 8 § 3 och 4 mom. samt 9 § Statsrådets förordning om skydd av broilrar (375/2011) med undantag för kravet om en sammanhängande mörkerperiod i sista meningen i 3 § 3 mom., 4 § 4 och 5 mom., sista meningen i 6 § 1 mom. samt 9 §, 11—16, 18 och 19 §	

-2-

47: Klicka på bilden för att förstora den!

Ladda ner tabellen skalbar pdf-fil.[47]

[47] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/wp-content/uploads/sites/44/2015/02/Eläinten_hyvinvointi_säädökset_2016_SVE-1.pdf

Bilaga 1.

Krav som hänför sig till kontrollen av djurens välbefinnande enligt tvärvillkoren avseende nötkreatur, svin, får, getter och värphöns

Krav för alla produktionsdjur.

- Djurhållningsplatsen och dess byggnader och anordningar är i gott skick och trygga för djuren.
- De material som djuren kommer i kontakt med är trygga, kan rengöras grundligt och kan desinfekteras.
- Utrymmena och anordningarna rengörs och desinfekteras tillräckligt.
- Djurstallets golv är sådana att de inte orsakar djuren någon skada.
- Fållan är säker och hålls lämpligt torr.
- Fållans stängsel är trygga och i gott skick samt av ett material som är lämpligt för djuren.
- Djuren inspekteras tillräckligt ofta.
- Antalet djur som dött på gården bokförs.
- Vattnings- och utfodringssystemets funktion kontrolleras dagligen.
- Ett reservsystem finns med tanke på störningar i vattnings- och utfodringssystemets funktion.
- Om automatiska vattnings- eller utfodringssystem används, skall djuren vänjas vid att använda dem.

Dessutom finns de nya kraven för vart och ett djurslag uppräknade invid djurslaget i fråga.

Nötkreatur

Utöver de ovan nämnda kraven som gäller alla produktionsdjur berörs nötkreatur också av följande krav.

Den mekaniska ventilationens funktion kontrolleras dagligen. Det finns ett reservsystem som kan användas vid störningar. Det finns vid behov ett larmsystem som ger larm vid störningar i utrustningen och dess funktion testas regelbundet.

Den anordning eller utrustning som använts för att binda nötkreaturet är lämplig. Nötkreaturens svansar hålls inte bundna fortlöpande.

Golvet i djurstallet ska vara sådant att urin och andra vätskor kan avlägsnas på ett lämpligt sätt eller sugs upp väl i strået. Djuren ska ha tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden och sjuka och skadade djur ska också skötas.

Ventilationen i djurstallet ska vara sådan att luftfuktigheten och halterna av damm och skadliga gaser inte stiger till en skadligt hög nivå. Temperaturen i djurstallet ska vara lämplig för djuren och belysningen på djurhållningsplatsen lämplig och tillräcklig så att djuren kan undersökas och skötas på ett tillfredsställande sätt.

Djuren ska få tillräckligt mycket foder av god kvalitet som är lämpligt för dem och tillräckligt att dricka. Vid utfodringen ska behoven hos varje djurslag beaktas. Det foder som ges åt nötkreaturen ska vara av en sammansättning som är lämplig för dem. Nötkreaturens dricskärl och –anordningar ska hållas rena,

fodret eller dricksvattnet får inte förorenas av urin eller gödsel.

Om foder inte hela tiden finns tillgängligt ska alla nötkreatur i lösdriftsstallarna kunna äta samtidigt under utfodringstiden. I lösdriftstallarna ska foderbordets kant ha en längd av minst 70 cm per vuxet djur och minst 40 cm för djur som hör till ungboskapen. Vid fri tillgång till foder ska foderbordets kant ha en längd på minst 40 cm per vuxet djur och minst 30 cm per djur som hör till ungboskapen.

Nötkreatur som hålls ute året om ska ha ändamålsenliga mat- och vattenbehållare. Vattenbehållarna ska kunna värmas upp om det inte på annat sätt kan säkerställas att dricksvattnet inte fryser och att det hålls vid lämplig temperatur.

I ett lösdriftsstall ska för varje påbörjat 10-tal mjölkkor finnas minst en vattenbehållare eller ett vattningssystem. För andra nötkreatur än mjölkkor ska det för varje påbörjat 20-tal nötkreatur finnas minst en vattenbehållare eller ett vattningssystem, men dock så att det för en grupp om mer än 10 nötkreatur skall finnas minst två vattenbehållare eller vattningssystem. I kalla lösdriftsstallar ska vattenbehållarna eller vattningssystemen vara uppvärmbara.

Båset ska vara tillräckligt långt och brett så att djuret kan stå och ligga ned på ett jämnt underlag. Den främre hälften av båset för en bunden ko, kviga och tjur ska ha helt golv.

Kalvar

Förutom de krav som gäller alla nötkreatur ska dessutom i fråga om kalvar iakttas de krav gällande deras hållande som är särskilt fastställda för dem.

Kalvarnas kondition, hälsa och välbefinnande ska kontrolleras minst två gånger varje dag.

Kalvar får hållas uppbundna endast tillfälligt, t.ex. under den tid utfodring eller skötselåtgärder pågår.

Kalvar som är yngre än två veckor ska ha en välströad bädd. I fråga om äldre kalvar ska golvet i djurstallet vara sådant att urin och andra vätskor kan avlägsnas på ett lämpligt sätt eller sugs upp väl i strået.

Boxen för en kalv som hålls i ensambox ska ha minst samma bredd som kalvens mankhöjd och boxens längd ska vara minst kalvens längd mätt från mulspetsen till den bakre spetsen på tuber ishii (sittbenet) multiplicerad med 1,1.

I ensamboxar ska kalvarna kunna se och beröra andra nötkreatur. Boxar med kompakta väggar kan användas bara av veterinärmedicinska skäl. Kalvar som är äldre än åtta veckor får inte hållas i ensambox utan veterinärmedicinska skäl.

Kalvarna ska utfodras och ges dricka minst två gånger om dagen. Kalvar ska få råmjölk eller en ersättande produkt så snart som möjligt, dock senast inom sex timmar efter födseln.

Sjuka eller skadade kalvar ska hela tiden ha tillgång till vatten. Vid varm väderlek ska alla kalvar hela tiden ha tillgång till vatten.

Tabell 1. Utrymmeskrav för kalvarnas gemensamboxar.

Kalvens vikt (kg)	Golvyta minst (m^2/djur)
Under 150	1,5
150-220	1,7
Över 220	1,8

48: Klicka på bilden för att förstora den!

Svin

Nya eller ändrade krav år 2017 för svin utöver de ovan nämnda (i början av bilaga 1) kraven som gäller alla produktionsdjur.

- Svin som är obekanta för varandra sedan tidigare ska helst sammanföras i samma grupp när svinen är så unga som möjligt, innan de avvänjs eller högst en vecka efter det.
- Dräktiga suggor och gyltor ska vid behov medicineras mot endo- och ektoparasiter.
- **Fri golvyta för svin som hålls i grupp.**

Tabell 1A. Den fria golvytan per svin ska vara minst:

Svinets vikt (kg)	Golvyta (m^2/djur)
under 10	0,15
10 - 20	0,20
20 - 30	0,30
30 - 50	0,40
50 - 85	0,55
85 - 110	0,65
över 110	1,00

49: Klicka på bilden för att förstora den!

Tabell 1B. Den fria golvytan per svin ska vara minst:

Svinets vikt (kg)	Golvyta (m^2/djur)
under 10	0,15
10-95	0,17 + (vikt kg/130)
över 95 men högst 107	0,90
över 107 men högst 130	1,00
över 130	1,20

Avvanda grisar, slaktsvin och gödsvin ska i en gruppbox ha minst den fria golvyta per svin som anges i tabell 1A eller 1B. På svinstall som är verksamma 13.3.2017 tillämpas utrymmeskraven enligt tabell 1A fram till 31.12.2024 och från och med 1.1.2025 följs kraven enligt tabell 1B. Ett svinstall eller en avdelning i svinstallet som repareras grundligt eller ett nytt förvaringsutrymme för svin som byggs efter 13.3.2017 ska emellertid uppfylla kraven i tabell 1B när den grundliga renoveringen eller det nya förvaringsutrymmet är färdiga.

Minst två tredjedelar av golvytan i en gruppbox för avvanda grisar, slaktsvin och gödsvin ska utgöras av ett golv med fast underlag eller ett sådant spaltgolv, gallergolv eller annat perforerat golv där dräneringsöppningarna utgör högst 10 procent av ytan. På svinstall som är verksamma 13.3.2017 och som inte har reparerats grundligt tillämpas kravet från och med 1.1.2028. På grundligt reparerade och på nya svinstall tillämpas kravet när den grundliga reparationen eller det nya förvaringsutrymmet är färdiga.

I alla avdelningar i förvaringsutrymmet för svin ska det även finnas dagsljus. På svinstall som är verksamma 13.3.2017 tillämpas kravet från och med 1.1.2018. Ett svinstall eller en avdelning i svinstallet som repareras grundligt eller ett nytt förvaringsutrymme för svin som byggs efter 13.3.2017 ska ändå uppfylla kraven i fråga när den grundliga renoveringen är klar eller det nya förvaringsutrymmet är färdigt.

Ventilationen i djurstallet ska vara sådan att luftfuktigheten, dammhalten eller halterna av skadliga gaser inte stiger till en skadligt hög nivå. Temperaturen i djurstallet ska vara lämplig för djuren. Om svinens välbefinnande är beroende av ett mekaniskt ventilationssystem ska det i svinstallet finnas möjlighet att även vid eventuella fel i det mekaniska ventilationssystemet ordna med ventilation som är tillräcklig för svinens välbefinnande. Det mekaniska ventilationssystemet ska då ha ett alarmsystem som ger larm vid

störningar. Alarmsystemet måste testas regelbundet.

Djuren ska ha tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden och sjuka och skadade djur ska också skötas.

Ljusintensiteten i utrymmen där svin hålls ska vara minst 40 lux under minst 8 timmar per dag.

Svin får inte kontinuerligt utsättas för buller som överstiger 65 decibel (dB(A)).

Svinen ska kunna se andra svin och ha möjlighet till socialt samspel. De ska hållas i grupp, utom ifall det finns en veterinärmedicinsk orsak till att de hålls ensamma eller orsaken är tillfällig fientlighet hos ett svin. Galtar kan dock hållas i ensambox. Svin hålls inte uppbundna.

Spaltgolv av betong i gruppboxar ska uppfylla kraven i tabell 2.

Tabell 2. Krav på spaltgolv av betong i gruppboxar.

Svingrupp	Spaltens bredd eller hålets diameter, högts (mm)	Stavarnas bredd, minst (mm)
Smågrisar	11	50
Avvanda grisar	14	50
Gödsvin och slaktsvin	18	80
Suggor och gyltor	20	80

I fråga om spaltens bredd eller hålets diameter och stavarnas bredd i golv godkänns måttavvikelser i enlighet med den europeiska standarden EN 12737:2004+A1:2007 (Förtillverkade betongprodukter - Spaltgolv för djurstallar, SFS-EN 12737:2004+A1:2007).

50: Klicka på bilden för att förstora den!

Suggor och gyltor kan hållas avskilt från gruppen under grisningen och dräktighetens början. Denna tid börjar en vecka före den beräknade tidpunkten för grisningen och slutar fyra veckor efter en betäckning eller inseminering som lett till dräktighet. De kan då hållas i en grisningshäck eller sinsuggbox där de inte kan vända sig.

Suggor och gyltor kan i en vecka före den beräknade tidpunkten för grisningen och under grisningen förvaras så att de inte ser andra svin, t.ex. i en särskild grisningsavdelning. I grisningsboxen ska det bakom suggan eller gyltan finnas tillräckligt med fritt utrymme för grisningen. Suggan eller gyltan har rengjorts grundligt vid placering i grisningshäcken. Suggorna ges lämpligt material att bygga bo av före grisningen.

Grisningsboxen eller grisningshäcken ska vara sådan att suggan utan svårigheter kan dia smågrisarna. Om suggan kan gå fritt i grisningsboxen måste boxen vara utformad så att smågrisarna skyddas, t.ex. genom en stång som löper runt boxen nära golvet.

Grisar ska kastreras medan de är yngre än 8 dagar, om en öppen kirurgisk metod används. Äldre grisar kastreras av veterinär och då används anestesi och smärtlindring. Smågrisarnas tänder klipps/slipas rutinmässigt på lägenheten endast om suggan har spenskador.

Endast grisar som är äldre än 4 veckor avvänjs på svingården, i undantagsfall vid 3-4 veckorns ålder.

I grisningsboxen ska smågrisarna ha en torr liggplats med fast underlag där alla smågrisar samtidigt kan ligga ned. Dessutom ska smågrisarna vid behov ha en ändamålsenlig värmeapparat.

Svinens svansar har inte kuperats och andra åtgärder som orsakar smärta har vidtagits bara av tillåtna skäl.

Svin ska ha ständig tillgång till en tillräcklig mängd sådant material med vars hjälp de kan tillfredsställa sina arttypiska beteendebehov, t.ex. böka och undersöka. Sådant material är bl.a. halm, hö, trä, sågspån, torv eller en blandning av motsvarande material. Materialet ska vara av tillräckligt god kvalitet så att

det inte äventyrar djurens hälsa.

Sammanföring av olika grupper underviks. Om det funnits spår efter hårda slagsmål i svingruppen, har nödvändiga åtgärder vidtagits.

Svin som är äldre än två veckor ska ha ständig tillgång till friskt och rent vatten.

Svinen ska utfodras minst en gång om dagen. Djuren ska få tillräckligt mycket foder av god kvalitet som är lämpligt för dem och tillräckligt att dricka. Vid utfodringen ska behoven hos varje djurslag beaktas. Foder som ges till svin ska ha lämplig näringssammansättning för svin och vara tillräckligt energirikt. Om svinen hålls i grupp och fodret inte är fritt tillgängligt och automatisk utfodringsanordning inte används ska alla svin i gruppen kunna äta samtidigt under utfodringstiden.

Suggor och gyltor i gruppbox
Det ska finnas minst 2,25 m^2 fri golvyta per sugga och 1,64 m^2 fri golvyta per gylta. Av den ovannämnda golvytan ska för suggor minst 1,3 m^3 och för gyltor minst 0,95 m^2 bestå av fast golv eller sådant spaltgolv där öppningarna för avlopp utgör

- högst 15 % av ytan (svinstallar som var verksamma 13.3.2017 och som inte har reparerats grundligt)
  eller
- högst 10 % av ytan (svinstallar som reparerats grundligt efter 31.12.2012 och nya svinstallar, andra 1.1.2028)
- till den sammanlagda fria golvytan räknas inte golvytan under utfodrings- eller liggboxar. På svinstall som är verksamma 13.3.2017 tillämpas kravet från och med 1.1.2028. Ett svinstall eller en avdelning i svinstallet som repareras grundligt eller ett nytt förvaringsutrymme för svin som byggs efter 13.3.2017 ska ändå uppfylla de ovannämnda kraven när den grundliga renoveringen eller det nya förvaringsutrymmet är färdig.

Om djuren hålls i grupper med färre än sex djur ska den sammanlagda fria golvytan som djuren förfogar över vara 10 procent större än den kalkylerade golvyta som djurgruppen behöver. I fråga om en grupp på minst 40 individer kan den totala fria golvyta som finns till djurens förfogande minskas med 10 procent.

Kortväggen på en gruppbox för suggor och gyltor ska vara över 2,8 meter. Om man i gruppboxen håller grupper på under sex djur ska kortväggens längd ändå vara över 2,4 meter.

Galtboxar
Den fria golvytan i en galtbox ska vara minst 6 m^2.

- Minst 4 kvadratmeter av denna yta ska utgöras av ett golv med fast underlag eller ett sådant spaltgolv, gallergolv eller annat perforerat golv där dräneringsöppningarna utgör högst 10 procent av ytan. På svinstall som är verksamma 13.3.2017 tillämpas kravet från och med 1.1.2028. Ett svinstall eller en avdelning i svinstallet som repareras grundligt eller ett nytt förvaringsutrymme för svin som byggs efter 13.3.2017 ska ändå uppfylla de ovannämnda kraven när den grundliga renoveringen eller det nya förvaringsutrymmet är färdig.

Om boxen också används vid betäckning ska den fria golvytan vara minst 10 m^2.

Värphöns

Utöver de ovan nämnda (i början av bilaga 1) kraven som gäller alla produktionsdjur berörs hönor också av följande krav.

Vid hantering av hönorna iakttas särskild försiktighet.

Hönornas näbbar har inte trimmats och andra åtgärder som orsakar smärta har vidtagits bara av tillåtna skäl.

Ventilationen i djurstallet ska vara sådan att luftfuktigheten, dammhalten eller halterna av skadliga gaser inte stiger till en skadligt hög nivå. Temperaturen i djurstallet ska vara lämplig för djuren och belysningen på djurhållningsplatsen lämplig och tillräcklig så att djuren kan undersökas och skötas på ett tillfredsställande sätt. Om ventilationen i djurstallet i huvudsak baserar sig på mekanisk ventilation, ska det även vid eventuella fel i ventilationsanordningen vara möjligt att åstadkomma en ventilation som är tillräcklig med tanke på fåglarnas hälsa och välbefinnande. I en mekanisk ventilationsanordning ska det vid behov finnas ett larmsystem som slår larm vid störningar i ventilationen. Alarmsystemet måste testas regelbundet.

Djuren ska ha tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden och sjuka och skadade djur ska också skötas.

Inhysningssystem i två eller flera våningar ska vara sådana att varje våningsplan kan inspekteras direkt och utan hinder och att hönorna kan tas ut på ett lämpligt sätt. Våningar som placeras ovanför varandra ska byggas och placeras så att spillning inte kan falla ner på lägre plan.

Hönsen ska ges tillräckligt mycket foder av god kvalitet som är lämpligt för dem, och hela tiden ha tillgång till dricksvatten. Vid utfodringen ska behoven hos varje djurslag beaktas.

Belysningsrytmen i hönshuset ska vara sådan att en tillräckligt lång enhetig period av mörker ingår i dygnet.

Inredda burar
För varje höna som hålls i buren ska det finnas ett utrymme på minst 750 cm^2, av vilket minst 600 cm^2 ska vara tillgänglig area. Burens höjd på andra ställen än ovanför den tillgängliga arean ska vara minst 20 cm. Burens totala yta ska dock alltid vara minst 2 000 cm^2.

Foderrännans kant ska vara minst 12 cm för varje fullvuxen höna. Buren ska vara försedd med en ändamålsenlig dricksanordning som är lämplig för hönsgruppen. Om vattentillförseln sker med hjälp av vattennipplar eller koppar ska varje höna kunna komma åt minst två nipplar eller koppar.

Hönorna ska ha tillgång till ett rede och strö att picka och krafsa i. Buren ska ha sittpinnar i en längd om minst 15 cm per höna. Sittpinnarna ska vara av ett material som är lämpligt för hönsen, och sådan att hönorna kan använda dem utan svårighet. Ett rede är ett avskilt, för äggläggning avsett utrymme, vars golvmaterial inte är rutnät i metall som kan komma i kontakt med hönsen.

Mellan burraderna ska det finnas en minst 90 cm bred gång. Den nedersta burraden ska vara på minst 35 cm höjd från golvet.

Golvhönserier, inhysningssystem med flera våningsplan
I ett golvhönseri får det finnas högst nio hönor per kvadratmeter för hönorna tillgänglig golvyta.

Det ska finnas tillräckligt utrymme på utfodrings- och dricksplatser så att det inte upp-

står onödig konkurrens om vatten eller foder. Om foderrännor används ska rännans kant vara minst 10 cm lång per höna. Om runda fodertråg används ska det finnas minst 4 cm trågkant per höna.

Om vattenförsörjningen sker med hjälp av osektionerade vattenrännor ska längden på rännans kant vara minst 2,5 cm per höna. Om runda vattentråg används ska det finnas minst 1 cm trågkant per höna. Om vattenförsörjningen sker med vattennipplar eller -koppar ska det för varje påbörjad hönsgrupp på 10 hönor finnas minst en nippel eller kopp, så att varje höna kommer åt att dricka från minst två nipplar eller koppar.

Hönorna ska ha ändamålsenliga utrymmen för värpningen. Det ska finnas minst ett rede för varje påbörjad grupp om sju hönor. Om hönshuset är försett med gruppreden ska det för varje påbörjad grupp om 120 hönor finnas minst 1 m^2 redesutrymme. Hönshuset ska vara försett med ändamålsenliga sittpinnar, vars längd per höna ska vara minst 15 cm. Sittpinnarna ska vara av ett material som är lämpligt för hönsen, och sådana att hönorna kan använda dem utan svårighet. De får inte ha några vassa kanter.

Hönorna ska ha tillgång till strö som de kan picka och skrapa i.

Tilläggskrav för golvhönserier med minst 350 hönor

Det ska finnas ett ströat område på minst 250 cm^2 per höna, och minst en tredjedel av golvytan ska vara ströbelagd. Sittpinnarna får inte placeras ovanför ströbädden. Avståndet mellan sittpinnarna ska vågrätt sett vara minst 30 cm och mellan sittpinnen och väggen minst 20 cm.

I sådana hönshus där hönorna kan röra sig fritt mellan olika nivåer får det finnas högst fyra nivåer. Den fria höjden mellan nivåerna ska vara minst 45 cm.

Om hönorna har möjlighet att vistas ute, ska det finnas flera minst 35 cm höga och 40 cm breda utgångsöppningar ut till rastgården. Utgångsöppningarna ska vara placerade längs byggnadens hela längd, och deras sammanlagda bredd ska vara minst 2 meter för varje grupp om 1 000 hönor. Ute i rastgården ska hönorna kunna hitta skydd mot dåligt väder och rovdjur. Vid behov ska det finnas dricksanordningar i rastgården.

Får

Utöver de ovan nämnda (i början av bilaga 1) kraven som gäller alla produktionsdjur berörs får också av följande krav.

Fåren har tillgång till en lämplig, ren och torr liggplats. Flytande sekret avlägsnas på ett behörigt sätt eller absorberas i strö.

Får får inte hållas uppbundna annat än kortvarigt för utfodring, mjölkning eller annan motsvarande skötsel. Fåret inte görs orörligt med hjälp av elektricitet.

Ventilationen i djurstallet ska vara sådan att luftfuktigheten, temperaturen och halterna av damm och skadliga gaser inte stiger till en skadligt hög nivå. Belysningen på djurhållningsplatsen ska vara lämplig och tillräcklig så att djuren kan undersökas och skötas på ett tillfredsställande sätt.

Djuren ska ha tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden och sjuka och skadade djur ska också skötas.

Djuren ska få tillräckligt mycket foder av god kvalitet som är lämpligt för dem och tillräckligt att dricka. Vid utfodringen ska behoven hos varje djurslag beaktas. Det foder som ges åt fåren ska vara näringsrikt och balanserat

och vid behov kompletteras med mineraler.

Om foder inte hela tiden finns tillgängligt ska alla djur i gruppen kunna äta samtidigt under utfodringstiden. Då ska kanten på en rak foderhäck vara minst 35 cm per får och på en cirkulär foderhäck minst 20 cm per får. På en rak foderhäck ska kanten dock vara minst 45 cm per dräktig tacka.

Vid fri fodertillgång ska kanten på foderhäcken vara minst 17 cm per får.

Lamm ska ges råmjölk eller någon ersättande produkt så snart som möjligt efter födseln. Från och med en veckas ålder ska lammen ha tillgång till gräs, hö eller annat fiberrikt foder samt rent vatten.

Fårens vattenanordningar och vattenbehållare ska hållas rena, fodret eller dricksvattnet får inte förorenas av urin eller gödsel. Vattnet får inte heller frysa.

Tabell 3. När får hålls i grupp ska förvaringsutrymmets golvyta exklusive foderhäckyta per får vara minst.

	Genomsnittlig vikt /djur (kg)	Golv med ströbädd (m^2/djur)	Gallergolv (m^2/djur)	Spaltgolv (m^2/djur)
Lamm	Under 15	0,25	0,25	-
Lamm	30	0,50	0,50	-
Lamm	Över 30	0,75	0,75	-
Får	55	1,0	0,8	0,8
Får	75	1,4	1,0	1,0
Dräktig tacka	55	1,3	1,1	1,1
Dräktig tacka	75	1,7	1,3	1,3

51: Klicka på bilden för att förstora den!

Om ett får hålls i en ensambox ska boxen vara minst 1,4 m^2 stor och formen på boxen ska vara sådan att fåret obehindrat kan vända sig runt.

Getter

Utöver de ovan nämnda (i början av bilaga 1) kraven som gäller alla produktionsdjur berörs getter också av följande krav.

Getterna har tillgång till en lämplig, ren och torr liggplats. Flytande sekret avlägsnas på ett behörigt sätt eller absorberas i strö et.

Getter får inte hållas uppbundna annat än kortvarigt för utfodring, mjölkning eller annan motsvarande skötsel. Getter görs inte orörliga med hjälp av elektricitet.

Ventilationen i djurstallet ska vara sådan att luftfuktigheten, temperaturen och halterna av damm och skadliga gaser inte stiger till en skadligt hög nivå. Belysningen på djurhållningsplatsen ska vara lämplig och tillräcklig så att djuren kan undersökas och skötas på ett tillfredsställande sätt.

Djuren ska ha tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden och sjuka och skadade djur ska också skötas.

Getter ska få tillräckligt mycket foder av god kvalitet som är lämpligt för dem och tillräckligt att dricka. Vid utfodringen ska behoven hos varje djurslag beaktas. Det foder som ges åt getter ska vara näringsrikt och balanserat och vid behov kompletteras med mineraler.

Om foder inte hela tiden finns tillgängligt ska alla getter i gruppen kunna äta samtidigt under utfodringstiden. Då ska kanten på foderhäcken vara minst 20 cm per killing, minst 33 cm per ungget, minst 40 cm per fullvuxen get och minst 45 cm per dräktig get.

Killingarna får råmjölk eller någon ersättande produkt så snart som möjligt efter födseln. En killing matas med mjölk åtminstone de åtta första levnadsveckorna. Fr.o.m. en veckas ålder har en killing tillgång till fiberhaltigt foder samt rent vatten.

Getternas vattenanordningar och vattenbehållare ska hållas rena, fodret eller dricksvattnet får inte förorenas av urin eller gödsel och vattnet får inte heller frysa. Getter som mjölkas ska ständigt ha tillgång till rent vatten.

Tabell 4. När get hålls i grupp ska förvaringsutrymmets golvyta exklusive foderhäckyta per get vara minst.

Åldersklass	Golv med ströbädd (m^2/djur)	Gallergolv (m^2/djur)	Spaltgolv (m^2/djur)
Killing	0,25	0,25	-
Ungget	0,5	0,5	0,5
Get	1,20	1,0	1,0

52: Klicka på bilden för att förstora den!

Om en fullvuxen get hålls i en ensambox ska boxen vara minst 1,4 m^2 stor och formen på boxen ska vara sådan att geten obehindrat kan vända sig runt.

Bilaga 2.

Krav gällande djurens välbefinnande som hänför sig till kontrollen av tvärvillkoren i fråga om andra produktionsdjur

I den här gruppen ingår bl.a. hästar, bison, hägnade hjortar, strutsfåglar, ankor, myskankor, gäss, kalkoner, pälsdjur, broilrar, hägnat vilt (bl.a. vildsvin, kronhjort, europeisk mufflon, rådjur, fasan, rapphöna), vaktlar, kaniner och hägnade renar.

Alla produktionsdjur ska få tillräckligt mycket foder av god kvalitet som är lämpligt för dem och tillräckligt att dricka. Vid utfodringen ska behoven hos varje djurslag beaktas, och man ska se till att vart och ett djur får i sig tillräckligt med näring.

För alla produktionsdjur ska man säkerställa att kraven på utrymme och förhållanden på djurhållningsplatsen uppfylls, till exempel att belysningen är lämplig och tillräckligt god, så att djuren kan inspekteras och skötas på ett tillfredsställande sätt. Sjuka och skadade djur ska också skötas och djuren ska ha tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden.

Krav för alla produktionsdjur.

- Djurhållningsplatsen och dess byggnader och anordningar är i gott skick och trygga för djuren.
- De material som djuren kommer i kontakt med är trygga, kan rengöras grundligt och kan desinfekteras.
- Utrymmena och anordningarna rengörs och desinfekteras tillräckligt.
- Djurstallets golv är sådana att de inte orsakar djuren någon skada.
- Fållan är säker och hålls lämpligt torr.
- Fållans stängsel är trygga och i gott skick samt av ett material som är lämpligt för djuren.
- Djuren inspekteras tillräckligt ofta.
- Antalet djur som dött på gården bokförs.
- Vattnings- och utfodringssystemets funktion kontrolleras dagligen.
- Ett reservsystem finns med tanke på störningar i vattnings- och utfodringssystemets funktion.
- Om automatiska vattnings- eller utfodringssystem används, skall djuren vänjas vid att använda dem.

Dessutom finns de nya kraven för vart och ett djurslag uppräknade invid djurslaget i fråga.

Hjortar

I denna guide avses med hjort vitsvanshjort, dovhjort, vildren, rådjur, sikahjort och kronhjort.

Krav för hjortar utöver de ovan nämnda kraven som gäller alla produktionsdjur.

Hjortarna har en lämplig, torr och ren liggplats.

Temperaturen är lämplig för hjortarna.

Djuren binds inte på ett sätt som orsakar lidande.

Hjorthägnets terräng, växtlighet och mark

ska vara lämpliga för hållning av hjortar i hägn. Minst 10 % av hjorthägnets yta ska bestå av skog eller buskmark. Antalet hjortar ska stå i lämplig proportion till hägnets storlek, terräng och växtlighet.

Ventilationen i djurstallet ska vara tillräcklig så att luftfuktigheten, drag och halterna av damm och skadliga gaser inte äventyrar djurens hälsa eller välbefinnande.

Hjortar som rör sig i samma grupp ska kunna äta samtidigt. En hjort högre upp på den sociala rangskalan får inte tillåtas dominera hela foderplatsen. Varje hjort i hägnet ska ha tillfälle att äta i lugn och ro.

Vid tillskottsutfodring ska plötsliga förändringar i fodrets sammansättning eller fodermängden undvikas. Hjortfodret får inte onödigt förorenas. Hjortarnas foder- och vattenbehållare ska hållas rena.

Strutsdjur

I denna guide avses med strutsdjur struts, emu och amerikansk nandu (vanlig nandu eller rhea).

Utöver de ovan nämnda (i början av bilaga 2) kraven som gäller alla produktionsdjur berörs strutsdjur också av följande krav.

Strutsfåglarna har en tillräckligt stor, lämplig, torr och ren liggplats.

I en farm för en avelsgrupp finns ett lämpligt område för äggläggning. Över tre månader gamla strutsfåglar hålls inte kontinuerligt inne i djurstallet.

Djuren binds inte på ett sätt som orsakar lidande. Fjädrar plockas inte från en levande strutsfågel.

Djurstallet ska ge strutsfåglarna skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden som köld, snö, is, vind, regn och snösörja. Djurstallet ska vara dragfritt och torrt, temperaturen, ventilationen och belysningen i djurstallet ska vara lämplig för de djur som det är avsett för. Elledningar ska placeras så att de är utom räckhåll för djuren.

Foder som ges till strutsfåglarna ska vara näringsrikt och balanserat samt vid behov kompletterat med mineraler. För att hindra uppkomsten av ledskador och skador på benstommen ska särskild uppmärksamhet fästas vid fodrets sammansättning. Strutsfåglarna ska ha tillgång till grovt och färskt foder som är lämpligt för dem. Under tre månader gamla kycklingar ska hela tiden ha tillgång till foder. Plötsliga förändringar i utfordringen ska undvikas. Djuren ska hela tiden ha tillgång till dricksvatten.

För matsmältningen ska över fem dagar gamla strutsfåglar ha tillgång till små mängder av grus eller småsten av lämplig storlek.

Tabell 1. Minst följande utrymmeskrav ska uppfyllas när det gäller strutsar.

Fågelns ålder	Gruppens storlek högst	Fållans yta minst (m^2)	Hägnets areal (m^2/antalet fåglar) minst	Hägnets totalareal (m^2) minst
Under 4 dagar	40	1		
Över 4 dagar – 3 veckor	40	5	10/1	100
Över 3 veckor – 6 månader	40[1)]	15	10 – 40/1	100 – 1 000[3)]
Över 6 månader – 1 år		30	800/3	1 000
Över 1 år – Könsmogen		30	1 000/3	1 000
Vuxen	[2)]	30	2 000/3	1 000

[1)] Under förutsättning att strutskycklingarna i genomsnitt är av samma storlek.
[2)] Om fler än en avelsgrupp hålls på samma område är det särskilt viktigt att fåglarna har tillräckligt skydd och extra utrymme så att de kan undvika varandra, samt att grupperna vid behov kan skiljas från varandra.
[3)] Utrymmet ska ställas i relation till fågelns ålder.

53: Klicka på bilden för att förstora den!

Tabell 2. Minst följande utrymmeskrav ska uppfyllas när det gäller emuer.

Fågelns ålder	Gruppens storlek högst	Fållans minimiyta minst (m^2)	Hägnets areal (m^2/antalet fåglar) minst	Hägnets totalareal (m^2) minst
Under 4 dagar	40	1		
Över 4 dagar – 3 veckor	40	5	5	75
Över 3 veckor – 6 månader	40[1)]	10	20	100 – 500[3)]
Över 6 månader – 1 år		20	150	500
Över 1 år – Könsmogen		20	200	500
Vuxen	1+1[2)]	30	250	500

[1)] Under förutsättning att emukycklingarna i genomsnitt är av samma storlek.
[2)] Om fler än en avelsgrupp hålls på samma område är det särskilt viktigt att fåglarna har tillräckligt skydd och extra utrymme så att de kan undvika varandra, samt att grupperna vid behov kan skiljas från varandra.
[3)] Utrymmet ska ställas i relation till fågelns ålder.

54: Klicka på bilden för att förstora den!

Tabell 3. Minst följande utrymmeskrav ska uppfyllas när det gäller nanduer.

Fågelns ålder	Gruppens storlek högst	Fållans golvyta minst (m^2)	Hägnets minimiareal (m^2/antalet fågel)	Hägnets totalareal (m^2) minst
Under 4 dagar	40	1		
Över 4 dagar – 3 veckor	40	5	5	75
Över 3 veckor – 6 månader	40[1)]	10	20	100 – 500[3)]
Över 6 månader – 1 år		20	150	500
Över 1 år – Könsmogen		20	200	500
Vuxen	1+1[2)]	30	250	500

[1)] Under förutsättning att nandukycklingarna i genomsnitt är av samma storlek.
[2)] Om fler än en avelsgrupp hålls på samma område är det särskilt viktigt att fåglarna har tillräckligt skydd och extra utrymme så att de kan undvika varandra, samt att grupperna vid behov kan skiljas från varandra.
[3)] Utrymmet ska ställas i relation till fågelns ålder.

55: Klicka på bilden för att förstora den!

Hästar

I denna guide avses med häst hästar, ponnyer, åsnor och motsvarande hovdjur.

Utöver de ovan nämnda (i början av bilaga 2) kraven som gäller alla produktionsdjur berörs hästar också av följande krav.

Hästarna har tillgång till en lämplig, ren och torr liggplats. Flytande sekret avlägsnas på ett behörigt sätt eller absorberas i strået.

Kraven som rör uppbindning av hästar uppfylls.

Rasthagarna och betena ska vara tillräckligt stora.

Ett djur i vård ska ges sådan föda och dryck av god kvalitet som är lämplig för djuret. Det är förbjudet att ge djur i vård sådan föda och dryck som är farlig för djurets hälsa. Det foder som ges åt hästen ska vara näringsrikt och balanserat och vid behov kompletteras med mineraler.

Ventilationen i djurstallet ska vara sådan att luftfuktigheten och halterna av damm och skadliga gaser inte stiger till en skadligt hög nivå. Temperaturen och belysningen i djurstallet ska vara lämplig för hästarna. Om ventilationen i djurstallet i huvudsak baserar sig på mekanisk ventilation ska det även vid eventuella fel i ventilationsanordningen vara möjligt att åstadkomma en ventilation som är tillräcklig med tanke på djurens hälsa och välbefinnande. I en mekanisk ventilationsanordning ska det vid behov finnas ett larmsystem som slår larm vid störningar i ventilationen. Alarmsystemet måste testas regelbundet.

Ensambox

Tabell 4. I en ensambox ska det finnas minst följande utrymme per häst.

Hästens mankhöjd (m)	Boxens golvyta (m^2)
Högst 1,08	4,0
Över 1,08 men högst 1,30	5,0
Över 1,30 men högst 1,40	6,0
Över 1,40 men högst 1,48	7,0
Över 1,48 men högst 1,60	8,0
Över 1,60	9,0

56: Klicka på bilden för att förstora den!

Utrymmeskraven i tabellen här ovan gäller inte tillfällig och kortvarig förvaring av hästar, t.ex. under tävlings-, utställnings- eller motsvarande resor.

Hästar i grupp

Tabell 5. I en gruppbox ska det finnas minst följande utrymme per häst.

Fullvuxen häst	Arean i en ensambox*
Unghäst 12-24 månader	75 % av golvytan i en ensambox*
Föl under 12 månader	50 % av golvytan i en ensambox*

* Beräknat enligt utrymmeskraven för enhästboxar i tabellen ovan.

57: Klicka på bilden för att förstora den!

Tabell 6. I ett lösdriftsstall ska det i en ligghall utan utfodring finnas minst följande utrymme per häst.

Fullvuxen häst	80 % av golvytan i en ensambox*
Unghäst 12-24 månader	60 % av golvytan i en ensambox*
Föl under 12 månader	40 % av golvytan i en ensambox*

* Beräknat enligt utrymmeskraven för enhästboxar i tabellen ovan.

58: Klicka på bilden för att förstora den!

När hästar hålls i grupp ska det för varje påbörjad grupp om 10 hästar finnas en sjukbox eller något annat ändamålsenligt och vid behov uppvärmbart utrymme för avskiljande och vård av hästarna.

Spilta
Spiltans bredd ska vara minst lika stor som hästens mankhöjd plus 10 cm och spiltans längd minst lika med hästens längd plus 25 cm. Av mellanväggen mellan spiltorna ska väggens fasta del vara minst lika hög som hästens mankhöjd multiplicerad med 0,9.

Bison

I den här guiden avses med bison en amerikansk bison.

Utöver de ovan nämnda (i början av bilaga 2) kraven som gäller alla produktionsdjur berörs bison också av följande krav.

Bisonoxarna har en tillräckligt stor, lämplig, torr och ren liggplats.

Temperaturen är lämplig för bisonoxarna.

Ventilationen i djurstallet ska vara tillräcklig så att luftfuktigheten, draget och halterna av damm och skadliga gaser inte äventyrar djurens hälsa eller välbefinnande.

Djuren binds inte på ett sätt som orsakar lidande.

Antalet bison ska stå i lämplig proportion till hägnets storlek, terräng och växtlighet. I hägnet ska det för varje påbörjad grupp om 3 fullvuxna djur finnas utrymme motsvarande minst en hektar.

Bison som rör sig i samma grupp ska kunna äta samtidigt. Varje djur ska ha möjlighet att äta i lugn och ro och djur som står högt på den sociala rangskalan ska inte tillåtas att dominera utfodringsplatsen.

Bisonen ska dagligen ha tillgång till dricksvatten i tillräckliga mängder.

Det foder som ges åt bisonen ska vara näringsrikt och balanserat och vid behov kompletteras med mineraler. Bisonen ska dagligen ha tillgång till stråfoder i tillräckliga mängder. Vid utfodringen ska plötsliga förändringar i fodrets sammansättning eller fodermängden undvikas. Bisonens foder får inte onödigt förorenas. Deras foder- och vattenbehållare ska hållas rena.

Ankor, gäss och myskankor

Utöver de ovan nämnda (i början av bilaga 2) kraven som gäller alla produktionsdjur berörs ankor, gäss och myskankor också av följande krav.

Fåglarna har en tillräckligt stor, lämplig, torr och ren liggplats.

Utrustningen och inredningen i förvaringsutrymmet för fåglarna är anpassade till fågelarten. Fjädrar eller dun plockas inte från levande fåglar.

Temperaturen är lämplig för fåglarna.

Ventilationen i djurstallet ska vara sådan att luftfuktigheten, luftströmningens hastighet, och halterna av damm och skadliga gaser inte stiger till en skadligt hög nivå.

Om ventilationen i djurstallet i huvudsak ba-

serar sig på mekanisk ventilation, ska det även vid eventuella fel i ventilationsanordningen vara möjligt att åstadkomma en ventilation som är tillräcklig med tanke på fåglarnas hälsa och välbefinnande. I en mekanisk ventilationsanordning ska det vid behov finnas ett larmsystem som slår larm vid störningar i ventilationen. Alarmsystemet måste testas regelbundet.

Fåglarna ska hela tiden ha tillgång till tillräckligt mycket foder och dricksvatten. Fodret ska vara näringsrikt och balanserat och vid behov kompletteras med mineraler. Anordningar och redskap avsedda för utfodring och vattning av fåglar ska hållas rena. Fodret eller dricksvattnet får inte förorenas med avföring.

Särskild uppmärksamhet ska fästas vid att omgivningen omkring fåglarnas dricksplatser och andra vattenkärl hålls tillräckligt torr.

I förvaringsutrymmen för över fyra veckor gamla ankor som hålls för köttproduktion får det finnas högst 16 kg ankor/m^2. Om fåglarna har tillgång till en utomhusinhägnad varje dag får det i förvaringsutrymmet finnas högst 20 kg ankor/m^2. I förvaringsutrymmen för över fyra veckor gamla gäss som hålls för köttproduktion får det finnas högst 14 kg gäss/m^2. Om fåglarna har tillgång till en utomhusinhägnad varje dag får det i förvaringsutrymmet finnas högst 18 kg gäss/m^2. Utomhusinhägnaden eller andra utomhusområden är tillräckligt stora.

I förvaringsutrymmen för ankor som hålls för avel ska det finnas minst 0,5 m^2 utrymme för varje anka. Om fåglarna har tillgång till en utomhusinhägnad varje dag ska det i förvaringsutrymmet finnas minst 0,25 m^2 utrymme för varje anka. I förvaringsutrymmen för gäss som hålls för avel ska det finnas minst 1 m^2 utrymme för varje anka. Om fåglarna har tillgång till en utomhusinhägnad varje dag ska det i förvaringsutrymmet finnas minst 0,5 m^2 utrymme för varje gås. Fågelmödrar som används för avel har tillräckliga och ändamålsenliga utrymmen för äggläggningen.

Kalkoner

Utöver de ovan nämnda (i början av bilaga 2) kraven som gäller alla produktionsdjur berörs kalkoner också av följande krav.

Kalkoner hålls endast i system med golvanläggning. Fåglarna har en tillräckligt stor, lämplig, torr och ren liggplats.

Fågelmödrar som används för avel har tillräckliga och ändamålsenliga utrymmen för äggläggningen.

Djuren binds inte på ett sätt som orsakar lidande.

Storleken på en grupp kalkoner som hålls i samma utrymme ska vara lämplig i förhållande till fåglarnas ålder, storlek, kön och det utrymme som finns till förfogande. I förvaringsutrymmet ska kalkonerna kunna stå i normal ställning, vända sig, flaxa, putsa sig, förverkliga sociala beteendemönster som är typiska för kalkoner och springa undan andra kalkoner. Utomhusinhägnaden är tillräckligt stor.

Ventilationen i djurstallet ska vara sådan att luftfuktigheten, luftströmningens hastighet och halterna av damm och skadliga gaser inte stiger till en skadligt hög nivå. Temperaturen ska vara lämplig för de kalkoner som hålls i djurstallet. När djurens hälsa och välbefinnande är beroende av ett mekaniskt ventilationssystem, måste det vara möjligt att ordna en tillräcklig luftväxling i djurstallet för att trygga djurens hälsa och välbefinnande även vid eventuella störningar i det mekaniska ventilationssystemet. I ett mekaniskt ven-

tilationssystem ska det finnas ett larmsystem som slår larm vid störningar i ventilationen. Alarmsystemet måste testas regelbundet.

Kalkonerna ska ha tillgång till tillräckligt med foder av lämplig näringssammansättning och ständig tillgång till dricksvatten. Höjden på utfodrings- och vattningsanordningarna ska justeras allt efter som kalkonerna växer så att alla kalkoner kan äta och dricka utan svårighet. Dricksvattenkonsumtionen och vid behov även foderkonsumtionen ska kunna följas upp. Det ska finnas tillräckligt utrymme på utfodrings- och dricksplatser så att det inte uppstår onödig konkurrens om vatten eller foder.

Anordningar och redskap avsedda för utfodring och vattning av fåglar ska hållas rena. Fodret eller dricksvattnet får inte förorenas med avföring. Vid utfodringen ska plötsliga förändringar i fodrets sammansättning eller fodermängden undvikas.

Pälsdjur

I den här guiden avses med pälsdjur mink, iller, räv (blåräv, silverräv och rödräv), chinchilla och sumpbäver, som föds upp med tanke på pälsproduktion eller annat motsvarande ändamål. Kraven gäller till viss del också uppfödning av mårdhund (sjubb) och sobel.

Utöver de ovan nämnda (i början av bilaga 2) kraven som gäller alla produktionsdjur berörs pälsdjur också av följande krav.

Kraven på burens bottennät uppfylls.

Flytande sekret avlägsnas på ett behörigt sätt eller absorberas i strön.

Pälsfarmen är inhägnad eller djuren förhindras på annat sätt att rymma. Fällor som används för infångande av bortsprunga djur inspekteras minst 2 gånger/dag.

Burarna är placerade så att djuren i de olika burarna inte kommer åt att skada eller smutsa ner varandra. Burarna är placerade så högt uppe att utrymmet under dem kan rengöras. Mellan burraderna finns tillräckligt utrymme.

Lyans öppning ska vara sådan att ett fullvuxet djur kan röra sig genom den utan problem, men att nyfödda valpar inte kan falla ur boet. Valpar får inte avvänjas från modern för tidigt.

Medicinsk behandling bokförs.

I rävburarna finns en hylla placerad på lämplig höjd. Under valpningsperioden finns i rävarnas djurhållningsplats en tvådelad lya. I lyan ska det vid behov finnas en tillräcklig mängd strö. I förvaringsutrymmet för mink och iller finns året runt en lya, som är ströad och tillräckligt stor.

Förvaringsutrymmet ska ge pälsdjuren tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden såsom skadlig köld, hetta, vind och regn. Pälsdjurens förvaringsutrymme, utrustning och anordningar ska hållas rena och vid behov desinfekteras.

Det foder som ges åt pälsdjuren ska vara näringsrikt och balanserat och vid behov kompletteras med mineraler.

Djuren ska dagligen ha tillgång till rent vatten i tillräckliga mängder. Djurens dricskärl och –anordningar ska hållas rena, fodret eller dricksvattnet får inte förorenas av urin eller gödsel.

Utrymmeskrav:

Mink och iller

Tabell 7. En bur för mink och iller ska ha minst följande storlek.

	Yta exklusive lya (cm^2)
Fullvuxet djur	2 550
Moder med valpkull	2 550
Två avvanda valpar*	2 550

* Om det finns fler än två avvanda valpar i buren ska det för varje följande valp finnas minst 850 cm^2.

59: Klicka på bilden för att förstora den!

Buren ska vara minst 30 cm bred och exklusive lyan minst 70 cm lång. Buren ska vara minst 45 cm hög.

Räv

Tabell 8. En rävbur ska ha minst följande storlek.

	Yta (m^2)
Fullvuxet djur	0,8
Moder med valpkull	2,0
Två avvanda valpar*	1,2

* Om det finns fler än två avvanda valpar i buren ska det för varje följande valp finnas minst 0,5 m^2.

60: Klicka på bilden för att förstora den!

Buren ska vara minst 75 cm bred och minst 100 cm lång. Buren ska vara minst 70 cm hög.

Sumpbäver

Tabell 9. En djurshållningsplats för sumpbäver ska ha minst följande storlek.

	Yta exklusive vattenbassäng (m^2)
Fullvuxet djur	1,0
Moder med valpkull	2,0
Avvand valp	0,5

61: Klicka på bilden för att förstora den!

Den totala ytan på djurhållningsplatsen ska dock vara minst 2 m^2. Av djurhållningsplatsens golv ska minst 70 % bestå av fast underlag. På djurhållningsplatsen för sumpbäver eller i dess närhet ska det finnas en lämplig vattenbassäng och ett område med fast underlag för rastning.

Chinchilla

Av djurhållningsplatsens golv ska minst 25 % bestå av fast underlag. Chinchilla ska ha möjlighet till dagliga sandbad på djurhållningsplatsen.

Broilrar

Krav för broilrar är utöver de ovan nämnda (sida 91) kraven som gäller alla produktionsdjur.

- Djurtätheten i uppfödningsavdelningarna överstiger inte de tillåtna värdena.
- Alla broilrar har ständigt tillgång till strö som är lagom torrt och luckert på ytan.
- Lägenheten har kompetent personal.
- Åtgärder som orsakar smärta har vidtagits bara av tillåtna skäl.
- Fodret tas bort från broilrarna tidigast 12 timmar före flockens beräknade slakttidpunkt.

Bilaga 3.

Myndigheternas kontaktinformation

Myndigheternas kontaktinformation

Jord- och skogsbruksministeriet
Livsmedelsavdelningen
PB 30, 00023 Statsrådet
Tfn. 029 516 001
www.mmm.fi

Landsbygdsverket
PB 405, 60101 Seinäjoki
Tfn. 029 531 2000
www.mavi.fi

Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Mustialagatan 3, 00790 Helsingfors
Tfn. 029 530 0400
www.evira.fi

Närings-, trafik- och miljöcentralerna (ELY-centralerna)
- Ansvarsområdet för näringar, arbetskraft, kompetens och kultur
- Ansvarsområdet för miljö och naturresurser

www.ely-keskus.fi
- Nyland, tfn. 029 502 1000
- Egentliga Finland, tfn. 029 502 2500
- Satakunta, puh. 029 502 2000
- Tavastehus, tfn. 029 502 5000
- Birkaland, tfn. 029 503 6000
- Sydöstra Finland, tfn. 029 502 9000
- Södra Savolax, tfn. 029 502 4000
- Norra Savolax, tfn. 029 502 6500
- Norra Karelen, tfn. 029 502 6000
- Mellersta Finland, tfn. 029 502 4500
- Södra Österbotten, tfn. 029 502 7500
- Österbotten, tfn. 029 502 8500
- Norra Österbotten, tfn. 029 503 8000
- Kajanaland, tfn. 029 502 3500
- Lappland, tfn. 029 503 7000

Regionförvaltningsverken
www.avi.fi
- Södra Finland, tfn. 029 501 6000
- Östra Finland, tfn. 029 501 6800
- Sydvästra Finland, tfn. 029 501 8000
- Västra och Inre Finland, tfn. 029 501 8450
- Norra Finland, tfn. 029 501 7500
- Lappland, tfn. 029 501 7300

Åland
Statens ämbetsverk på Åland
Tfn. (018) 635 270
www.ambetsverket.ax
Ålands landskapsregering
Tfn. (018) 25 000
www.regeringen.ax

Mera information ger också
- Kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter

Ladda ner bilden som skalbar pdf-fil.[48]

[48] https://ruokavirasto.mobiezine.fi/wp-content/uploads/sites/44/2015/02/Myndigheternas-kontaktinformation_Bilaga_3.pdf

Läsinstruktioner och utskrift

Du kan läsa guiden på all terminalutrustning oavsett skärmstorlek. Tabeller, figurer och bilder förstoras när du klickar på dem.

Om du läser publikationen på din dator kan du gå till följande sida med pilknapparna nere på skärmen eller på tangentbordet. Genom att från vänster öppna fliken Innehåll kan du gå direkt till önskat kapitel genom att klicka på det. Om du använder terminalutrustning med pekskärm går du till följande sida genom att svepa på skärmen till höger eller vänster.

Skriv ut guiden här[49]

[49] http://ruokavirasto.mobiezine.fi/zine/329/pdf

Ändringar i guiden 2017

Guiden publiceras 28.2.2017. I den här listan sammanställs de ändringar som gjorts efter publicerandet.

Uppgifter om publikationen

ISBN 978-952-9559-03-9 (Nätutgåva)

ISSN 1797-4429 (Nätutgåva)

Bilder: MMM_kuva-arkisto, Reijo Juurinen/Kuvaliiteri, Sakari Alasuutari/Kuvapankki Plugi, Jari Koster, Markus Varesvuo, Olli Vesikko, Eija Kemppainen, A. Rinne, A.Kanerva, K.Kanerva, A. Kivilahti

Utgivare: Landsbygdsverket, PB 405, 60101 Seinäjoki, Tfn 0295 31 2000, www.mavi.fi

Minneslista

Minnelista för tvärvillkor 2017[50]

[50] http://www.mavi.fi/sv/guider-och-anvisningar/odlare/Documents/Tvärvillkor, minneslista 2017.pdf